

Universitätsbibliothek Wuppertal

Stoicorum veterum fragmenta

Chrysippi fragmenta logica et physica

Arnim, Hans von

Lipsiae, 1903

Physica I. Physicae doctrinae fundamenta

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2762](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2762)

Physica I.

Physicae doctrinae fundamenta.

§ 1. De duobus principiis, materia et causa.

299 Diogenes Laërt. VII 134. διαφέρειν δέ φασιν ἀρχὰς καὶ στοι-
χεῖα· τὰς μὲν γὰρ εἶναι ἀγενήτους <καὶ> ἀφθάρτους, τὰ δὲ στοιχεῖα κατὰ 5
τὴν ἐκπύρωσιν φθείρεσθαι. ἀλλὰ καὶ ἀσωμάτους εἶναι τὰς ἀρχὰς καὶ ἀμόρ-
φους, τὰ δὲ μεμορφῶσθαι. Cf. n. 408.

300 Diogenes Laërt. VII 139. δοκεῖ δ' αὐτοῖς ἀρχὰς εἶναι τῶν
ὄλων δύο, τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον. τὸ μὲν οὖν πάσχον εἶναι τὴν
ἄποιον οὐσίαν, τὴν ὕλην· τὸ δὲ ποιοῦν τὸν ἐν αὐτῇ λόγον, τὸν θεόν. 10
τοῦτον γὰρ αἰδίδιον ὄντα διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖν ἕκαστα. τίθησι
δὲ τὸ δόγμα τοῦτο Ζήνων μὲν ὁ Κιτιεὺς ἐν τῷ περὶ οὐσίας, Κλεάνθης
δὲ ἐν τῷ περὶ τῶν ἀτόμων, Χρύσιππος δὲ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυ-
σικῶν πρὸς τῷ τέλει — —

301 Sextus adv. math. IX 11. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς 15
δύο λέγοντες ἀρχὰς, θεὸν καὶ ἄποιον ὕλην, τὸν μὲν θεὸν ποιεῖν ὑπειλήφασι,
τὴν δὲ ὕλην πάσχειν τε καὶ τρέπεσθαι.

302 Philo de mundi opificio § 8 Vol. I p. 2, 18 Wendl. ἔγνω δὴ
ὅτι ἀναγκαιότατόν ἐστιν, ἐν τοῖς οὐσι τὸ μὲν εἶναι δραστήριον αἴτιον, τὸ δὲ
παθητόν, καὶ ὅτι τὸ μὲν δραστήριον ὁ τῶν ὄλων νοῦς ἐστὶν εἰλικρινέστατος 20
καὶ ἀκριβεστάτος — — τὸ δὲ παθητόν ἄψυχον καὶ ἀκίνητον ἐξ ἑαυτοῦ,
κινηθὲν δὲ καὶ σχηματισθὲν καὶ ψυχωθὲν ὑπὸ τοῦ νοῦ μετέβαλεν εἰς τὸ τε-
λειότατον ἔργον, τόνδε τὸν κόσμον.

303 Seneca ep. 65, 2. dicunt, ut scis, Stoici nostri: duo esse in
rerum natura, ex quibus omnia fiant, causam et materiam, materia 25
iacet iners, res ad omnia parata, cessatura, si nemo moveat, causa autem,
id est ratio, materiam format et quocumque vult versat, ex illa varia
opera producit. Esse ergo debet, unde fiat aliquid, deinde a quo fiat;
hoc causa est, illud materia.

304 Origenes de principiis (interpr. Rufino) II ep. 1 p. 78. ed. De- 30
larue contra eos disputat, qui dum deum mundi opificem et providentem
autumant, materiam (τὴν ἄποιον ὕλην) ingenitam esse affirmant.

305 Theodoretus graec. affect. cur. 58, 10. Καὶ τὴν ὕλην δὲ — —

4 φησιν F (antecedit Posidonii mentio). 5 καὶ om. BPF. 6 ἀσωμάτους
Suid. s. ἀρχή, σώματα BPF. 12 Cf. I n. 85 (Zeno) I n. 493 (Cleanthes).

καὶ ὁ τῶν Στωϊκῶν ὁρμαθὸς τρεπτήν καὶ ἀλλοιωτήν καὶ φευστήν ἔφασαν εἶναι. *ibid.* 19. Ἀριστοτέλης δὲ αὐτὴν σωματικὴν κέκληκεν, οἱ Στωϊκοὶ δὲ σῶμα.

306 Alexander Aphrod. in Aristotelis Metaphys. p. 133, 33 Bon. 178, 5 15 Hayd. ἀλλ' εἰ καὶ ἔστι τι καθ' αὐτὸ αἴτιον παρὰ τὴν ὕλην, καὶ ἄλλο τί φησι δεῖν ἐπισκέψασθαι, πότερον τοῦτο ἔστι κειρωρισμένον ὕλης καὶ αὐτὸ καθ' αὐτὸ ὑφεστῶς ἢ ἐν τῇ ὕλῃ, ὁποῖόν ἐστι τὸ ἐνυλον εἶδος καὶ ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἔδοξεν ὁ θεὸς καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον ἐν τῇ ὕλῃ εἶναι.

Cf. Asclepius in Aristot. Metaphys. p. 146, 15 Hayd.

307 Proclus in Plat. Timaeum p. 81 E Schn. ἀποροῦσι δὲ τινες, 10 ὅπως ὁ Πλάτων ἔλαβεν ὡς ὁμολογημένον τὸ δημιουργὸν εἶναι τοῦ παντὸς εἰς παράδειγμα βλέποντα· μὴ γὰρ εἶναι δημιουργὸν εἰς τὸ κατὰ ταῦτα ἔχον ὁρῶντα. πολλοὶ γὰρ καὶ τούτου προεστᾶσι τοῦ λόγου τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν Ἐπικούρειοι καὶ πάντῃ τοῦ παντὸς αἴτιον οὐκ εἶναι φάσκοντες, οἱ δὲ ἀπὸ 15 τῆς Στοᾶς εἶναι μὲν, ἀχώριστον δὲ ὑφεστάναι τῆς ὕλης. Cf. p. 299 C. περὶ δὲ ἀπάντων τῶν κατευθυνόντων τὴν γένεσιν θεῶν λέγωμεν, ὡς οὔτε τὴν οὐσίαν ἔχουσι τῇ ὕλῃ συμμεμιγμένην, καθάπερ φασὶν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς etc.

308 Syrianus in Aristot. Metaphys. (Aristot. Acad. V. 841^a). ἄλλων 20 δὲ καὶ ποιητικὴν μὲν αἰτίαν ἀπολειπόντων, ἀχώριστον δὲ ταύτην τῆς ὕλης, καθάπερ οἱ Στωϊκοὶ μὲν ὕστερον, ἄλλοι δὲ τινες πρὸ αὐτοῦ (sc. Aristotele).

309 Sextus adv. math. X 312. ἐξ ἀποίου μὲν οὖν καὶ ἐνὸς σώματος 25 τὴν τῶν ὄλων ὑπεστήσαντο γένεσιν οἱ Στωϊκοί· ἀρχὴ γὰρ τῶν ὄντων κατ' αὐτούς ἐστὶν ἡ ἄπειρος ὕλη καὶ δι' ὄλων τρεπτή, μεταβαλλούσης τε ταύτης γίνεταί τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ καὶ ἀήρ, ὕδωρ καὶ γῆ.

310 Alexander Aphrod. de mixtione p. 224, 32 Bruns. αἰτιάσατο δ' 30 ἂν τις εὐλόγως αὐτῶν, ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, καὶ τὸ δύο ἀρχὰς τῶν πάντων λέγοντας εἶναι, ὕλην τε καὶ θεόν, ὧν τὸν μὲν ποιοῦντα εἶναι, τὴν δὲ πάσχουσαν, μεμῖχθαι τῇ ὕλῃ λέγειν τὸν θεόν, διὰ πάσης αὐτῆς διήκοντα καὶ σχηματίζοντα καὶ μορφοῦντα καὶ κοσμοποιοῦντα 35 τούτῳ τῷ τρόπῳ· εἰ γὰρ θεὸς κατ' αὐτούς σῶμα, πνεῦμα ἂν νοερόν τε καὶ αἰθιον, καὶ ἡ ὕλη δὲ σῶμα, πρῶτον μὲν ἔσται πάλιν διήκον σῶμα διὰ σώματος, ἔπειτα τὸ πνεῦμα τοῦτο ἦτοι τι τῶν τεσσάρων τῶν ἀπλῶν ἔσται σωμαίων, ἃ καὶ στοιχεῖά φασιν, ἢ ἐν τούτων σύγκριμα, ὡς πον καὶ αὐτοὶ λέγουσιν (καὶ γὰρ ἀέρος καὶ πυρὸς ὑφίστανται τὴν οὐσίαν ἔχειν τὸ 40 πνεῦμα) ἢ <εἰ> ἄλλο τι εἶη, ἔσται τὸ θεῖον αὐτοῖς σῶμα πέμπτη τις οὐσία, χωρὶς ἀποδείξεώς τινος καὶ παραμυθίας λεγομένη τοῖς πρὸς τὸν μετὰ τῶν οικείων <ἀποδείξεων> τιθέμενον τοῦτο ἀντιλέγουσιν ὡς λέγοντα παράδοξα.

311 Sextus adv. math. IX 75. ἡ τοίνυν τῶν ὄντων οὐσία, φασὶν, 40 ἀκίνητος οὐσα ἐξ αὐτῆς καὶ ἀσχημάτιστος, ὑπὸ τινος αἰτίας ὀφείλει κινεῖσθαι τε καὶ σχηματίζεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο, ὡς χαλκουργημα περικαλλῆς θεασάμενοι ποθοῦμεν μαθεῖν τὸν τεχνίτην ἅτε καθ' αὐτὴν τῆς ὕλης ἀκινήτου καθεστῶσης, οὕτω καὶ τὴν τῶν ὄλων ὕλην θεωροῦντες κινουμένην καὶ ἐν μορφῇ τε καὶ διακοσμήσει τυγχάνουσαν, εὐλόγως ἂν σκεπτοίμεθα τὸ κινοῦν

14 αἴτιον Us. Epic. p. 257, trad. αἰωνίου. || φάσκοντες Us. *ibid.*, trad. φασί. 28 ποιοῦντα Bruns, ποιοῦν libri. 29 λέγειν Apelt, λέγει libri. 36 εἰ add. Apelt. 37 λεγομένη Apelt, λεγομένης libri. 38 ἀποδείξεων addidi. || scil. Aristotelem.

αὐτὴν καὶ πολυειδῶς μορφοῦν αἴτιον. τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλο τι πιθανόν ἐστὶν εἶναι ἢ δυνάμιν τινα δι' αὐτῆς πεφοιτηκυῖαν, καθάπερ <ἐν> ἡμῶν ψυχῇ πεφοιτήκεν.

αὕτη οὖν ἡ δυνάμις ἥτις αὐτοκίνητος ἐστὶν ἢ ὑπὸ ἄλλης κινεῖται δυνάμει· καὶ εἰ μὲν ὑφ' ἑτέρας κινεῖται, τὴν ἑτέραν **** ἀδύνατον εἶναι κινεῖσθαι μὴ ὑπ' ἄλλης κινουμένην, ὕπερ ἄτοπον· ἔστι τις ἄρα καθ' ἑαυτὴν αὐτοκίνητος δυνάμις, ἣτις ἂν εἴη θεία καὶ αἰδῖος.

ἢ γὰρ ἐξ αἰῶνος κινήσεται ἢ ἀπὸ τινος χρόνου· ἀλλ' ἀπὸ τινος χρόνου μὲν οὐ κινήσεται· οὐ γὰρ ἔσται τις αἰτία τοῦ ἀπὸ τινος αὐτὴν χρόνου κινεῖσθαι. αἰδῖος τοίνυν ἐστὶν ἡ κινουσα τὴν ὕλην δυνάμις καὶ τεταγμένως 10 αὐτὴν εἰς γενέσεις καὶ μεταβολὰς ἄγουσα· ὥστε θεὸς ἂν εἴη αὕτη.

312 Simplicius in Aristot. Phys. p. 25, 15. καὶ τῶν πεπερασμένων (scil. λεγόντων ἀρχάς) οἱ μὲν δύο ὡς Παρμενίδης — ἢ ὡς οἱ Στωϊκοὶ θεὸν καὶ ὕλην, οὐχ ὡς στοιχεῖον δηλονότι τὸν θεὸν λέγοντες, ἀλλ' ὡς τὸ μὲν ποιῶν, τὸ δὲ πάσχον. 15

313 Plutarchus de comm. not. ep. 48 p. 1085b. καὶ μὴν οὗτοι τὸν θεὸν ἀρχὴν ὄντα σώμα νοερόν καὶ νοῦν ἐν ὕλῃ ποιοῦντες, οὐ καθαρὸν οὐδ' ἀπλοῦν οὐδ' ἀσύνθετον ἀλλ' ἐξ ἑτέρου καὶ δι' ἑτέρου ἀποφαίνουσιν· ἢ δ' ὕλη καθ' αὐτὴν ἄλογος οὖσα καὶ ἄποιοις τὸ ἀπλοῦν ἔχει καὶ τὸ ἀρχοειδές. ὁ θεὸς δέ, εἴπερ οὐκ ἔστιν ἀσώματος οὐδ' ἄυλος, ὡς ἀρχῆς μετέσχηκε τῆς 20 ὕλης· εἰ μὲν γὰρ ἐν καὶ ταῦτόν ἢ ὕλη καὶ ὁ λόγος, οὐκ εὖ τὴν ὕλην ἄλογον ἀποδεδώκασιν· εἰ δ' ἕτερα, [καὶ] ἀμφοτέρων ταμίαις ἂν τις ὁ θεὸς εἴη καὶ οὐχ ἀπλοῦν ἀλλὰ σύνθετον πρᾶγμα, τῷ νοερῷ τὸ σωματικὸν ἐκ τῆς ὕλης προσειληφώς.

314 Plotinus Ennead. VI lib. I 27 (Vol. II p. 258 Mue.). ἐχορὴν δὲ 25 καὶ ἄλλως, τηροῦντας τὴν ἀρχὴν τῶν πάντων ἐν τῷ τιμίῳ, μὴ τὸ ἄμορφον μηδὲ τὸ παθητὸν μηδὲ τὸ ζωῆς ἄμοιρον καὶ ἀνόητον καὶ σκοτεινὸν καὶ τὸ ἀόριστον τίθεσθαι ἀρχὴν καὶ τοῦτῳ ἀναφέρειν καὶ τὴν οὐσίαν. ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς εὐπρεπειας ἔνεκεν ἐπεισάγεται, παρά τε τῆς ὕλης ἔχων τὸ εἶναι καὶ σύνθετος καὶ ὕστερος, μᾶλλον δὲ ὕλη πῶς ἔχουσα· ἔπειτα εἰ ὑποκείμενον, 30 ἀνάγκη ἄλλο εἶναι, ὃ ποιοῦν εἰς αὐτὴν, ἔξω δὲ αὐτῆς, παρέχει αὐτὴν ὑποκείσθαι τοῖς παρ' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς αὐτὴν· εἰ δ' ἐν τῇ ὕλῃ καὶ αὐτὸς εἴη ὑποκείμενος καὶ αὐτὸς σὺν αὐτῇ γενόμενος, οὐκέτι ὑποκείμενον τὴν ὕλην παρέξεται, οὐδὲ μετὰ τῆς ὕλης αὐτὸς ὑποκείμενον· τίμι γὰρ ὑποκείμενα ἔσται, οὐκέτι ὄντος τοῦ παρέξοντος ὑποκείμενα αὐτά, ἀπάντων καταναλωθέντων εἰς 35 τὸ λεγόμενον ὑποκείμενον; πρὸς τι γὰρ τὸ ὑποκείμενον, οὐ πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ποιοῦν εἰς αὐτὸ κείμενον. καὶ τὸ ὑποκείμενον ὑπόκειται πρὸς τὸ οὐχ ὑποκείμενον, εἰ <δὲ> τοῦτο, πρὸς τὸ ἔξω, ὥστε παραλελειμμένον ἂν εἴη τοῦτο· εἰ δὲ οὐδὲν δέονται ἄλλου ἔξωθεν, αὐτὸ δὲ πάντα δύναιται γίνεσθαι σχηματιζόμενον, ὥσπερ ὁ τῇ ὀρχήσει πάντα αὐτὸν 40 ποιοῦν, οὐκέτι ἂν ὑποκείμενον εἴη, ἀλλ' αὐτὸ τὰ πάντα. — — p. 259, 14 συμβαίνει αὐτοῖς, αἰτιωμένοις τοὺς ἐκ μὴ οὐσιῶν οὐσίας ποιοῦντας, αὐτοὺς ποιεῖν ἐξ οὐσίας μὴ οὐσίαν. ὁ γὰρ κόσμος καθ' ὅσον κόσμος οὐκ οὐσία. — — πῶς δὲ ἡ ὕλη ὅτε μὲν σώματα γίνονται, ἄλλο δὲ αὐτῆς ψυχῆ;

315 Plotinus Ennead. VI lib. I 26. ὅλος δὲ τὸ προτάττειν ἀπάντων 45 τὴν ὕλην, ὃ δυνάμει ἐστίν, ἀλλὰ μὴ ἐνέργειαν πρὸ δυνάμεως τάττειν παν-

2 ἐν addidi. 5 lacunam significavi. 18 ἀλλὰ <σύνθετον> ἐξ Wy.

22 καὶ del. Wy. 38 δὲ add. Kirchhoff. 46 τὴν ὕλην om. Müller.

Stoicorum veterum fragm. II.

τάπασιν ἀτοπώτατον — — ἀλλὰ δεῖ ἢ πρὸ αὐτοῦ εἶναι τὸ ἐνεργεῖα, καὶ οὐκέτι τοῦτο ἀρχὴ ἢ, εἰ ἅμα λέγοιεν, ἐν τύχαις θήσονται τὰς ἀρχάς· ἔπειτα εἰ ἅμα, διὰ τί οὐκ ἐκεῖνο προτάττουσι; καὶ διὰ τί τοῦτο μᾶλλον ὄν, ἢ ὕλη, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο; εἰ δὲ ὕστερον ἐκεῖνο, πῶς; οὐ γὰρ δὴ ἡ ὕλη τὸ εἶδος γεννᾷ,
 5 ἢ ἄποιος τὸ ποιόν, οὐδ' ἐκ τοῦ δυνάμει ἐνεργεῖα· ἐνυπῆρχε γὰρ ἂν τὸ ἐνεργεῖα καὶ οὐχ ἀπλοῦν ἔτι. καὶ ὁ θεὸς δεύτερος αὐτοῖς τῆς ὕλης· καὶ γὰρ σῶμα ἐξ ὕλης ὄν καὶ εἶδους. καὶ πόθεν αὐτῷ τὸ εἶδος; εἰ δὲ καὶ ἄνευ τοῦ ὕλην ἔχειν <ἔστιν>, ἀρχοειδῆς ὢν καὶ λόγος, ἀσώματος ἂν εἴη ὁ θεὸς καὶ τὸ ποιη-
 10 σῶμα ὢν, ἄλλην ὕλην τὴν τοῦ θεοῦ εἰσάξουσιν. ἔπειτα πῶς ἀρχὴ ἡ ὕλη, σῶμα οὐσα; οὐ γὰρ ἔστι σῶμα μὴ οὐ πολλὰ εἶναι· καὶ πᾶν σῶμα ἐξ ὕλης καὶ ποιότητος. εἰ δὲ ἄλλως τοῦτο [τὸ] σῶμα, ὁμωνύμως λέγουσι σῶμα τὴν ὕλην. εἰ δὲ κοινὸν ἐπὶ σώματος τὸ τριχῆ διαστατόν, μαθηματικὸν λέγουσιν. εἰ δὲ μετὰ ἀντιτυπίας τὸ τριχῆ, οὐχ ἔν λέγουσιν. — — ἔπειτα πόθεν ἡ
 15 ἔνωσις; οὐ γὰρ δὴ αὐτὸ ἔν, ἀλλὰ μετοχῆ ἐνόητος.

316 Diogenes Laërt. VII 150. οὐσίαν δὲ φασι τῶν ὄντων ἀπάν-
 των τὴν πρώτην ὕλην, ὡς καὶ Χρῦσιππος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυ-
 σικῶν καὶ Ζήνων. ὕλη δὲ ἔστιν ἐξ ἧς ὀτιδηποτοῦν γίνεται. καλεῖται
 δὲ διχῶς οὐσία τε καὶ ὕλη, ἢ τε τῶν πάντων καὶ ἢ τῶν ἐπὶ μέρους.
 20 ἢ μὲν οὖν τῶν ὅλων οὔτε πλείων οὔτε ἐλάττων γίνεται, ἢ δὲ τῶν
 ἐπὶ μέρους καὶ πλείων καὶ ἐλάττων.

Chalcidius in Tim. c. 290. *Plerique tamen silvam separant ab essentia, ut Zeno et Chrysippus.*

317 Stobaeus Eclog. I p. 133, 6 W. (Arii Did. frg. phys. 20 Diels).

25 Χρῦσιππου Στωϊκοῦ. Τοῖς κατὰ ποιότητα ὀφισταμένην πρώτην ὕλην ταύτην δὲ ἀίδιον, οὔτε ἀύξεισιν οὔτε μείωσιν ὀπομένουσαν, διαίρεσιν δὲ καὶ σύγχυσιν ἐπιδεχομένην κατὰ μέρη, ὥστε φθορὰς γίνεσθαι [ἐκ] τῶν μερῶν εἰς τινα οὐ κατὰ διαίρεσιν <μόνον>, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν τῇ συγχύσει τινῶν γιγνομένων ἐκ τινῶν.

30 318 Origenes de oratione Vol. II p. 368, 1 Koe. (p. 246. ed. Delarue). Τοῖς δὲ ἐπακολουθητικῆν αὐτὴν εἶναι νομίζουσι (scil. τὴν τῶν ἀσωμάτων οὐσίαν) προηγουμένην δὲ τὴν τῶν σωμάτων ὅροι αὐτῆς οὗτοί εἰσιν· οὐσία ἔστιν ἡ πρώτη τῶν ὄντων ὕλη καὶ ἐξ ἧς τὰ ὄντα· ἢ τῶν σωμάτων ὕλη καὶ ἐξ ἧς τὰ σώματα· ἢ τῶν ὀνομαζομένων καὶ ἐξ ἧς τὰ ὀνο-
 35 μαζόμενα· ἢ τὸ πρῶτον ὑπόστατον ἄποιον· ἢ τὸ προὑφιστάμενον τοῖς οὐσίαι· ἢ τὸ πάσας δεχόμενον τὰς μεταβολὰς τε καὶ ἀλλοιώσεις, αὐτὸ δὲ ἀναλλοίωτον κατὰ τὸν ἴδιον λόγον· ἢ τὸ ὀπομένον πᾶσαν ἀλλοίωσιν καὶ μεταβολήν. κατὰ τούτους δὲ ἡ οὐσία ἔστιν ἄποιός τε καὶ ἀσημάτιστος κατὰ τὸν ἴδιον λόγον, ἀλλ' οὐδὲ μέγεθος ἀποτεταγμένον ἔχουσα,
 40 πάση δὲ ἔκκειται ποιότητι καθάπερ ἔτοιμόν τι χωρίον· ποιότητος δὲ διατακ-

3 ἡ ὕλη om. Müller. 7 ὕλης libri (pro εἶδους), εἶδους m³ A. 8 ἔστιν addidi. 12 τὸ seclusi. 15 αὐτὸ ἔν scripsi, αὐτὸ ἔνωσις libri. 18 ὀδηπο-
 τοῦν BPF. 21 καὶ πλείων καὶ ἐλάττων om. F. 23 Cf. I n. 86 (Zeno).
 25 τοῖς Wilam., τῶν libri. || ὀφισταμένην Wilam., ὀφισταμένων libri. 28 ἐκ
 seclusi. || μόνον addidi. 29 τινῶν Wachsm., τινος libri. 40 ἔκκειται scripsi,

τικῶς λέγουσι τὰς ἐνεργείας καὶ τὰς ποιήσεις κοινῶς, ἐν αἷς εἶναι τὰς κινήσεις καὶ τὰς σχέσεις συμβέβηκεν. Οὐδὲ τινὸς γὰρ τούτων κατὰ τὸν ἴδιον λόγον μετέχειν φασὶ τὴν οὐσίαν, αἰεὶ δὲ τινὸς αὐτῶν ἐχώριστον εἶναι, παθητὴν δὲ οὐδὲν ἤττον καὶ ἐπιδεκτὴν πασῶν τῶν τοῦ ποιούντος ἐνεργειῶν ὡς ἂν ἐκεῖνο ποιῆ καὶ μεταβάλλῃ· ὁ γὰρ συνὼν αὐτῇ τόνος καὶ δι' ὅλων κω- 5 χωρητικῶς πάσης τε ποιότητος καὶ τῶν περὶ αὐτὴν αἷτιος ἦν οἰκονομιῶν. Δι' ὅλων τε μεταβλητὴν καὶ δι' ὅλων διααιρετὴν λέγουσιν εἶναι καὶ πᾶσαν οὐσίαν πάση συγγεῖσθαι δύνασθαι, ἠνωμένην μέντοι.

319 Plotinus Ennead. VI lib. I 28 (Vol. II p. 259, 33 Mū.). αἷτιον δὲ ἢ αἰσθησις αὐτοῖς ἠγεμὼν γενομένη καὶ πιστὴ εἰς ἀρχῶν καὶ τῶν ἄλλων 10 θεῖν. τὰ γὰρ σώματα νομίσαντες εἶναι τὰ ὄντα, εἶτα αὐτῶν τὴν μεταβολὴν εἰς ἄλλα φρονηθέντες, τὸ μένον ὑπ' αὐτά, τοῦτο φήθησαν τὸ ὄν εἶναι, ὡσπερ ἂν εἴ τις μᾶλλον τὸν τόπον ἢ τὰ σώματα νομίσαιεν εἶναι τὸ ὄν, ὅτι οὐ φθείρεται ὁ τόπος νομίσας. — p. 260, 14 πάντων τε θαυμαστότατον τὸ τῇ αἰσθήσει πιστουμένους ἕκαστα, τὸ μὴ τῇ αἰσθήσει ἁλωτὸν τίθεσθαι 15 ὄν. οὐδὲ γὰρ ὀρθῶς τὸ ἀντιτυπῆς αὐτῇ διδῶσαι· ποιότης γὰρ τοῦτο.

320 Plotinus Ennead. II lib. IV, 1 (Vol. I p. 104 Mū.). καὶ οἱ μὲν σώματα μόνον τὰ ὄντα εἶναι θέμενοι καὶ τὴν οὐσίαν ἐν τούτοις, μίαν τε τὴν ὅλην λέγουσι καὶ τοῖς στοιχείοις ὑποβεβλησθαι, καὶ αὐτὴν εἶναι τὴν οὐσίαν· τὰ δ' ἄλλα πάντα οἶον πάθη ταύτης, καὶ πῶς ἔχουσιν αὐτὴν καὶ τὰ 20 στοιχεῖα εἶναι. καὶ δὴ καὶ τολμῶσι καὶ μέχρι θεῶν αὐτὴν ἄγειν· καὶ τέλος δὴ καὶ αὐτὸν [αὐτῶν] τὸν θεὸν ὅλην ταύτην πῶς ἔχουσιν εἶναι. διδῶσαι δὲ καὶ σῶμα αὐτῇ, ἅποιον αὐτὸ σῶμα λέγοντες· καὶ μέγεθος δέ.

321 Chalcidius ad Timaeum ep. 280. Qui tamen providentiae opus silvae quoque constitutionem esse pronuntiaverunt, censent eam una qua- 25 dam ab exordio usque ad finem continuatione porrectam, nec tamen omnes eodem modo. aliter enim Pythagoras et item aliter Plato diversoque Aristoteles modo et cum aliquanta differentia Stoici. Sed hi quidem omnes informem eam et sine ulla qualitate constituunt.

322 Galenus methodi med. II 7. Vol. X p. 155 K. τὴν γὰρ μικρο- 30 λογίαν τῶν ὀνομάτων, ἣν ἐκομφεύσαντό τινες τῶν φιλοσόφων — παραιτούμαι λέγειν τὰ νῦν. — λέγω δὲ μικρολογίαν, ἐν ᾗ διαιροῦνται κατὰ γένη τό τε ὄν καὶ τὸ ὑφεστός.

323 Galenus de qualitatibus incorporeis 5. Vol. XIX p. 476 K. πρὸς <δ> οἷς ἔφην ἀτόποις οὐδ' ἠνωμένην ἔτι χρὴ λέγειν ὑπάρχειν τὴν οὐσίαν. 35 — — ἦν τε λέγουσιν οἱ Στωϊκοὶ πρώτην ὅλην καὶ πρώτην οὐσίαν, ἐξ ἧς φασὶ τὸν τε κόσμον καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων ἕκαστον πεποιημέναι τὸν Δία, εἰ καθάπερ αἱ ποιότητες σῶμα ἦν, πῶς οὐκ ἦν καὶ αὐτὴ ποιότης ἢ εἶχε γε ποιότητα; εἴ τε τὰς ἄλλας ποιότητας οὐκ εἶχε, ἀλλὰ δὴ πάντως ὑπῆρχε βάρος, ὅπερ φασὶν εἶναι σώματος <ἴδιον>, πῶς ἀπλήν ἔτι φασὶ τὴν 40 πρώτην οὐσίαν, ἀλλ' οὐχὶ σύγκριμα; εἰ δὲ πεπερασμένην εἶναι φασὶ καὶ πέρας κεκορημένην, καὶ σχῆμα δῆλον ὡς ἐκέκτητο, ἄτοπον γὰρ ἔστιν ἴδιος

ἔγκειται T ὀπόκειται Angl. 1 διατακτικῶς vix sanum. 3 παθητὴν scripsi, πάθει τὴν T. 6 ἦν scripsi, ἂν T, ἂν <εἶη> Angl. 22 αὐτῶν del. Müller. 35 δ' addidi. || οὐδ' ἠνωμένην scripsi, οὐδένων μὲν ἦν P. 38 πεποιημέναι τὸν Δία εἰ scripsi, πεποίηκε τὸ δ' αἰεὶ P, πεποίηκε τόνδε αἰεὶ A. || αὐτὴ scripsi, αὐτὴ libri. 39 ἦ scripsi, εἰ libri. || ἀλλὰ δὴ scripsi, δηλαδὴ libri. 40 ὅπερ Kalbf., ἅπερ libri. || ἴδιον addidi, σώματος ed. σώματα AP.

περαινώμενον σῶμα πέρασι μὴ μετὰ σχήματος πάντως ὑπάρχειν, εἰ καὶ μὴ συννοοῖτο τοῦτ' αὐτῷ καθ' ὑπόθεσιν ὥστε εἰ περὶ ὕλην ἢν ταῦθ' ἄπερ ἔφην πάντα, ταῦτα δ' ἐστὶ, καθάπερ αὐτοὶ φασί, σώματα, οὔτε ἄποιος ἢν δηλαδὴ οὔτε ἀπλή. — — ταύτη δὲ οὐδὲν ἀμιγρὸς ἦν κατ' αὐτούς.

5 **323a** Galenus de qualitativibus incorporeis 6. Vol. XIX p. 478 K. ὁ μὲν οὖν ἰατρὸς συντιθεῖς ἐκ πολλῶν φαρμάκων ἕτερον φάρμακον, ἰδίαν ποιότητα πάντων ἐχόντων, ποῖον ἕτερον ἐκ τῆς μίξεως ποιεῖ, τὸν Δία δ' οὐ φασὶ μῖξαι τῇ πρώτῃ οὐσίᾳ καὶ σχηματότητα, οὐδὲ μηρότητα οὐδὲ τῶν ἄλλων τι συμβεβηκότων. εἰ δὲ μίγνυσιν, ὄντα καὶ αὐτὰ δῆλον ὡς αἰδία, ταῦτά
10 [ἔστιν], πῶς ἔτι λέγουσι μόνην τὴν πρώτην ὕλην αἰδίου τὴν ἄποιον, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς ἄλλας ποιότητας καὶ πάντα τὰ συμβαίνοντα. οὐδὲ γὰρ ποιητὴν εἶναι φασί, καθάπερ τινὰ χειροτέχνην, τὸν Δία, ἀλλ' ὕλον δι' ὕλης τῆς ὕλης διεληλυθότα πάντων δημιουργὸν γεγονέναι. τὴν τε πηλικότητα τοῦ θείου πυρὸς καὶ τὰ ἐπὶ μέρους τῇ πηλικότητι συμβεβηκότα, τό τε μῆκος καὶ πλά-
15 τος καὶ βάθος, καὶ πρὸς τούτοις τὸ λογικὸν αὐτοῦ καὶ τὴν μακαριότητα, εἰ μὲν οὐσίας εἶναι φήσουσι καὶ σωματικὰς αὐτὰς ἐροῦσιν, ἐκ σωματικῶν δῆλον ὡς ἦν ὁ Ζεὺς συνεστηκὸς καὶ οὐχ ἀπλοῦν ἦν, ἀλλὰ καὶ σύγκριμα. εἰ δὲ ἀνοούτους αὐτὰς — — φύσεις ἐροῦσι, τὸ λεγόμενον ὑφ' ἡμῶν κρατύνεται τὸ μὴ σωματικὴν ἔχειν φύσιν τὰ συμβεβηκότα μηδὲ τὰς ποιότητας.

20 **324** Aëtius Plac. I 9, 2. Οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου καὶ οἱ Στωϊκοὶ τροπτήν καὶ ἀλλοιωτήν καὶ μεταβλητήν καὶ δευστήν ὕλην δι' ὕλης τὴν ὕλην. (Stob. λέγω δὲ τοὺς μέγρι τῶν Στωϊκῶν καταβεβηκότες σὺν Ἡρακλείτῳ etc.) cf. Theodoret IV 13.

325 Aëtius Plac. I, 9, 7. Οἱ Στωϊκοὶ σῶμα τὴν ὕλην ἀποφαίνονται.

25 **326** Simplicius in Aristot. phys. p. 227, 23. ἀλλ' ἐπειδὴ τινες καὶ οὐδὲ οἱ τυχόντες ἐν φιλοσοφίᾳ τὸ ἄποιον σῶμα τὴν πρωτίστην ὕλην εἶναι φασὶ καὶ κατὰ Ἀριστοτέλην καὶ κατὰ Πλάτωνα, ὥσπερ τῶν μὲν παλαιῶν οἱ Στωϊκοί, τῶν δὲ νέων Περικλῆς ὁ Λυδός, καλῶς ἂν ἔχοι ταύτην ἐπισκέψασθαι τὴν δόξαν.

30 **327** Galenus de qualitativibus incorporeis 5. Vol. XIX p. 477 K. (de materia Stoicorum locutus) ἀδιανόητόν τε καὶ τὸ μῆτε βαρὺ τοῦθ' ὑπάρχειν μῆτε κοῦφον, οὐχ ἦντιον <δ'> ἄτοπον εἰ λέγοι τις ἕμα τοῦτ' ἔχειν ἀμφοτέρω καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ μὴ πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο κρινόμενον· τό τε μὴ <ποιῶν> ἐκείνης ἐχούσης οὐσίαν, τῶν ἐξ αὐτῆς, ὡς φασί, γεγονότων πρώτων
35 τετιάρων ἕκαστον ἔχειν ποιότητα. — — εἰ δὲ μὴδ' αὐτὸ εἶχε τούτων μηδὲ ἐν καθ' ὑπόθεσιν τὸ αἰθέριον δὴ ἐκεῖνο πῦρ, ὑφ' οὗ φασὶ τὰ τε στοιχεῖα καὶ τὸν κόσμον γεγονέναι, πῶς ταῦτ' ἔχει τὰ γεννήματα καὶ ποιήματα καὶ πλάσματα.

328 Asclepius in Aristot. Metaph. p. 377, 29 Hayd. καὶ πάλιν οἱ μὲν μίαν οὐσίαν εἶναι εἰρήμασιν, οἷον τὴν αἰσθητήν, ὥσπερ οἱ φυσικοὶ καὶ
40 οἱ Στωϊκοί.

1 περαινώμενον scripsi, περικλινώμενον P ed. || μετὰ σχήματος P, κατὰ σχῆμα A ed. 2 συννοοῖτο AP, συννοῖτο ed. || τοῦτ' αὐτῷ P, τοῦτ' αὐτὸ ed. || ὥστε AP, ὡς ed. || εἰ περὶ ὕλην ἢν ταῦθ' scripsi, εἴπερ εἶδεν ἐνταῦθ' libri. 3 ἄπερ ἔφην AP, om. ed. 6 συντιθεῖς scripsi, αἷτιος εἰς libri. || ἰδίαν scripsi, ἴσην libri. 9 μίγνυσιν P, μίγνύειν A ed. 10 ἐστὶν seclusi. 11 οὐδὲ scripsi, οὔτε libri. 16 δῆλον ὡς A, ὡς δῆλον ὡς P, ὡς δῆλον ed. 32 δ' addidi. 33 τό τε μὴ ποιῶν scripsi, τοῦτο μὴδ' libri. 34 τῶν ἐξ αὐτῆς scripsi, τῆς ἐξ αὐτῶν libri. 35 αὐτὸ scripsi, αὐτὸς libri. || τούτων PA, τούτων ed. 36 δὴ scripsi, δ' ἦν libri. || φασὶ Kalbf., πᾶσι libri.

§ 2. τινά, ὄντα, οὐτινα.

329 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica IV p. 155 Ald. p. 301, 19 Wal. οὕτω δεικνύοις ἂν ὅτι μὴ καλῶς τὸ τί οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς γένος τοῦ ὄντος τίθενται· εἰ γὰρ τί, δῆλον ὅτι καὶ ὄν· εἰ δὲ ὄν, τὸν τοῦ ὄντος ἀναδέχοιτο ἂν λόγον· ἀλλ' ἐκείνοι νομοθετήσαντες αὐτοῖς τὸ ὄν 5 κατὰ σωμάτων μόνων λέγεσθαι, διαφεύγειν ἂν τὸ ἠπορημένον· διὰ τοῦτο γὰρ τὸ τί γενικώτερον αὐτοῦ φασιν εἶναι, κατηγορούμενον οὐ κατὰ σωμάτων μόνων, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἀσωμάτων.

Cf. p. 180 Ald. p. 359, 12 Wal. οὕτω δειχθήσεται μὴδὲ τὸ τί γένος ὄν τῶν πάντων· ἔσται γὰρ καὶ τοῦ ἐνὸς γένος ἢ ἐπίσης ὄντος αὐτῷ ἢ καὶ ἐπὶ 10 πλείον· εἴ γε τὸ μὲν ἔν καὶ κατὰ τοῦ ἐννοήματος· τὸ δὲ τί κατὰ μόνων σωμάτων καὶ ἀσωμάτων· τὸ δὲ ἐννόημα μὴδέτερον τούτων κατὰ τοὺς ταῦτα λέγοντας.

330 Sextus adv. math. I 17. καὶ μὴν εἰ διδάσκειται τι, ἤτοι διὰ τῶν οὐτινῶν διδασθήσεται ἢ διὰ τῶν τινῶν· ἀλλὰ διὰ μὲν τῶν οὐτινῶν οὐχ οἷόν 15 τε διδασθῆναι· ἀνυπόστατα γὰρ ἔστι τῇ διανοίᾳ ταῦτα κατὰ τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

331 Sextus adv. math. X 218. ὥσθ' οὕτοι μὲν σῶμα ποιοῦσι τὸν χρόνον, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς φιλόσοφοι ἀσώματον αὐτὸν ᾤθησαν ὑπάρχειν· τῶν γὰρ τινῶν φασὶ τὰ μὲν εἶναι σώματα τὰ δὲ ἀσώματα, τῶν δὲ ἀσω- 20 μάτων τέσσαρα εἶδη καταριθμοῦνται ὡς λεπτὸν καὶ κενὸν καὶ τόπον καὶ χρόνον. ἐξ οὗ δῆλον γίγνεται ὅτι πρὸς τῷ ἀσώματον ὑπολαμβάνειν τὸν χρόνον, ἔτι καὶ καθ' αὐτὸ τι νοοῦμενον πρᾶγμα δοξάζουσι τοῦτον.

Cf. ibid. 227. 234.

332 Seneca ep. 58, 12. illud genus „quod est“ (scil. τὸ ὄν) generale 25 supra se nihil habet. initium rerum est, omnia sub illo sunt. Stoici volunt superponere huic etiamnunc aliud genus magis principale. —

ibid. 15. Primum genus Stoicis quibusdam videtur „quid“: quare videatur subiiciam. in rerum, inquit, natura quaedam sunt, quaedam non sunt. et haec autem, quae non sunt, rerum natura complectitur, quae 30 animo succurrunt, tamquam Centauri, Gigantes et quicquid aliud falso cogitatione formatum habere aliquam imaginem coepit, quamvis non habeat substantiam“.

333 Anonymi Proleg. in Aristot. Categ. p. 34^b Brandis (Schol. in Ar.). τρία δὲ τὰ καθολικώτατα ὁμῶνμα, ἔν, ὄν, τί· κατὰ πάντων γὰρ τῶν ὄντων 35 φέρεται ταῦτα, κατὰ μὲν Πλάτωνα τὸ ἔν, κατ' Ἀριστοτέλη τὸ ὄν, κατὰ δὲ τοὺς Στωϊκοὺς τὸ τί.

334 Philo Leg. Alleg. III § 175 Vol. I p. 151, 28. τὸ γὰρ μάννα ἐρμηνεύεται „τί“· τοῦτό ἐστι τὸ γενικώτατον τῶν ὄντων.

335 Plutarchus de comm. not. ep. 30 p. 1074 d. οὐδὲν οὖν ἔτι 40 δεῖ λέγειν τὸν χρόνον, τὸ κατηγορημα, τὸ ἀξίωμα, τὸ συνημμένον, τὸ συμπλεγμένον· οἷς χρῶνται μὲν μάλιστα τῶν φιλοσόφων, ὄντα δ' οὐ λέγουσιν εἶναι.

30 pugnant haec adversis frontibus cum iis quae testatur Alexander n. 329.

§ 3. De causis.

336 Stobaeus Eclogae I p. 138, 23 W. Χρυσίππου. Χρυσίππος αἴτιον εἶναι λέγει δι' ὅ. Καὶ τὸ μὲν αἴτιον ὄν καὶ σῶμα <οὐ δὲ αἴτιον μήτε ὄν, μήτε σῶμα> καὶ αἴτιον μὲν ὅτι, οὐ δὲ αἴτιον διὰ τι.
5 Αἰτίαν δ' εἶναι λόγον αἰτίου, ἢ λόγον τὸν περὶ τοῦ αἰτίου ὡς αἰτίου. Sequitur simillima Posidonii disputatio (Diels Ariti Didymi Epit. phys. frgm. 18). Cf. Zeno I n. 89.

337 Sextus adv. math. IX 196. εἴπερ τοίνυν, φασίν, ἔστι σπέρμα, ἔστι καὶ αἴτιον, ἐπειπερ τὸ σπέρμα αἰτίον ἔστι τῶν ἐξ αὐτοῦ φουμένων τε καὶ
10 γεννωμένων· ἔστι δὲ γε σπέρμα, ὡς ἐκ τῶν σπειρομένων καὶ ζωογονουμένων δέλνυται· ἔστιν ἄρα αἴτιον. καὶ πάλιν εἰ ἔστι τι φύσις, ἔστι τι αἴτιον· τῶν γὰρ φουμένων ἢ ἐκπεφυκότων αἰτίον ἔστιν ἡ φύσις. ὑπάρχει δὲ αὕτη, ὡς ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων συμφανές. — — τοίνυν εἰ ἔστι φύσις, ἔστι τι αἴτιον· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· ἄρα τὸ δεύτερον. καὶ ἄλλως εἰ ἔστι τι ψυχῆ,
15 ἔστιν αἴτιον· αὕτη γὰρ καὶ τοῦ ζῆν καὶ τοῦ θνήσκειν αἰτία γίνεταί, τοῦ μὲν ζῆν παροῦσα, τοῦ δὲ θνήσκειν χωριζομένη τῶν σωμάτων· ἔστι δὲ γε ψυχῆ, φασίν, εἶγε καὶ ὁ λέγων μὴ εἶναι ψυχὴν αὐτῇ προσχωόμενος τοῦτο ἀποφαίνεται· ἔστιν ἄρα αἴτιον. πρὸς τούτοις εἰ ἔστι θεός, ἔστιν αἴτιον· οὗτος γὰρ ἦν ὁ τὰ ὅλα διοικῶν· ἔστι δὲ γε κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας τῶν ἀνθρώπων
20 θεός· ἔστιν ἄρα αἴτιον· καίτοι κὰν μὴ θεός ὑπάρχη, ἔστιν αἴτιον· τὸ γὰρ μὴ εἶναι θεοῦς διὰ τινὰ αἰτίαν γίνεταί· καὶ τῷ οὐκ ὑπάρχειν θεὸν καὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν ἐπ' ἴσης ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι τι αἴτιον.

πολλῶν γε μὴν γεννωμένων καὶ φθειρομένων, ἀξιομένων τε καὶ μειουμένων, κινουμένων τε καὶ ἀκίνητιζόντων, ἐξ ἀνάγκης ὁμολογεῖν δεῖ τὸ εἶναι
25 τινὰ τούτων αἰτία, τὰ μὲν γενέσεως τὰ δὲ φθορᾶς, καὶ τὰ μὲν ἀυξήσεως τὰ δὲ μειώσεως καὶ ἤδη κινήσεως ἢ ἀκινήσεως· σὺν τῷ κὰν μὴ ὑπάρχη ταῦτα τὰ ἀποτελέσματα, φαίνεται δὲ μόνον, πάλιν εἰσάγεσθαι τὴν ὑπαρξίν τῶν αἰτίων· τοῦ γὰρ φαίνεσθαι μὲν ἡμῖν αὐτὰ ὡς ὑποκειμενα, μὴ ὑποκεισθαι δὲ, αἰτίον τι καθέστηκεν. καὶ μὴν εἰ μηδὲν ἔστιν αἴτιον, πάντα ἐκ παντὸς δεῖ
30 σαι γίνεσθαι καὶ ἐν παντὶ τόπῳ, ἔτι καὶ κατὰ πάντα καιρόν· ὅπερ ἄποπον. εὐθέως γὰρ εἰ μηδὲν ἔστιν αἴτιον, οὐδὲν τὸ κωλύον ἐξ ἀνθρώπου ἵππου συνίστασθαι [αἴτιον ἄρα τι ἔσται]. μηδενὸς δὲ ὄντος τοῦ κωλύοντος συστήσεται ποτε ἐξ ἀνθρώπου ἵππος, καὶ οὕτως, εἰ τύχοι, ἐξ ἵππου φυτόν· κατὰ ταῦτα δὲ οὐκ ἀδύνατον ἔσται χίονα μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πηγνυσθαι, ἀβροχίαν
35 δὲ ἐν Πόντῳ συμβαίνειν, καὶ τὰ μὲν τοῦ θέρους ἐν χειμῶνι γίνεσθαι, τὰ δὲ τοῦ χειμῶνος ἐν θέρει συνίστασθαι· ὅθεν εἴπερ ᾧ ἔπεται τι ἀδύνατον, καὶ αὐτὸ ἔσται ἀδύνατον, τῷ δὲ μὴ εἶναι αἴτιον ἔπεται πολλὰ τῶν ἀδυνάτων, ὁ γὰρ λέγων καὶ τὸ μὴ εἶναι αἴτιον τῶν ἀδυνάτων ὑπάρχειν. ὁ τε λέγων μὴ εἶναι αἴτιον ἦτοι χωρὶς αἰτίας τοῦτο λέγει ἢ μετὰ τινος αἰτίας. καὶ εἰ μὲν
40 χωρὶς τινος αἰτίας, ἀπιστός ἐστιν, μετὰ τοῦ ἀκολουθεῖν αὐτῷ τὸ μὴ μᾶλλον τοῦτο ἀξιοῦν ἢ τὸ ἀντικείμενον τούτῳ, αἰτίας εὐλόγου μὴ προὑποκειμένης, δι' ἣν φησιν ἀνύπαρκτον εἶναι τὸ αἴτιον· εἰ δὲ μετὰ τινος αἰτίας, περιτρέ-

3 add. Wachsmuth. 4 αἴτιον del. Heeren. || μὲν om. L. 34 ταῦτα Bk., ταῦτα libri. 36. 37. ἀδύνατον bis scripsi, δυνατόν libri. 42 φησιν Bk., φασιν libri.

πεται, κἄν τῷ λέγειν μὴ εἶναι τι αἴτιον τίθῃσι τὸ εἶναι τι αἴτιον· ὅθεν καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς δυνάμεως ἐρωτᾶν ἔξεστι καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ σημείου καὶ τῆς ἀποδείξεως διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἀποδοθέντα λόγον, ὃς ἔξει τὴν σύνταξιν τοιαύτην· „εἰ ἔστι τι αἴτιον, ἔστιν αἴτιον· ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ ἔστι τι αἴτιον, ἔστιν αἴτιον· ἤτοι δὲ ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν· ἔστιν ἄρα“· τῷ τε γὰρ εἶναι αἴτιον ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι τι αἴτιον, μὴ διαφέροντος παρὰ τὸ ἡγούμενον τοῦ λήγοντος, τῷ τε μὴδὲν εἶναι αἴτιον ἀκολουθεῖ πάλιν τὸ εἶναι τι αἴτιον, ἐπεὶ περὶ ὃ λέγων μὴδὲν εἶναι αἴτιον ὑπὸ τινος αἰτίας κινήσει λέγει μὴδὲν εἶναι αἴτιον. ὅστε καὶ τὸ διεξευγμένον πρὸς τοῖς δυοῖν συνημμένοις ἀληθῆς γίνεσθαι ἐξ ἀντικειμένων διεξευγμένον, καὶ τὴν ἐπιφορὰν τοῖς τοιοῦτοις λήμμασι συνεισάγεσθαι, καθὼς ἀνώτερον παρεμυθησάμεθα.

338 Aëtius Plac. 11, 7. Οἱ Στωϊκοὶ τὸ πρῶτον αἴτιον ὠρίσαντο κινητόν.

339 Simplicius in Aristot. Phys. p. 420, 6 Diels. ὅτι τισὶ δοκεῖ μὴ εἶναι τι κινουὺν ἀκίνητον, ἀλλὰ πᾶν τὸ κινουὺν κινεῖσθαι — — καὶ δῆλον ὅτι ταύτης εἰσὶ τῆς δόξης τῶν τε παλαιῶν φυσιολόγων ὅσοι σωματικὴν ἢ μίαν ἢ πλείους ὑπέθευον τὴν ἀρχὴν, καὶ τῶν νέων οἱ Στωϊκοί.

340 Aëtius Plac. I 11, 5. Οἱ Στωϊκοὶ πάντα τὰ αἴτια σωματικὰ πνεύματα γάρ.

341 Sextus adv. math. IX 211. εἶγε Στωϊκοὶ μὲν πᾶν αἴτιον σῶμα φασὶ σῶματι ἀσώματον τινὸς αἴτιον γίνεσθαι, οἷον σῶμα μὲν τὸ σμιλίον, σῶματι δὲ τῇ σαρκί, ἀσώματον δὲ τοῦ τέμνεσθαι κατηγορήματος, καὶ πάλιν σῶμα μὲν τὸ πῦρ, σῶματι δὲ τῷ ξύλῳ, ἀσώματον δὲ τοῦ καίεσθαι κατηγορήματος.

342 Simplicius in Aristot. categ. f. 77 B. ed. Bas. οὐδὲ ἔδει ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἀρχεσθαι ποιήσεων, λέγω δὴ τῶν κατὰ πληγὴν καὶ ὤσειν, οὐδὲ τοῖς Στωϊκοῖς συγχωρεῖν περὶ οὗ διατελοῦμεν αὐτοῖς διαφερόμενοι, ὡς τὸ ποιῶν πελάσει τιμὴ ποιεῖ καὶ ἄψει. βέλτιον γὰρ λέγειν ὡς οὐ πάντα πελάσει καὶ ἄψει ποιεῖ.

343 Proclus in Plat. Parmen. Vol. V p. 74 ed Cousin. Τὸ δεύτερον τοίνυν ὁ τῆς σφραγίδος τύπος Στωϊκῶν ὑποθέσει προσήκει ταῖς σωματικῶς λεγούσαις τὰ ποιῶντα ποιεῖν καὶ τὰ πάσχοντα πάσχειν· ὠθισμοῦ γὰρ δεδέχθαι καὶ ἀντιτυπίας καὶ ἐπερσεύσεως καὶ οὐκ ἄλλως γέγονεν.

344 Clemens Alexandrinus Stromat. VIII 9 (Vol. II p. 929 Pott.). αἴτιον δὲ κυρίως λέγεται τὸ παρεκτικόν τινος ἐνεργητικῶς. ἐπεὶ καὶ τὸν σίδηρον τμητικόν φασιν εἶναι οὐ μόνον ἐν τῷ τέμνειν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μὴ τέμνειν· οὕτως οὖν καὶ τὸ παρεκτικόν ἄμφω σημαίνει, καὶ τὸ ἤδη ἐνεργοῦν, καὶ τὸ μὴδέπω μὲν, δυνάμει δὲ κερημένον τοῦ ἐνεργῆσαι.

345 Clemens Alexandrinus Stromat. VIII 9 (Vol. II p. 929 Pott.). οἱ μὲν οὖν σωμαίων, οἱ δ' ἀσωμαίων φασὶν εἶναι τὰ αἴτια (scil. Stoici et Peripatetici). οἱ δὲ τὸ μὲν σῶμα κυρίως αἰτιόν φασιν, τὸ δὲ ἀσώματον καταχρηστικῶς καὶ οἷον αἰτιωδῶς (scil. Stoici)· ἄλλοι δ' ἔμπροσθεν ἀναστρέφουσι, τὰ μὲν ἀσώματα κυρίως αἴτια λέγοντες, καταχρηστικῶς δὲ τὰ σώματα.

346 Clemens Alexandrinus Stromat. VIII 9 (Vol. II p. 929 Pott.). Τῶν αἰτίων τὰ μὲν προκαταρκτικά, τὰ δὲ συνεκτικά, τὰ δὲ συνεργά, τὰ δὲ ὧν οὐκ ἄνευ. προκαταρκτικά μὲν τὰ πρῶτως ἀφορμὴν παρεχόμενα εἰς τὸ

3 τῶν Bk., τὸν libri. 19 πνευματικὰ coni. Diels. 46 τὰ ὧν οὐκ ἄνευ causas esse negabant Stoici.

γίνεσθαι τι, καθάπερ τὸ κάλλος τοῖς ἀκολάστοις τοῦ ἔρωτος ὄφθην γὰρ αὐτοῖς τὴν ἐρωτικὴν διάθεσιν ἐμποιεῖ μὲν, οὐ μὴν κατηγορηματικῶς· συνεκτικὰ δὲ ἅπερ συνωνύμως καὶ αὐτοτελῆ καλεῖται, ἐπειδήπερ αὐτάρκως δι' αὐτῶν ποιητικὰ ἐστὶ τοῦ ἀποτελέσματος.

5 ἐξῆς δὲ πάντα τὰ αἷτια ἐπὶ τοῦ μανθάνοντος δεικτέον. ὁ μὲν πατήρ αἰτιὸν ἐστὶ προκαταρκτικὸν τῆς μαθήσεως, ὁ διδάσκαλος δὲ συνεκτικόν, ἡ δὲ τοῦ μανθάνοντος φύσις συνεργὸν αἷτιον, ὁ δὲ χρόνος τῶν ὧν οὐκ ἄνευ λόγον ἐπέχει.

346a Seneca epist. 65, 4. Stoicis placet unam causam esse id quod facit.

ibid. 11. Haec quae ab Aristotele et Platone ponitur turba causarum aut nimium multa aut nimium pauca comprehendit. nam si, quocumque remoto quid effici non potest, id causam iudicant esse faciendi, pauca dixerunt: ponant inter causas tempus: nihil sine tempore fieri potest. 15 ponant locum: si non fuerit, ubi fiat aliquid, ne fiet quidem. ponant motum: nil sine hoc nec fit nec perit, nulla sine motu ars, nulla mutatio est. Sed nos nunc primam et generalem quaerimus causam. haec simplex esse debet, nam et materia simplex est, quaerimus quae sit causa, ratio scilicet faciens, id est deus.

30 347 Clemens Alexandrinus Stromat. VIII 9 (Vol. II p. 930 Pott.). τὸ δὲ αὐτὸ ἄρα αἷτιον καὶ ποιητικὸν καὶ δι' ὅ. καὶ εἰ μὲν τί ἐστὶν αἷτιον καὶ ποιητικόν, τοῦτο πάντως ἐστὶ καὶ δι' ὅ, εἰ δὲ τι ἐστὶ δι' ὅ, οὐ πάντως τοῦτο καὶ αἷτιον. πολλὰ γοῦν ἐφ' ἑν ἀποτελεσμα συντρέχει, δι' ἃ γίνεται τὸ τέλος, ἀλλ' οὐκ ἐστὶ πάντα αἷτια· οὐ γὰρ ἂν ἐτεκνοκτόνησεν Μήδεια, εἰ 25 μὴ ὤργισθη· οὐδ' ἂν ὤργισθη, εἰ μὴ ἐξήλωσεν· οὐδὲ τοῦτο, εἰ μὴ ἠράσθη· οὐδὲ τοῦτο, εἰ μὴ Ἰάσων ἐπλευσεν εἰς Κολχούς· οὐδὲ τοῦτο, εἰ μὴ Ἀργῶ κατεσκευάσθη· οὐδὲ τοῦτο, εἰ μὴ τὰ ξύλα ἐκ τοῦ Πηλίου ἐτμήθη· ἐν τούτοις γὰρ ἄπασι τοῦ „δι' ὅ“ τυγχάνοντος, οὐ πάντα τῆς τεκνοκτονίας αἷτια τυγχάνει, μόνη δὲ ἡ Μήδεια.

30 348 Clemens Alexandrinus Stromat. VIII 9 (Vol. II p. 932 Pott.). εἴ τι ζητεῖται, εἰ πολλὰ κατὰ σύνθεσιν ἐνὸς αἷτια γίνεται· <καὶ τινὲς μὲν λέγουσιν ὅτι γίνεται>· πολλοὶ γὰρ ἀνθρώποι συνέλοντες αἷτιοὶ εἰσι τοῦ καθέλκεσθαι τὴν ναῦν, <οὐκ αὐτὸς ἕκαστος αἷτιος ὧν> ἀλλὰ σὺν τοῖς ἄλλοις, εἰ δὴ τι καὶ τὸ συναίτιον αἷτιον. ἄλλοι δὲ φασιν, εἰ πολλὰ αἷτια, κατ' ἰδίαν 35 ἕκαστον ἐνὸς αἷτιον γίνεται· τοῦ γοῦν εὐδαιμονεῖν ἐνὸς ὄντος αἷτια τυγχάνουσιν αἰ ἀρεταὶ πολλαὶ οὔσαι· καὶ τοῦ θερμαίνεσθαι καὶ τοῦ ἀλγεῖν ὁμοίως πολλὰ τὰ αἷτια. μὴ τι οὔν αἰ πολλαὶ ἀρεταὶ μία ἐστὶ κατὰ δύναμιν, καὶ τὰ θερμαίνοντα καὶ τὰ ἀλγύνοντα. καὶ τὸ πλῆθος δὲ τῶν ἀρετῶν κατὰ γένος ἐν τυγχάνον ἐνὸς αἷτιον γίνεται τοῦ εὐδαιμονεῖν. τῶ ὄντι δὲ προκαταρκτικὰ μὲν αἷτια ἐνὸς γίνεται πλείονα κατὰ γένος καὶ κατ' εἶδος· καὶ κατὰ 40 γένος μὲν τοῦ νοσεῖν ὀπωσοῦν, οἷον ψύξις, ἔκλυσις, κόπος, ἀπεψία, μέθη· κατ' εἶδος δὲ τοῦ πυρετοῦ. τὰ δὲ συνεκτικὰ αἷτια κατὰ γένος μόνον, οὐκέτι δὲ καὶ κατ' εἶδος. τοῦ γὰρ εὐωδιάζεσθαι κατὰ γένος ἐνὸς ὄντος πολλὰ τὰ αἷτια κατ' εἶδος· οἷον λιβανωτός, ῥόδον, κρόκος, στύραξ, σμύρνα, μύρον·

2 μὲν scripsi, μόνον vulgo. 4 αὐτῶν ποιητικὰ scripsi, αὐτοῦ ποιητικόν vulgo. 31 καὶ—γίνεται addidi. 32 πολλοὶ γὰρ scripsi, πολλὰ οἱ γὰρ vulgo. || συνέλοντες Syllburg, συνέλοντες vulgo. 33 οὐκ αὐτὸς—ὧν addidi. 34 δὴ τι scripsi, μὴ τι vulgo. 38 ἀλγύνοντα scripsi, ἀλγούντα vulgo.

〈τοῦ δὲ εὐωδιάζεσθαι τοῦ κατ' εἶδος οὐκέτι πολλά〉· τὸ γὰρ ῥόδον οὐκ ἂν οὕτως εὐώδες εἴη ὡς ἡ σμύρνα.

349 Clemens Alexandrinus Stromat. VIII 9 (Vol. II p. 932 Pott). ἀλλήλων οὐκ ἔστι τινὰ αἷτια, ἀλλήλοις δὲ αἷτια· ἡ γὰρ σπληνικὴ διάθεσις προϋποκειμένη οὐ πυρετοῦ αἷτιος, ἀλλὰ τοῦ γίνεσθαι τὸν πυρετόν, καὶ ὁ πυρετὸς προϋποκειμένος οὐ σπληνός, ἀλλὰ τοῦ αὐξέσθαι τὴν διάθεσιν. οὕτως καὶ αἱ ἀρεταὶ ἀλλήλαις αἷτιαι, τῶ μὴ χωρίζεσθαι διὰ τὴν ἀντακολουθίαν· καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ψαλίδος λίθοι ἀλλήλοις εἰσὶν αἷτιοι τοῦ μένειν κατηγορήματος, ἀλλήλων δὲ οὐκ εἰσὶν αἷτιοι· καὶ ὁ διδάσκαλος δὲ καὶ ὁ μαθητὴν ἀλλήλοις εἰσὶν αἷτιοι τοῦ προκόπτειν κατηγορήματος. λέγεται δὲ ἀλλήλοις αἷτια ποτὲ μὲν τῶν αὐτῶν, ὡς ὁ ἔμπορος καὶ ὁ κἀπηλος ἀλλήλοις εἰσὶν αἷτιοι τοῦ κερδαίνειν· ποτὲ δὲ ἄλλου καὶ ἄλλου, καθάπερ ἡ μάχαιρα καὶ ἡ σὰρξ· ἡ μὲν γὰρ τῆ σαρκὶ τοῦ τέμνεσθαι, ἡ σὰρξ δὲ τῆ μαχαίρα τοῦ τέμνειν etc.

350 Clemens Alexandrinus Stromat. VIII 9 (Vol. II p. 933 Pott). τὸ δὲ αὐτὸ τῶν ἐναντίων αἷτιον γίνεται, ποτὲ μὲν παρὰ τὸ μέγεθος τοῦ αἵ- 15 τίου καὶ τὴν δύναμιν, ποτὲ δὲ παρὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ πάσχοντος· παρὰ μὲν τὴν ποιᾶν δύναμιν, 〈οἶον〉 ἡ αὐτὴ χορδὴ παρὰ τὴν ἐπίτασιν ἢ τὴν ἄνεσιν ὄξυν ἢ βαρὺν ἐποδίδωσι τὸν φθόγγον· παρὰ δὲ τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν πασχόντων, 〈οἶον〉 τὸ μέλι γλυκάζει μὲν τοὺς ὑγιαίνοντας, πικράζει δὲ τοὺς πυρέσσοντας· καὶ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς οἶνος τοὺς μὲν εἰς ὄργην, τοὺς δὲ 20 εἰς διάρρησιν ἄγει· καὶ ὁ αὐτὸς ἥλιος τήκει μὲν τὸν κηρόν, ξηραίνει δὲ τὸν πηλόν.

351 Clemens Alexandrinus Stromat. VIII 9 (Vol. II p. 933 Pott). καὶ τὰ μὲν προκαταρκτικά, τὰ δὲ συνεκτικά, τὰ δὲ συναίτια, τὰ δὲ συνεργά. — τῶν μὲν οὖν προκαταρκτικῶν αἰρουμένων μένει τὸ ἀποτελεσμα· συνεκ- 25 τικὸν δὲ ἔστιν αἷτιον, οὗ παρόντος μένει τὸ ἀποτελεσμα καὶ αἰρουμένου αἰρεται. τὸ δὲ συνεκτικὸν συνωνύμως καὶ αὐτοτελὲς καλοῦσιν, ἐπειδὴ αὐτάρκως δι' αὐτοῦ ποιητικόν ἔστι τοῦ ἀποτελέσματος. εἰ δὲ τὸ αἷτιον αὐτοτελοῦς ἐνεργείας ἔστι δηλωτικόν, τὸ 〈δὲ〉 συνεργὸν ὑπηρεσίαν σημαίνει καὶ τὴν σὺν ἐτέρῳ λειτουργίαν, εἰ μὲν οὖν μηδὲν παρέχεται, οὐδὲ συνεργὸν λεχ- 30 θήσεται· εἰ δὲ παρέχεται, τοῦτον πάντως γίνεται αἷτιον, οὗ καὶ παρέχεται, τοιούτῳ τῷ δι' αὐτὸ γινομένου· ἔστιν οὖν συνεργόν, οὗ παρόντος ἐγίνετο τὸ ἀποτελεσμα· προδήλως μὲν οὖν παρόντος 〈προδήλου〉, ἀδήλως δὲ ἀδήλου· καὶ τὸ συναίτιον δὲ ἐκ τοῦ γένους ἔστι τῶν αἰτίων, καθάπερ ὁ συστρατιώ- 35 τῆς στρατιώτης καὶ ὁ συνέφηβος ἔφηβος. τὸ μὲν οὖν συνεργὸν αἷτιον τῶ συνεκτικῶ πρὸς τὴν ἐπίτασιν βοηθεῖ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ γινομένου· τὸ δὲ συναίτιον οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἔστιν ἐννοίας· δύναται γὰρ συναίτιον ὑπάρχειν, ἂν μὴ συνεκτικὸν αἷτιον ἢ τι. νοεῖται γὰρ σὺν ἐτέρῳ τὸ συναίτιον οὐδ' αὐτῷ δυναμένῳ κατ' ἰδίαν ποιῆσαι τὸ ἀποτελεσμα, αἷτιον ὃν σὺν αἷτιῳ. διαφέρει 40 δὲ τοῦ συναίτιου τὸ συνεργόν ἐν τῷ τὸ μὲν συναίτιον 〈μεθ' ἐτέρου αἷτιου〉 κατ' ἰδίαν μὴ ποιούντος τὸ ἀποτελεσμα παρέχειν, τὸ δὲ συνεργόν ἐν τῷ κατ' ἰδίαν μὴ ποιεῖν, ἐτέρῳ δὲ προσερχόμενον τῷ κατ' ἰδίαν ποιούντι συνεργεῖ αὐτῷ πρὸς τὸ σφοδρότερον γίνεσθαι τὸ ἀποτελεσμα. μάλιστα δὲ τὸ

1 τοῦ δὲ—πολλά supplevi. 17 nonne scribendum: ποσὴν? 17. 19 οἶον bis addidi. 29 δὲ addidi; demonstratur enim etiam συνεργόν esse αἷτιον. 32 δι' αὐτὸ scripsi, δι' αὐτοῦ vulgo. 33 προδήλου addidi. 40 μεθ' ἐτέρου αἷτιου inserenda esse docet sententiarum conexus. 43 σφοδρότερον scripsi, σφοδρότατον libri.

ἐν προκαταρκτικοῦ συνεργόν γεγονέναι, (ἐπὶ τοῦτο) τὴν τοῦ αἰτίου διατείνειν δύναμιν παρίστησιν.

352 Clemens Alexandrinus Stromat. I p. 376. 77 Pott. distinguit τὸ συνεργόν, τὸ συναίτιον, τὸ συνεκτικὸν αἴτιον.

5 ὁ δὲ μεθ' ἑτέρου ποιεῖ, ἀτελὲς ὄν καθ' αὐτὸ ἐνεργεῖν, συνεργόν φαιμέν καὶ συναίτιον [ἀπὸ τοῦ συναίτιου αἴτιον ὑπάρχειν] ἀπὸ τοῦ ἑτέρου συνελθὼν αἴτιον γίνεσθαι ὀνομασμένον· καθ' ἑαυτὸ δὲ μὴ δύνασθαι τὸ ἀποτελέσμα — — παρέχειν.

paulo post: ἀλλὰ τῶν συνεργῶν τὰ μὲν πλείονα τὰ δὲ ἐλάττονα προσ-
10 φέρεται δύναμιν.

353 Clemens Alexandrinus Stromat. I p. 367 Pott. οἶδα πολλοὺς — — καὶ τὸ μὴ κωλύον αἴτιον εἶναι λέγοντας. — — φαιμέν δὴ πρὸς αὐτοὺς τὸ αἴτιον ἐν τῷ ποιεῖν καὶ ἐνεργεῖν καὶ δεῖν νοεῖσθαι· τὸ δὲ μὴ κωλύον κατὰ γε τοῦτο ἀνενέργητον εἶναι. ἔτι τὸ μὲν αἴτιον πρὸς τῇ ἐνεργείᾳ
15 ἐστὶ, καθάπερ ὁ μὲν ναυπηγὸς πρὸς τῷ γίνεσθαι τὸ σκάφος, ὁ δὲ οἰκοδόμος πρὸς τῷ κτίεσθαι τὴν οἰκίαν· τὸ δὲ μὴ κωλύον κεχώρισται τοῦ γιγνομένου etc.

354 Galenus defin. med. 154—160 Vol. XIX p. 392 K. definit αἴτια προκαταρκτικά, προηγουμένα, συνεκτικά, αὐτοτελῆ, συναίτια, συνεργά.

20 355 Galenus adv. Iulianum 6 Vol. XVIII A p. 279 K. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν συνεκτικῶν αἰτίων ἑτέρωθεν δεικνύντων ἡμῶν ὅτι τό τε ὄνομα καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτό, καθ' οὗ τὸ ὄνομα, τῆς Στωϊκῆς αἰρέσεώς ἐστι καὶ ὡς οὐκ ὀρθῶς ὑπελήφρασιν οὐτ' ὀνομάζουσιν οἱ νεώτεροι τῶν ἰατρῶν ἅπαν τοῦτο τὸ γένος, ὅτι τε καὶ ἡμεῖς ἐπόμενοι πολλὰκις αὐτοῖς, ὅπως μὴ δόξω-
25 μεν ἐρῆζειν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος, ἔνια μὲν τῶν αἰτιῶν οὕτω καλεῖσθαι συγχωροῦμεν, οὐ μὰ Δία ὅσα τῶν ἀπλῶς ὄντων ἐστίν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῷ γίνεσθαι τὸ εἶναι κεκτημένων.

ibid. p. 298. καὶ μὴν οὐδ' ἄλλην τινὰ ἔννοιαν εἰπεῖν ἔχει τοῦ συγχροντος αἰτίου παρὰ τὸ γίνεσθαι τι πρὸς αὐτοῦ καὶ παύεσθαι σὺν αὐτῷ, πλην
30 εἰ πάνταῦθα πάλιν ἐξάφνης ἑαυτὸν εἶναι φησι Στωϊκόν, ὡς ἐν ἄλλοις ἐποίησεν. ἀλλὰ τοῦτο γε πράξας οὐ νόσου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑγείας αὐτῆς αἴτιον ἀποφανεῖται τι εἶναι καὶ θεοῦν καὶ ψυχρὸν ἀναγκασθήσεται τι λέγειν εἶναι νόσημα καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, ἅπερ οὐ βούλεται. μὴ τοίνυν ληρέτω μάταια μηδ' ἐμπλήκτων τρόπον ἄλλοι' ἄλλα φανταζέσθω, ποτὲ μὲν
35 ἐπαινῶν Στωϊκούς, ποτὲ δ' ἀναιρῶν αὐτῶν τὰ δόγματα.

356 Galenus synopsis librorum de pulsibus 9. Vol. IX p. 458 K. μνησθαι μέντοι χρὴ πρὸ πάντων ὅπως ἔφαμεν ὀνομάζειν τὸ οἶον συνεκτικὸν αἴτιον, ὅτι μὴ κυρίως ἀλλὰ καταχρώμενοι τῇ προσηγορίᾳ· τὸ μὲν γὰρ κυρίως λεγόμενον αἴτιον συνεκτικὸν οὐτ' ὀνομάσε τις ἄλλος πρὸ τῶν Στωϊκῶν
40 οὐτ' εἶναι συνεχώρησε· τὰ δὲ καὶ πρὸ ἡμῶν οἶον συνεκτικὰ λεγόμενα γενέσεώς τινος, οὐχ ὑπάρξεως αἴτια.

1 ἐπὶ τοῦτο inserui; intellege: ἐπὶ τὸ συνεργόν. 6 uncis inclusi. || trad. συνελθεῖν. 16 τῷ scripsi, τὸ cod. || κτίεσθαι scripsi, ἐκτίσθαι cod. 21 τό τε ὄνομα scripsi, τε τὸ ὄνομα ed. 26 ἀπλῶς scripsi, ἀπλῶν ed. 32 τι εἶναι scripsi, τινα ed.

§ 4. De corporibus. Quid sit corpus. Sola corpora esse, non esse ideas. Tria genera corporum.

357 Arius Didymus epit. phys. fr. 19 Diels (DG p. 457, 17. Stobaeus ecl. I p. 143, 24 W.). σῶμά ἐστι τὸ τριχῆ διαστατόν, πλάτει, βάθει, μήκει· ταῦτα δὲ πλεοναχῶς λέγεσθαι. ὅτε μὲν γὰρ μήκος [εἶναι] λέγεσθαι 5 τὸ μέγιστον διάστημα τοῦ σώματος, ὅτε δὲ μόνον τὸ κάτωθεν ἄνω· καὶ πλάτους ὅτε <μὲν> τὸ δεύτερον διάστημα, ὅτε δὲ τὸ ἐκ δεξιᾶς καὶ ἐξ εὐωνύμου· καὶ βάθος ὅτε μὲν τὸ εἰς ἑαυτὸ διάστημα, ὅτε δὲ τὸ πρόσω καὶ ὀπίσω· κατὰ μὲν τὸν πρότερον λόγον οὔτε τῶν σφαιρῶν οὔτε τῶν τετραγώνων καὶ τῶν ὁμοίων οὐδὲν τῶν διαστημάτων τούτων ἔχοντων, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον 10 παντὸς σώματος τὰς τρεῖς ἔχοντος διαστάσεις διὰ τὸ κατὰ πᾶσαν θέσιν ὑπὸ τὸν λόγον τοῦτον πίπτειν αὐτό.

358 Philo de mundi opificio § 36 Vol. I p. 11, 9 Wendl. τὸ γὰρ σῶμα φύσει στερεὸν ὅτιπερ καὶ τριχῆ διαστατόν· στερεοῦ δὲ καὶ σώματος ἔννοια τίς ἕτέρα, πλὴν τὸ πάντη διεστηκός. 15

359 Clemens Alexandrinus Stromat II p. 436 Pott. διίσχυρίζονται τοῦτ' εἶναι μόνον ὅπερ ἔχει προσβολὴν καὶ ἐπαφὴν τινα, ταῦτόν σῶμα καὶ οὐσίαν ὀριζόμενοι, <ἄλλοι δὲ> πρὸς αὐτοὺς ἀμφισβητοῦντες μάλα εὐλαβῶς ἄνωθεν ἐξ ἀοράτου ποθὲν ἀμύνονται, νοητὰ ἅττα καὶ ἀσώματα εἶδη βιαζόμενοι τὴν ἀληθινὴν οὐσίαν εἶναι. 20

360 Aëtius I 10, 5. Οἱ ἀπὸ Ζήνωνος Στωϊκοὶ ἐννοήματα ἡμέτερα τὰς ἰδέας ἔφρασαν.

361 Syrianus in Aristot. Metaph. (Aristot. Acad. Bor. Vol. V) p. 892^a. τῶν καθ' ἕκαστα, ἢ εἴτε ἴεοι κατὰ πᾶν — — εἴτε γίννοιτο μὲν αἰεὶ καὶ φθείροιτο, διαμένοι δὲ κατὰ τὸ ἑαυτῶν ὅλον διὰ τὴν εἰδητικὴν αἰτίαν — — 25 εἴτε καὶ ὄντα τις αὐτὰ καλοῖη, ὡς Ἀριστοτέλης εἶπεν, εἴτε καὶ μόνα εἶναι λέγοι, ὡς οἱ Στωϊκοὶ φασιν.

362 Simplicius in Aristot. categ. f. 17 A ed. Bas. οἱ δὲ ἐναιροῦσι μὲν τὴν τῶν κοινῶν φύσιν, ἐν δὲ τοῖς καθ' ἕκαστα αὐτὰ μόνους ὑφεστάναι νομίζουσιν, αὐτὰ καθ' αὐτὰ μηδαμοῦ θεωροῦντες. 30

363 Sextus adv. math. VIII 263. τὸ ἀσώματος κατ' αὐτοὺς (scil. Stoicos) οὔτε ποιεῖν τι πέφυκεν οὔτε πάσχειν.

364 Syrianus in Aristot. Metaphys. (Aristot. Acad. V 892^b, 14). ὡς ἄρα τὰ εἶδη παρὰ τοῖς θεοῖς τούτοις ἀνδράσιν οὔτε πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς τῶν ὀνομάτων συνηθείας παρήγετο, ὡς Χρῦσιππος καὶ 35 Ἀρχέδημος καὶ οἱ πλείους τῶν Στωϊκῶν ὕστερον ἀνήθησαν (πολλαῖς γὰρ διαφοραῖς διέστηκε τὰ καθ' αὐτὰ εἶδη τῶν ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγομένων) οὔτε etc.

365 Proclus in Euclidem 35, 25 p. 395 Friedlein. (Τὰ παραλληλόγραμμα τὰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως καὶ ἐν ταῖς αὐταῖς παραλλήλοις 40

5 πλεοναχῶς P², πλέον ἄλλως FP¹. || εἶναι delevi. 7 μὲν add. cod. Vatic. 8 τὸ εἰς ἑαυτὸ Diels, καὶ εἰς ἑαυτὸ F, εἰς ἑαυτὸ P; τὸ ἐλάχιστον Usener. 9 πρότερον Usener, πρότον FP. 12 τοῦτον cod. August., τοῦτο FP. 18 ἄλλοι δὲ addidi ex conii.

ἴσα ἀλλήλοις ἐστίν). Τὰ δ' οὖν τοιαῦτα τῶν θεωρημάτων, ὡς φησὶν ὁ Γεμίνοσ, ἀπείκαζεν ὁ Χρύσιππος ταῖς ιδέαισ. ὡς γὰρ ἐκεῖνα τῶν ἀπείρων ἐν πέρασιν ὠρισμένοις τὴν γένεσιν περιλαμβάνουσιν, οὕτως καὶ ἐν τούτοις τῶν ἀπείρων ἐν ὠρισμένοις τόποις ἢ περιλήψις γίνε-
5 ται. καὶ διὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἢ ἰσότησ ἀναφαίνεται. τὸ γὰρ ὕψοσ τῶν παραλλήλων τὸ αὐτὸ μένον ἀπείρων νοουμένων ἐπὶ τῆσ αὐτῆσ βάσεωσ παραλληλογράμμων πάντα ἴσα ἀλλήλοισ ἀποφαίνεται.

366 Plutarchus praec. conjugalia ep. 34: Τῶν σωμάτων οἱ φιλόσο-
φοι (scil. Stoici) τὰ μὲν ἐκ διεστώτων λέγουσιν εἶναι καθάπερ στόλον καὶ
10 στρατόπεδον, τὰ δ' ἐκ συναπτομένων ὡσ οἰκίαν καὶ ναῦν, τὰ δ' ἠνωμένα
καὶ συμφυῆ καθάπερ ἐστὶ τῶν ζώων ἕκαστον. — — — δεῖ δὲ ὥσπερ οἱ
φυσικοὶ τῶν ὕψων λέγουσι δι' ὅλων γενέσθαι τὴν κρᾶσιν, οὕτω etc.

367 Plutarchus de defectu oraculorum ep. 29. οὐ γὰρ ἐνταῦθα
μὲν ἐν συνίσταται σῶμα πολλάκισ ἐκ διεστώτων σωμάτων, οἷον ἐκ-
15 κλησία καὶ στρατεύμα καὶ χορός· ὧν ἐκάστῳ καὶ ζῆν καὶ φρονεῖν καὶ
μανθάνειν συμβέβηκεν, ὡσ οἶεται Χρύσιπποσ· ἐν δὲ τῷ παντὶ δέκα
κόσμοσ — — ἐνὶ χρῆσθαι λόγῳ — — ἀδύνατόν ἐστιν.

368 Achilles Isagoge 14 p. 134 in Petav. Uranol. (Τί μὲν ἀστήρ,
τί δὲ ἄστρον;) σώματα ἠνωμένα λέγεσθαι ὅσα ὑπὸ μιᾶσ ἕξεωσ κρατεῖται,
20 οἷον λίθοσ, ξύλον· ἐστὶ δὲ ἕξισ πνεῦμα σώματοσ συνεκτικόν. συνημμένα δὲ
ὅσα οὐχ ὑπὸ μιᾶσ ἕξεωσ δέδεται, ὡσ πλοῖον καὶ οἰκία· τὸ μὲν γὰρ ἐκ πολ-
λῶν σανίδων, ἢ δὲ ἐκ πολλῶν λίθων σύγκειται. διεστώτα δὲ ὡσ χορός. τῶν
δὲ τοιούτων διτταὶ αἱ διαφοραί. τὰ μὲν γὰρ ἐξ ὠρισμένων σωμάτων καὶ
ἀριθμῷ ληπτῶν ὡσ χορός, τὰ δὲ ἐξ ἀορίστων ὡσ ὄγλοσ. εἴη οὖν <ἄν> ὁ
25 μὲν ἀστήρ σῶμα ἠνωμένον, τὸ δὲ ἄστρον ἐκ διεστώτων καὶ ὠρισμένων
ἀριθμὸσ γὰρ ἀστέρων ἐφ' ἐκάστον δειννται.

§ 4. Quattuor categoriae.

369 Simplicius in Aristot. categ. f. 16 A ed. Bas. Οἱ δὲ γε Στωϊ-
κοὶ εἰσ ἐλάττονα συστέλλειν ἀξιοῦσι τὸν τῶν πρώτων γενῶν ἀριθμόν. καὶ
30 τινὰ ἐν τοῖσ ἐλάττοσιν ὑπηλλαγμένα παραλαμβάνουσιν. ποιοῦνται γὰρ τὴν
τομὴν εἰσ τέσσαρα· εἰσ ὑποκείμενα καὶ ποιαὶ καὶ πῶσ ἔχοντα καὶ πρὸσ
τί πωσ ἔχοντα. καὶ δῆλον ὅτι πλείοτα παραλείπουσιν. τὸ τε γὰρ ποσὸν
ἄντικροσ, καὶ τὰ ἐν χρόνῳ καὶ ἐν τόπῳ. εἰ γὰρ τὸ πῶσ ἔχον νομίζουσιν
αὐτοῖσ τὰ τοιαῦτα περιλαμβάνειν, ὅτι τὸ πέρυσιν ὢν ἢ τὸ ἐν Ἀνκείῳ ἢ τὸ
35 καθῆσθαι ἢ τὸ ὑποδεδέσθαι διάκειται πωσ κατὰ τι τούτων, πρῶτον μὲν
πολλῆσ οὔσησ τῆσ ἐν τούτοισ διαφορᾶσ ἀδιάρθρωτοσ ἢ τοῦ πῶσ ἔχειν κοι-
νότησ ἐκφέρεται κατ' αὐτῆσ. ἔπειτα τὸ κοινὸν τοῦτο πῶσ ἔχειν καὶ τῷ ὑπο-
κειμένῳ ἀρμόσει καὶ τῷ ποσῷ μάλιστα. καὶ ταῦτα γὰρ διάκειται πωσ.

370 Dexippus in Aristot. categ. p. 5, 18 Busse (de Aristotelis cate-
40 goriis locutus:) σχεδὸν γὰρ κατανενόηκα, ὡσ οὔτε πλείουσ ἀντιλογίαι εἰσ

12 immo γίνεσθαι.
legitur.

19 ἠνωμένα transposui, quod vulgo post ἕξεωσ

ἐτέραν ὑπόθεσιν γέγονασιν οὔτε μείζους ἀγῶνες κενήνεται οὐ μόνον τοῖς Στωϊκοῖς καὶ Πλατωνικοῖς, σαλεύειν ἐπιχειροῦσι ταύτας τὰς Ἀριστοτέλους κατηγορίας etc.

371 Plotinus Ennead. VI lib. I 25 (Vol. II p. 256 Mü.). πρὸς δὲ τοὺς τέτταρα τιθέντας (scil. γένη τοῦ ὄντος) καὶ τετραχῶς διαιροῦντας εἰς 5 ὑποκείμενα καὶ ποιὰ καὶ πῶς ἔχοντα καὶ πρὸς τι πῶς ἔχοντα καὶ κοινόν τι ἐπ' αὐτῶν τιθέντας καὶ ἐνὶ γένει περιλαμβανόντας τὰ πάντα, ὅτι μὲν κοινόν τι καὶ ἐπὶ πάντων ἐν γένος λαμβάνουσι, πολλὰ ἂν τις λέγοι. καὶ γὰρ ὡς ἀσύνητον αὐτοῖς καὶ ἄλογον τὸ „τί“ τοῦτο καὶ οὐκ ἐφαρμόττον ἀσωμάτοις καὶ σώμασι. καὶ διαφορὰς οὐ καταλειοῦσιν, αἷς τὸ 10 „τί“ διαιρήσουσι etc.

372 Simplicius in Aristot. Phys. p. 94, 11 Diels. διὸ πολλαχῶς ἔφη τὸ ὄν (scil. Aristoteles). πλὴν ὅτι τὰ ἄλλα ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ συμβέβηκε, καθ' ἣν καὶ χαρακτηρίζεται τὸ ὑποκείμενον, διὸ οἱ μὲν ἀνήρουν τὰ ἄλλα, καθάπερ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐποίουν παρὰ τὰ ἐναργῆ, ὁ δὲ ὁμοίως τῇ 15 οὐσίᾳ καὶ τᾷ εἰπὼν εἶναι μᾶλλον ἀμαρτάνει.

373 Plotinus Ennead. VI lib. I 25 (Vol. II p. 256 Mü.). αὐτὴν δὲ τὴν διαίρεσιν ἐπισκεπιέον· ὑποκείμενα μὲν γὰρ πρῶτα τάξαντες καὶ τὴν ὕλην ἐνιαυθα τῶν ἄλλων προτάξαντες, τὴν πρώτην αὐτοῖς δοκοῦσαν ἀρχὴν συντάττουσι τοῖς μετὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν — — ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ φήσουσι παρὰ 20 τῆς ὕλης, οἴμαι, τοῖς ἄλλοις τὸ εἶναι ὑπάρχειν. ἔπειτα τὸ ὑποκείμενον ἐν ἀριθμοῦντες οὐ τὰ ὄντα ἐξαριθμοῦνται, ἀλλ' ἀρχὰς τῶν ὄντων ζητοῦσι. διαφέρει δὲ ἀρχὰς λέγειν καὶ αὐτά. εἰ δὲ ὄν μὲν μόνον τὴν ὕλην φήσουσι, τὰ δ' ἄλλα πάθη τῆς ὕλης, οὐκ ἐρχοῦν τοῦ ὄντος καὶ τῶν ἄλλων ἐν τι γένος προτάττειν· μᾶλλον δ' ἐν βέλτιον αὐτοῖς ἐλέγετο, εἰ τὸ μὲν οὐσίαν (ἔφασαν), 25 τὰ δ' ἄλλα πάθη, καὶ διηροῦντο ταῦτα. τοῦ δὲ καὶ λέγειν „τὰ μὲν ὑποκείμενα, τὰ δὲ τὰ ἄλλα“, ἐνὸς ὄντος τοῦ ὑποκειμένου καὶ διαφορὰν οὐκ ἔχοντος, ἀλλ' ἢ τῷ μεμερίσθαι ὥσπερ ὄγκον εἰς μέρη (καίτοι οὐδὲ μεμερίσθαι τῷ συνεγῆ λέγειν τὴν οὐσίαν) βέλτιον λέγειν ἦν „τὸ μὲν ὑποκείμενον.“

374 Dexippus in Aristot. categ. p. 23, 25 Busse. πρὸς τοῦτο τὸ 30 ἀπόρημα ἐκείνο χρῆ προσειπεῖν, ὡς ἔστι τὸ ὑποκείμενον διττὸν καὶ κατὰ τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ κατὰ τοὺς προεστυτέρους· ἐν μὲν τὸ λεγόμενον πρῶτον ὑποκείμενον ὡς ἡ ἄποιος ὕλη, ἣν δυνάμει σῶμα Ἀριστοτέλης φησί, δεύτερον δὲ ὑποκείμενον τὸ ποιόν, ὃ κοινῶς ἢ ἰδίως ὑφίσταται· ὑποκείμενον γὰρ καὶ ὁ χαλκὸς καὶ ὁ Σωκράτης τοῖς ἐγγινομένοις ἢ κατηγορουμένοις κατ' 35 αὐτῶν. τὸ γὰρ ὑποκείμενον κατὰ <τὸ> πρὸς τι λέγεσθαι ἐδόκει (τινὶ γὰρ ὑποκείμενον), ἦτοι δὲ ἀπλῶς τῶν γινομένων ἐν αὐτῷ καὶ κατηγορουμένων αὐτοῦ ἢ ἰδίως· ἀπλῶς μὲν γὰρ ὑποκείμενον πᾶσι τοῖς γινομένοις καὶ κατηγορουμένοις ἢ πρῶτη ὕλη, τισὶ δὲ ὑποκείμενον γινομένοις ἐπ' αὐτοῦ καὶ κατηγορουμένοις ὁ χαλκὸς καὶ ὁ Σωκράτης. δύο τοίνυν ὑποκειμένων ὄντων 40 πολλὰ τῶν ἐγγινομένων, ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ὑποκείμενον ἐν ὑποκειμένῳ ὄντα, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον οὐκ ἦν ἐν ὑποκειμένῳ ἀλλὰ μέρη αὐτοῦ.

375 Plotinus Ennead. IV lib. VII 9 (Vol. II p. 114 Mü.). ὅτι δὲ καὶ τὰ σώματα ἀσωμάτοις δυνάμει δύνανται ἂ δύνανται, ἐκ τῶνδε δῆλον. ὁμολογήσουσι γὰρ ἕτερον ποιότητα καὶ ποσότητα εἶναι καὶ πᾶν σῶμα ποσὸν 45 εἶναι καὶ ἔτι οὐ πᾶν σῶμα ποιὸν εἶναι, ὥσπερ τὴν ὕλην. ταῦτα δὲ ὁμολο-

16 εἶναι scripsi, ἐν libri. 25 ἔφασαν addidi. 26 τοῦ scripsi, τὸ libri.
29 βέλτιον om. Mü. 36 τὸ inserui. 46 ποιὸν scripsi, ποσὸν libri.

γούντες τὴν ποιότητα ὁμολογήσουσιν, ἕτερον οὖσαν ποσοῦ, ἕτερον σώματος εἶναι. πῶς γὰρ μὴ ποσὸν οὖσα σῶμα ἔσται, εἴπερ πᾶν σῶμα ποσόν; — τὸ δὲ ὕλην μὲν τὴν αὐτὴν εἶναι, σῶμα ὡς φασιν οὖσαν, διάφορα δὲ ποιεῖν ποιότητος προσλαβοῦσαν, πῶς οὐ δῆλον ποιεῖ, τὰ προσγεγόμενα λόγους αὐλοῦς 5 καὶ ἀσωμάτους εἶναι;

§ 6. Ποιότητες, ποιὰ, ἰδίως ποιὰ.

376 Plotinus Ennead. VI lib. I 29 (Vol. II p. 260 Mü.). τὰ δὲ ποιὰ αὐτοῖς ἕτερα μὲν δεῖ εἶναι τῶν ὑποκειμένων καὶ λέγουσιν· οὐ γὰρ ἂν αὐτὰ δευτέρα κατηγοροῦν. — εἰ δὲ τὰ ποιὰ ὕλην ποιὰν λέγοιεν, πρῶτον μὲν 10 οἱ λόγοι αὐτοῖς ἔνυλοι, ἀλλ' οὐκ ἐν ὕλῃ γενόμενοι σύνθετόν τι ποιήσουσιν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ συνθέτου, ὃ ποιοῦσιν, ἐξ ὕλης καὶ εἴδους ἔσονται· οὐκ ἄρα αὐτοὶ εἶδη οὐδὲ λόγοι. εἰ δὲ λέγοιεν μηδὲν εἶναι τοὺς λόγους ἢ ὕλην πῶς ἔχουσαν, τὰ ποιὰ δῆλον ὅτι πῶς ἔχοντα ἔροῦσι, καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ γένει τακτέον. εἰ δὲ ἦδε ἢ σχέσις ἄλλη, τίς ἢ διαφορά; ἢ δῆλον ὅτι τὸ πῶς 15 ἔχειν ἐνταῦθα ὑπόστασις μᾶλλον;

377 Galenus de qualitibus incorporeis 1 Vol. XIX p. 463 K. ἦν δὲ ὁ περὶ τῶν ποιότητων λόγος καὶ τῶν συμβεβηκότων ἀπάντων, ἃ φασιν εἶναι Στωϊκῶν παιδες σώματα.

378 Simplicius in Aristot. categ. f. 57 E. ed. Bas. Οἱ δὲ Στωϊκοὶ 20 τὸ κοινὸν τῆς ποιότητος τὸ ἐπὶ τῶν σωμάτων λέγουσι διαφορὰν εἶναι οὐσίας, οὐκ ἀποδιαληπτὴν καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' εἰς ἕν νόημα καὶ ἰδιότητα ἀπολήγουσαν, οὔτε χρόνῳ οὔτε ἰσχύϊ εἰδοποιουμένην, ἀλλὰ τῇ ἐξ αὐτῆς τοιουτότητι, καθ' ἣν ποιοῦ ὑφίσταται γένεσις. ἐν δὲ τούτοις εἰ μὴ οἶόν τε, κατὰ τὸν ἐκείνων λόγον, κοινὸν εἶναι σύμπτωμα σωμάτων καὶ 25 ἀσωμάτων, οὐκ ἐστὶ ἔσται γένος ἢ ποιότης etc.

379 Alexander Aphrod. in Aristot. Topica IV p. 181 Ald. p. 360, 9 Wal. ἀναιροῖτο ἂν τὸ τὴν ποιότητα εἶναι πνεῦμά πῶς ἔχον ἢ ὕλην πῶς ἔχουσαν. — ἀλλὰ καὶ ὁ τὴν πυγμὴν λέγων εἶναι χειρὰ πῶς ἔχουσαν ἀμαρ- 30 τάνει. οὐ γὰρ ἢ πυγμὴ χεῖρ, ἀλλ' ἐν ὑποκειμένῳ τῇ χειρὶ ἢ πυγμῇ.

380 Plutarchus de comm. not. cp. 50 p. 1085 e. ἔτι τὴν μὲν οὐσίαν καὶ τὴν ὕλην ὑφεστῆναι ταῖς ποιότησι λέγουσι, ὡς σχεδὸν οὕτω τὸν ὄρον ἀποδιδόναι· τὰς δὲ ποιότητας αὐτὰς πάλιν οὐσίας καὶ σώματα ποιοῦσι· ταῦτα δὲ πολλὴν ἔχει ταραχὴν. εἰ μὲν γὰρ ἰδίαν οὐσίαν οἱ ποιότητες ἔχουσι καθ' ἣν σώματα λέγονται καὶ εἰσιν, οὐχ ἑτέρας οὐσίας δεόνται· τὴν γὰρ αὐτῶν 35 ἔχουσιν. εἰ δὲ τοῦτο μόνον αὐταῖς ὑφέστηκε τὸ κοινόν, ὅπερ οὐσίαν οὗτοι καὶ ὕλην καλοῦσι, δῆλον ὅτι σώματος μετέχουσι, σώματα δ' οὐκ εἰσιν (οὐδ' οὐσία)· τὸ γὰρ ὑφεστῶς καὶ δεχόμενον διαφέρειν ἀνάγκη τῶν ἃ δέχεται καὶ οἷς ὑφέστηκεν. οἱ δὲ τὸ ἡμῶν βλέπουσι· τὴν γὰρ ὕλην ἄποιον ὀνομάζουσι, τὰς δὲ ποιότητας οὐκ ἐπιβούλονται καλεῖν αὐλοῦς. p. 1086 a ὃν δὲ τινες 40 αὐτῶν προβάλλονται λόγον, ὡς ἄποιον τὴν οὐσίαν ὀνομάζοντες, οὐχ ὅτι πάσης ἐστέρηται ποιότητος ἀλλ' ὅτι πάσας ἔχει τὰς ποιότητας, μάλιστα παρὰ τὴν ἔννοιαν ἐστίν.

4 ποιότητος scripsi, ποιότητος libri. || αὐλοῦς scripsi, αὐτοῦς libri.
10 fortasse: αὐτοὶ ἔνυλοι. 31 ὡς Bernardacis, καὶ libri. 36 δ' οὐκ Wy.,
γὰρ οὐκ libri. 37 οὐδ' οὐσία addidi propter sequentia. || γὰρ Wy., δὲ libri.

381 Galenus de qualitatibus incorporeis 10. Vol. XIX p. 483 K. εἴτε καὶ τῶν συμβεβηκότων ἕκαστον σώμα ἐστὶ, τί βουλόμενοι τὸ σῶμα μόνον φασὶν ἐπ' ἄπειρον τέμνεσθαι, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ σχῆμα φέρε καὶ τὴν γλυκύτητα καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, οὐ τῷ κατὰ συμπλοκὴν τρόπῳ, φημί, οὐδὲ κατ' ἀναφορὰν ἐπὶ τὸ συνήθως καλούμενον σῶμα, ἀλλ' ἀπ' εὐθείας; διὰ τί δὲ 5 μόνου, καθάπερ ἔφην, τοῦ σώματος τοῦτον ὕρον εἶναι φασιν, τὸ τριχῆ διαστατὸν μετὰ ἀντιτυπίας, οὐχὶ δὲ καὶ χροάν καὶ χυλὸν καὶ χυμὸν καὶ τῶν λοιπῶν συμβεβηκότων ἕκαστον οὕτως ὀρίζονται; εἰ δὲ σώμα(τα) πάντα ταῦτ' εἶναι φασὶ (κἂν γὰρ ἐπ' εἴδους διαφέρῃ, κοινῶς γε καὶ πάντα σώματα εἶναι φασιν) — τῶν συμβεβηκότων ἕκαστον ὀριζόμενοι λεγέτωσαν οὐσίαν 10 σωματικὴν τριχῆ διαστατὴν μετὰ ἀντιτυπίας.

382 Galenus de qualitatibus incorporeis 3. 4 Vol. XIX p. 471 K. ἐπιτείνεται δὲ τὸ ἄπορον τοῦ λόγου, εἰ καὶ τὸ μῆκος τοῦ σώματος σώμα ἐστὶ καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ βάθος. ἅμα γὰρ ἄπειροι, φημί, σωματίων ἀπειροὶ γενήσονται ἐν βραχεῖ κατὰ περιγραφὴν πρὸς αἰσθησίν τόπω. τό τε τῶν 15 πολλῶν τούτων, μᾶλλον δὲ ἀπειρῶν σωματίων πλῆθος ἕρᾳ γε οὖν ἀίδιον; καὶ πῶς ἔτι φήσουσιν ἄποιον τὴν πρώτην οὐσίαν; ἐξ ἧς φασὶ τὸν τε κόσμον καὶ τῶν ἐπὶ μέρους εἰδῶν ἕκαστον γεγονέναι.

383 Simplicius in Aristot. categ. f. 69 Γ. ed. Bas. ἀλλ' οὐδὲ ἡ τῶν Στωϊκῶν δόξα, λεγόντων σώματα εἶναι τὰ σχήματα, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα 20 ποιά, συμφωνεῖ τῇ Ἀριστοτέλους δόξῃ.

384 Galenus de qualitatibus incorporeis 2 Vol. XIX p. 467 K. (postquam probare studuit μῆκος, πλάτος, βάθος, βάρος, σχῆμα non esse corpora) ὁ δ' ὅμοιος ἐπὶ τῶν λοιπῶν συμβεβηκότων λόγος, χρωμάτων τε καὶ χυμῶν καὶ τῶν πρὸς ὄσφρησιν καὶ τῶν πρὸς ἀκοήν, φωνῶν, λόγων, συριγμῶν, 25 μυγμῶν, ποπυσμῶν, στεναγμῶν, ῥωχμῶν, ῥογγασμῶν, βόμβων, ἤχων, ψόφων· εἰ δὲ λέγοι τις ταῦτά τε καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ὑπάρχειν ἄερα πεπληγμένον πῶς, καλὸν ἐπιτείνειν αὐτῷ τὸ Μενάνδρειον

„ταῦτά σ' ἀπολώλεκεν, ὦ πονηρὲ“

τὸ μὴ δέχα σώματος νοεῖσθαι τι τοιοῦτο. — οὐκ οὐκ οὐδὲ πληγῇ τοῦ 30 ἀέρος ἀήρ ἐστὶν etc.

385 Galenus de qualitatibus incorporeis 6 Vol. XIX p. 480 K. κἀκεῖνα λοιπὸν τοῖς φιλονίκους ἀνδράσιν οὐκ ἄτοπα; καὶ γὰρ τὰς κινήσεις, αἰ προσγίνονται τοῖς σώμασιν καὶ πάλιν ἀπογίνονται, σώματ' εἶναι φασιν. — ἀλλ' εἰ μὲν τῷ κατὰ ἀναφορὰν τρόπῳ τῆς κλήσεως οὕτως ἐκάλοιν, 35 οὐδ' ἂν οὐδ' αὐτὸς ἐχαλέπαινον αὐτοῖς. — εἰ δὲ πρώτως καὶ κυρίως, ἀμαρτάνουσιν.

386 Galenus de qualitatibus incorporeis 4. Vol. XIX p. 473 K. <πῶς δ' εἰ> καὶ τὸ φῶς ἐστὶ σῶμα καὶ ἡ λευκότης καὶ ἡ θερμότης, πᾶν δὲ σῶμα ποσόν ἐστὶ καὶ πηλίκον καὶ συνναυξητικὴν φύσιν ἔχει, τὸ κατανασθῆν καὶ 40

4 οὐ τῷ P, corr. A; οὕτω ed. 6 εἶναι φασὶ P, φασὶν εἶναι ed. 8 σώματα scripsi, σώμα libri. 13 ἄπορον PA, ἄπειρον ed. 15 τόπω Kalbfleisch, τόπον libri. 24 ἐπὶ P, οὖν ed. 26 μυγμῶν scripsi, νυγμῶν libri. || ῥωχμῶν A, ῥοχμῶν P. 29 σέ P, τε ed. 33 λοιπὸν scripsi, ἴσπειν PA φιλεῖν ed. || ἄτοπα scripsi, ἄτοπον libri. || τὰς scripsi, τοι libri. || αἰ scripsi, εἰ libri. 34 προσγίνονται—ἀπογίνονται Kalbf., -εται libri. || σώματ' scripsi, σώμα δ' libri. 35 κλήσεως A, κλίσεως P ed. 38 πῶς δ' εἰ supplevi. 39 καὶ ἡ θερμότης PA, om. ed. 40 ἔχει scripsi, ἔχειν libri. || κατανασθῆν scripsi,

θερμανθὲν ὕδωρ ὑπὸ ἡλίου <οὐ> πλείον τε καὶ μείζον γίγνεται καὶ διὰ τοῦτο μείζονος δεῖται τόπου.

387 Aëtius Plac. IV 20, 2. Οἱ δὲ Στωϊκοὶ σῶμα τὴν φωνήν· πᾶν γὰρ τὸ δοῶν ἢ καὶ ποιῶν σῶμα· ἢ δὲ φωνὴ ποιεῖ καὶ δοῶν· ἀκούομεν γὰρ 5 αὐτῆς καὶ αἰσθανόμεθα προσπιπτούσης τῇ ἀκοῇ καὶ ἐκτυπούσης καθάπερ δακτυλίου εἰς κηρόν. ἔτι πᾶν τὸ κινῶν καὶ ἐνοχλοῦν σῶμά ἐστι· κινεῖ δὲ ἡμᾶς ἢ εὐμουσία, ἐνοχλεῖ δὲ ἢ ἀμουσία. ἔτι πᾶν τὸ κινούμενον σῶμά ἐστι· κινεῖται δὲ ἢ φωνὴ καὶ προσπίπτει εἰς τοὺς λείους τόπους καὶ ἀντανεαλάται καθάπερ ἐπὶ τῆς σφαίρας τῆς βαλλομένης εἰς τοῖχον· ἐν γοῦν ταῖς κατ' 10 Αἴγυπτον πυραμίσιν ἔνδον μιᾶ φωνῇ ὄγγυμένη τέτταρας ἢ καὶ πέντε ἤχους ἀπεργάζεται.

388 Simplicius in Aristot. categorias f. 54 B. ed. Bas. οἱ δὲ τινὰς μὲν ἀνήρουν ποιότητας, τινὰς δὲ κατελίμπανον. τῶν δὲ ὑπόστασιν αὐταῖς διδόντων, οἱ μὲν πάσας ἠγοῦντο ἀσωμάτους, ὡσπερ οἱ ἀρχαῖοι· οἱ δὲ τῶν 15 μὲν ἀσωμάτων ἀσωμάτους, τῶν δὲ σωμάτων σωματικὰς ὡσπερ οἱ Στωϊκοί.

389 Simplicius in Aristot. categ. f. 56 A ed. Bas. Οἱ δὲ Στωϊκοὶ τῶν μὲν σωμάτων σωματικὰς, τῶν δὲ ἀσωμάτων ἀσωμάτους εἶναι λέγουσι τὰς ποιότητας. σφάλλονται δὲ ἀπὸ τοῦ ἠγεῖσθαι τὰ αἰτία τοῖς ἀποτελου- 20 μένοις ἀφ' ἑαυτῶν ὁμοουσία εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ κοινὸν λόγον τῆς αἰτίας ἐπὶ τε τῶν σωμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων ὑποτίθεσθαι. πῶς δὲ καὶ πνευματικὴ ἢ οὐσία ἐστὶ τῶν σωματικῶν ποιότητων, αὐτοῦ τοῦ πνεύματος συνθέτου ὄντος καὶ ἐν πλείονων συνεστηκότος, μεριστοῦ τε ὑπάρχοντος καὶ ἐπίκτητον ἔχοντος τὴν ἔνωσιν, ὥστε οὐ κατ' οὐσίαν ἔχει τὸ συνηρῶσθαι οὐδὲ πρῶτως ἀφ' ἑαυτοῦ; πῶς οὖν ἂν τοῖς ἄλλοις τοῦτο παρέχοι τὸ συν- 25 ἔχεσθαι;

390 Simplicius in Aristot. categ. f. 55 A ed. Bas. Καὶ εἰ ὁ Ἀριστοτέλης μὲν καὶ τὰ ἐκτὰ καὶ τὰς ἐνεργείας περὶ ἡμᾶς ἀπολείπει, οἱ δὲ ἔξ Ἀναδημίας ἀμφοτέρω ἐκτός, οἱ δὲ Στωϊκοὶ τὰ μὲν ἐκτὰ περὶ ἡμᾶς, τὰ δὲ ἐνεργήματα καὶ τὰ ποιήματα ἐκτός, συγγέαντες τὰς δύο δόξας, συμφώνως 30 ἑαυτῷ ὁ Ἀριστοτέλης συνῆψε τῇ ποιότητι τὸ ποιῶν, ὡς ὄντα ἀμφοτέρω περὶ ἡμᾶς. τῶν δὲ Στωϊκῶν τινες, τριχῶς τὸ ποιῶν ἀφορίζομενοι, τὰ μὲν δύο σημαίνοντα ἐπιπλέον τῆς ποιότητος λέγουσι· τὸ δὲ ἐν ἧτοι ἑνὸς μέρος συναπαρτίζειν αὐτῇ φασί. λέγουσι γὰρ ποιῶν καθ' ἑν μὲν σημαίνοντα πᾶν τὸ κατὰ διαφορὰν, εἴτε κινούμενον εἴη εἴτε ἐχόμενον· καὶ εἴτε δυσ- 35 ἀναλύτως εἴτε εὐαναλύτως ἔχει. κατὰ τοῦτο δὲ οὐ μόνον ὁ φρόνιμος καὶ ὁ πῶς προτείνων, ἀλλὰ καὶ ὁ τρέχων ποιῶν. καθ' ἕτερον δὲ καθ' ὃ οὐκίτι τὰς κινήσεις περιελάμβανον, ἀλλὰ μόνον τὰς σχέσεις· ὃ δὴ καὶ ὠρίζοντο τὸ ἰσχύμενον κατὰ διαφορὰν, οἷός ἐστιν ὁ φρόνιμος καὶ ὁ προβεβλημένος. καὶ τούτων δὲ τῶν ἐμμόνων ἰσχυμένων κατὰ διαφορὰν οἱ μὲν ἀπηρτισμένως 40 κατὰ τὴν ἐκφορὰν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπίνοιαν εἰσὶ τοιοῦτοι, οἱ δὲ οὐκ ἀπηρτισμένως. καὶ τούτους μὲν παρητοῦντο· τοὺς δὲ ἀπαρτίζοντας καὶ ἐμμόνους ὄντας κατὰ διαφορὰν ποιούσας ἐτίθεντο. ἀπαρτίζειν δὲ κατὰ τὴν ἐκφορὰν ἔλεγον τοὺς τῇ ποιότητι συνεξισομένους, ὡς τὸν γραμματικὸν καὶ τὸν φρόνιμον. οὔτε γὰρ πλεονάζει οὔτε ἐλλείπει τούτων ἐκάτερος 45 παρὰ τὴν ποιότητα· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ φιλόσοφος καὶ ὁ φίλιος. οἱ μὲντοι περὶ τὰς ἐνεργείας τοιοῦτοι, ὡσπερ ὁ ὀψοφάγος καὶ ὁ οἰνόφυλξ, ἔχοντες μέρη

κατ' αὐτὰς θέματα PA. Fortasse: κατανασθὲν ἄμα.

1 οὐ addidi.

3 Cf.

τοιαῦτα, δι' ὧν ἀπολαύουσιν, οὕτως λέγονται. διὸ καὶ εἰ μὲν τις ὀψοφάγος, καὶ φίλος πάντως· εἰ δὲ φίλος, οὐ πάντως ὀψοφάγος. ἐπιλειπόντων γὰρ τῶν μερῶν δι' ὧν ὀψοφαγεῖ, τῆς μὲν ὀψοφαγίας ἀπολέλυται, τὴν δὲ φίλον ἔξιν οὐκ ἀνήρηκε. τριχῶς οὖν τοῦ ποιῶν λεγομένου, ἡ ποιότης κατὰ τὸ τελευταῖον ποιὸν συναπαρτίζει πρὸς τὸ ποιόν. διὸ καὶ ὅταν ὀρί- 5 ζωνται τὴν ποιότητα σχέσιν ποιῶν, οὕτως ἀκουστέον τοῦ ὕρου, ὡς τοῦ τρίτου ποιῶν παραλαμβανομένου. μοναχῶς μὲν γὰρ ἡ ποιότης λέγεται κατ' αὐτοὺς τοὺς Στωϊκοὺς, τριχῶς δὲ ὁ ποιῶν.

391 Simplicius in Aristot. categ. f. 55 E ed. Bas. Καὶ οἱ Στωϊκοὶ δὲ κατὰ τὰς αὐτῶν ὑποθέσεις τὴν αὐτὴν ἂν ἀπορίαν προσαγάγοιεν τῷ λέ- 10 γοντι λόγῳ, κατὰ ποιότητα πάντα τὰ ποιῶν λέγεσθαι. τὰς γὰρ ποιότητας ἐκτὰ λέγοντες οὗτοι, ἐπὶ τῶν ἠνωμένων μόνων ἐκτὰ ἀπολείπουσιν· ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ συναφήν, οἷον νεῶς, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ διάστασιν, οἷον στρατοῦ, μηδὲν εἶναι ἐκτόν, μηδὲ εὐρίσκεισθαι πνευματικόν τι ἔν ἐπ' αὐτῶν 15 μηδὲ ἓνα λόγον ἔχον, ὥστε ἐπὶ τινα ὑπόστασιν ἔλθειν μιᾶς ἕξεως. τὸ δὲ 15 ποιὸν καὶ ἐν τοῖς ἐκ συναπτομένων θεωρεῖται καὶ ἐν τοῖς ἐκ διεστῶτων. ὡς γὰρ εἷς γραμματικὸς ἐκ ποιῶν ἀναλήψεως καὶ συγγυμνασίας ἐμμόνως ἔχει κατὰ διαφοράν, οὕτως καὶ ὁ χορὸς ἐκ ποιῶν μελέτης ἐμμόνως ἔχει κατὰ δια- 20 φοράν. διὸ ποιῶν μὲν ὑπάρχει διὰ τὴν κατὰ τὰς καὶ τὴν πρὸς ἓν ἔργον συνέργειαν· ὄλγα δὲ ποιότητός ἐστι ποιῶν. ἕξις γὰρ ἐν τούτοις οὐκ ἔστιν· 20 οὐδὲ γὰρ ὅλως ἐν διεστῶταις οὐσίαις καὶ μηδεμίαν ἐχούσαις συμφυῆ πρὸς ἀλλήλας ἔνωσιν ἔστι ποιότης ἢ ἕξις. εἰ δὲ ποιῶν ὄντος οὐκ ἔστι ποιότης, οὐ συναπαρτίζειν ταῦτα ἀλλήλοις φαίεν ἂν, οὐδὲ δυνατόν ἐστι διὰ τοῦ ποιῶν τὴν ποιότητα ἀποδίδοσθαι. πρὸς δὲ ταῦτα δυνατόν μὲν λέγειν, ὡς ἀσώματος 25 ὄν τὸ εἶδος ἔν καὶ τὸ αὐτὸ διατείνει ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, πανταχοῦ τὸ αὐτὸ 25 ὑπάρχον ὅλον. εἰ δὲ τοῦτο, ἔσται καὶ ποιότης μίαν διήκουσα διὰ τῶν διεστη- 30 κῶτων καὶ συναπτομένων ποιῶν. εἰ μέντοι τοιαύτην τις τὴν ὑπόθεσιν ὡς ἀπεξενωμένην τῆς Στωϊκῆς αἰρέσεως μὴ προσδέχοιτο, ἔστιν ἰσχυρῶς ἀπο- 35 μάχεσθαι etc.

392 Simplicius in Aristot. categ. f. 70 E ed. Bas. καὶ οἱ Στωϊκοὶ 30 δὲ ποιότητος ποιότητων ποιῶσιν, ἑαυτῶν ποιῶντες ἐκτὰς ἕξεις.

393 Simplicius in Aristot. categ. f. 61 B ed. Bas. Ἄξιον δὲ καὶ τὴν τῶν Στωϊκῶν συνήθειαν πάντων περὶ τὰ ὀνόματα ταῦτα καταμαθεῖν. δο- 35 κοῦσι γὰρ οὗτοι τισὶν ἀνάγκην τῷ Ἀριστοτέλει τὴν διάθεσιν τῆς ἕξεως μονι- 40 μωτέραν ἡγεῖσθαι. τὸ δὲ ἀφορμὴν μὲν ἔχει τῆς τοιαύτης ὑπονομίας, οὐ μὲν- 45 τοι κατὰ τὸ μονιμώτερον ἢ μὴ παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς ἢ τούτων εἰληπταὶ διαφορὰ, ἀλλὰ κατ' ἄλλας διαθέσεις. καὶ γὰρ τὰς μὲν ἕξεις ἐπιτελεσθαι φασὶ δύνασθαι καὶ ἀνεσθαι· τὰς δὲ διαθέσεις ἀνεπιτάτους εἶναι καὶ ἀνα- 50 νέτους. διὸ καὶ τὴν εὐθύτητα τῆς ἁβδου, κἂν εὐμετάβολος ἦ, δυναμένη κάμπτεσθαι, διάθεσιν εἶναι φασὶ. μὴ γὰρ ἀνεσθῆναι ἢ ἐπιταθῆναι τὴν εὐ- 40 θύτητα μὴδὲ ἔχειν τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, διόπερ εἶναι διάθεσιν. οὕτως δὲ καὶ τὰς ἀρετὰς διαθέσεις εἶναι, οὐ κατὰ τὸ μόνιμον ἴδιωμα, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀνεπιτάτον καὶ ἀνεπίδεκτον τοῦ μᾶλλον· τὰς δὲ τέχνας καὶ τοὶ δυσκινήτους οὐσας [ἦ] μὴ εἶναι διαθέσεις. καὶ εἰκόνασι τὴν μὲν ἕξιν ἐν τῷ πλάτει τοῦ 55 εἶδους θεωρεῖν· τὴν δὲ διάθεσιν ἐν τῷ τέλει τοῦ εἶδους καὶ ἐν τῷ μάλιστα, 45

19 ed. Bas. ἐνὸς ἔργου. 23 ed. Bas. συναπαρτίζει. 26 ed. Bas. συν- 55 διεστ. 39 ἀνανέτους scripsi, ἀνέτους ed. Bas. 43 καίτοι scripsi, ed. Bas. ἦτοι et paulo post ἢ quod uncinis saepsi.

εἴτε κινῶντο καὶ μεταβάλλοι, ὡς τὸ εὐθὺ τῆς ῥάβδου, εἴτε καὶ μῆ. μᾶλλον δ' ἐχρῆν ἐκείνο ἐπιστῆσαι, μὴ ἢ παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς σχέσις ἢ αὐτὴ ἐστὶ τῆ παρὰ Ἀριστοτέλει διαθέσει, κατὰ τὸ εὐανάλυτον καὶ δυσανάλυτον διίστα-
 5 μὲνη πρὸς τὴν ἕξιν· ἀλλ' οὐδὲ οὕτως συμφωνοῦσιν. ὁ μὲν γὰρ Ἀριστοτέλης τὴν ἀβέβαιον ὑγίαν διάθεσιν εἶναι φησὶν· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὴν ὑγίαν, ὅπως ἂν ἔχη, οὐ συγγωροῦσι σχέσιν εἶναι· φέρειν γὰρ τὸ τῆς ἕξεως ἰδίωμα. τὰς μὲν γὰρ σχέσεις ταῖς ἐπικτήτοις καταστάσεσι χαρακτηρίζεσθαι, τὰς δὲ ἕξεις ταῖς ἐξ ἑαυτῶν ἐνεργείαις. ὅθεν οὐδὲ χρόνον μήκει ἢ ἰσχύϊ εἰδοποι-
 10 οῦνται αἱ ἕξεις κατ' αὐτούς, ἰδιότητι δὲ τιμὴ καὶ χαρακτηῖρι. καὶ ὥσπερ τὰ ἐξορίζωμενα μᾶλλον καὶ ἤττον ἐξορίζεται, ἔν δὲ ἔχει τὸ κοινὸν ἰδίωμα, τὸ ἀντέχεσθαι τῆς γῆς, οὕτω καὶ ἢ ἕξις ἐπὶ τῶν δυσκινήτων καὶ εὐκινήτων ἢ αὐτὴ θεωρεῖται. ὅπως γὰρ τῷ γένει πολλὰ ποιά ὄντα, ἐκκελυμένον ἐκείνο τὸ ἰδίωμα ἔχει καθὸ εἰδοποιεῖται, ὡς ὁ ἀσθηρὸς οἶνος καὶ ἀμύγδαλα πικρὰ καὶ μολοτικὸς κύων καὶ μελιταῖος, οἷς πᾶσι μέτεστι μὲν ὁ γενικὸς χαρακτήρ,
 15 ἐπὶ βραχὺ δὲ καὶ ἀνεμῆως, καὶ ὅσον ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ἐν τῇ ἕξει λόγοις ἐπι- μῆνει ἐπὶ μιᾷ καταστάσεως αὐτῆ, τὸ δὲ εὐκίνητον πολλάνκις ἐξ ἄλλης αἰτίας ἔχει. διόπερ οἱ Στωϊκοὶ διατείνουσι τὰς ἕξεις κοινότερον καὶ ἐπὶ τὰς εὐ- κινήτους ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης διαθέσεις, καὶ ταύτας ἡγοῦνται πολὺν διενη- νοχῆναι τῆς σχέσεως. ἢ γὰρ τοῦ ἀναλαμβάνοντος τὴν ὑγίαν ἕξις καθίσταται
 20 καὶ προβολῆς καὶ τῶν τοιούτων σχέσεων πάντη διέστηκεν. αἱ μὲν γὰρ ἄφ- ριζοὶ καὶ ἀπαγεῖς εἰσὶν· τὰς δὲ οὕτως ὑφροστηκῆναι φασίν, ὥστε ἀφαιθείας διαμῆναι ὅσον ἐφ' ἑαυταῖς δύνασθαι, τὸ ἔμμονον ἐξ ἑαυτῶν καὶ τοῦ οικείου λόγον παρεχομένας. διὰ ταῦτα οὐδὲ ἢ ὅπως οὖν δυσανάλυτος σχέσις λέγεται ἕξις παρ' αὐτοῖς. εἰ γὰρ ἕξωθεν ἔχει τὸ δυσανάλυτον, ὥσπερ ὁ δακτύλιος
 25 ἐν δακτυλήθρῳ ὢν, οὐκ ἂν εἴη ἐν ἕξει τῆς τοιαύτης καταστάσεως, ἀλλ' εἰ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἐνεργίαν παρέχοιτο τοῦ εἶναι τοιόνδε, τότε ἂν εἴη ἐν ἕξει, ὥσπερ ὁ πηλὸς εἰς ὄστρακον μεταβαλὼν. αὐτὸς γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τοιόσδε γέ- γουεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως ἱστορεῖσθω.

cf. f. 72A. Τρίτη δὲ αἴρεσις ἢ τῶν Στωϊκῶν, οἳ τινες διελόμενοι
 30 χωρὶς τὰς ἀρετὰς ἀπὸ τῶν μέσων τεχνῶν, ταύτας οὔτε ἐπιτελεσθαι λέγουσιν οὔτε ἀνλεσθαι. τὰς δὲ μέσας τέχνας καὶ ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν δέχεσθαι φασίν. τῶν οὖν ἕξεων καὶ τῶν ποιῶν κατὰ τούτους τὰ μὲν οὔτε ἐπιτείνεται οὔτε ἀνίεται, τὰ δὲ ἀμφοτέρω ἐπιδέχεται.

394 Alexander Aphrod. de anima p. 17, 15 Bruns. ἀλλ' οὐδὲ κατὰ
 35 τοὺς λέγοντας πᾶν σῶμα ἢ ὕλην ἢ ἐξ ὕλης εἶναι (ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς δοκεῖ) εἴη ἂν τὸ εἶδος σῶμα.

p. 17, 21. εἰ γὰρ οὕτως λέγοιεν τὸ εἶδος ἐξ ὕλης τε καὶ εἴδους, οὐχ ὡς ἐξ ἄλλου τινὸς εἴδους, ἀλλ' ὡς αὐτοῦ σὺν ὕλῃ τὸ εἶναι ἔχοντος, οὐδ' ἂν ἢ ὕλη κατ' αὐτούς ἄποιοις εἴη κατὰ τὸν αὐτῆς λόγον etc.

40 p. 18, 7. ἔτι δὲ πῶς οὐκ ἄτοπον τὸ τὴν ὕλην λέγειν ἐν τῷ τὸ εἶδος καὶ τὴν ποιότητα λαμβάνειν καὶ ὕλην τινα προσλαμβάνειν; ὃ ἀναγκαῖόν ἐστι λέγειν τοῖς τὸ εἶδος τε καὶ τὴν ποιότητα σῶμα ἔνυλον λέγουσιν.

395 Simplicius in Aristot. de anima p. 217, 36 Hayd. εἴ γε καὶ ἐπὶ τῶν συνθέτων τὸ ἀτομωθὲν ὑπάρχει εἶδος, καθ' ὃ ἰδίως παρὰ τοῖς
 45 ἐκ τῆς Στοᾶς λέγεται ποιόν, ὃ καὶ ἀθρόως ἐπιγίνεται καὶ αὐ ἀπογίνε- ται καὶ τὸ αὐτὸ ἐν παντὶ τῷ τοῦ συνθέτου βίῳ διαμῆνει, καίτοι τῶν μορίων ἄλλων ἄλλοτε γινομένων τε καὶ φθειρομένων.

396 Plutarchus de comm. not. ep. 36 p. 1077 d. *ἐκεῖνα δ' ὄντως παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν, ἃ λέγουσιν οὗτοι καὶ πλάττουσιν „ἐπὶ μιᾷ οὐσίας δύο ἰδίως γενέσθαι ποιούς καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἕνα ποιὸν ἰδίως ἔχονσαν ἐπιόντος ἐτέρου δέχεσθαι καὶ διαφυλάττειν ὁμοίως ἀμφοτέρους.“*

397 Philo de incorrupt. mund. 236, 6B. Χρύσιππος γοῦν ὁ δοκιμώτατος τῶν παρ' αὐτοῖς ἐν τοῖς περὶ Αὐξανομένου τερατεύεται τι τοιοῦτον· προκατασκευάσας ὅτι δύο ἰδίως ποιούς ἐπὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας ἀμήχανον συστήναι, φησὶν·

„Ἐστω θεωρίας ἕνεκα τὸν μὲν τινα ὀλόκληρον, τὸν δὲ χωρὶς ἐπινοεῖσθαι τοῦ ἐτέρου ποδός, καλεῖσθαι δὲ τὸν μὲν ὀλόκληρον Δίωνα, τὸν δὲ ἀτελεῖ Θεώνα, κἄπειτα ἀποτέμνεσθαι Δίωνος τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν.“

Ζητούμενου δὴ πότερος ἐφθαρταί, τὸν Θεώνα φάσκειν οἰκειότερον εἶναι. τοῦτο δὲ παραδοξολογοῦντος μᾶλλον ἐστὶν ἢ ἀληθεύοντος. πῶς γὰρ ὁ μὲν οὐδὲν ἀκρωτηριασθεὶς μέρος, ὁ Θεών, ἀνήρασταί, ὁ δ' ἀποκοπεῖς τὸν πόδα Δίων οὐχὶ διέφθαρταί;

„Δεόντως, φησὶν, ἀναδεδράμηκε γὰρ ὁ ἐκτμηθεὶς τὸν πόδα Δίων ἐπὶ τὴν ἀτελεῖ τοῦ Θεώνος οὐσίαν, καὶ δύο ἰδίως ποιοὶ περὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον οὐ δύνανται εἶναι. τοιγαροῦν τὸν μὲν Δίωνα μένειν ἀναγκαῖον, τὸν δὲ Θεώνα διεφθάρθαι.“

Sequentibus auctor hac Chrysippi argumentatione ad mundum translata efficit, τῇ ἐκπυρῶσει τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν διεφθάρθαι, τὸν δὲ κόσμον μένειν.

398 Syrianus in Aristot. Metaphys. Acad. (Aristot. V 852^a 3). καὶ οἱ Στωϊκοὶ δὲ τοὺς κοινῶς ποιούς πρὸ τῶν ἰδίως ποιῶν ἀποτίθενται.

§ 7. Πῶς ἔχοντα εἰ πρὸς τί πῶς ἔχοντα.

399 Dexippus in Aristot. categ. p. 34, 19 Busse. εἰ δὲ τις εἰς τὸ πῶς ἔχον συντάττοι τὰς πλείστας κατηγορίας, ὥσπερ οἱ Στωϊκοὶ ποιοῦσιν, ἐπιδεικτέον αὐτοῖς, ὅτι πλείστα παραλείπουσι τῶν ὄντων, τὰ τε ἐν τόπῳ καὶ τὰ ἐν χρόνῳ καὶ κατ' ἀριθμὸν ποσὰ καὶ κατὰ πηλίκον καὶ τὸ ὑποδεδέσθαι καὶ ἄλλα τοιαῦτα· οὐδὲν γὰρ ὅ,τι τῶν τοιούτων περιέχεται ἐν τῷ πῶς ἔχοντι.

400 Plotinus Ennead. VI lib. I, 30 (Vol. II p. 261 Mū.). ἐν δὲ τοῖς πῶς ἔχουσιν ἄτοπον μὲν ἴσως τὰ πῶς ἔχοντα τρίτα τίθεσθαι ἢ ὁπωσοῦν τάξεως ἔχει, ἐπειδὴ περὶ τὴν ὕλην πῶς ἔχοντα πάντα. ἀλλὰ διαφορὰν τῶν πῶς ἔχόντων φήσουσιν εἶναι καὶ ἄλλως πῶς ἔχειν τὴν ὕλην ὡδὶ καὶ

8 εἰδοποιούς libri, hic et infra, ἰδίως ποιὰ scripsit Cumont. 2 δύνανται Bernays, δύνανται libri.

οὕτως, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς πῶς ἔχουσι καὶ ἔτι τὰ μὲν ποιά περὶ τὴν ὕλην πῶς ἔχοντα, τὰ ἰδίως δὲ πῶς ἔχοντα περὶ τὰ ποιά. ἀλλὰ τῶν ποιῶν αὐτῶν οὐδὲν ἢ ὕλης πῶς ἐχούσης ὄντων, πάλιν τὰ πῶς ἔχοντα ἐπὶ τὴν ὕλην αὐτοῖς ἀνατρέχει καὶ περὶ τὴν ὕλην ἔσται. πῶς δὲ ἐν τῷ πῶς ἔχον, πολλῆς διαφορᾶς ἐν αὐτοῖς οὐσης; πῶς γὰρ τὸ τρίτην καὶ τὸ λευκὸν εἰς ἓν, τοῦ μὲν ποσοῦ, τοῦ δὲ ποιῶ ὄντος; πῶς δὲ τὸ „πότε“ καὶ τὸ „ποῦ“; πῶς δὲ ὅλως πῶς ἔχοντα τὸ χθές καὶ τὸ πέρυσι καὶ τὸ ἐν Ἀνκίρῳ καὶ (ἐν) Ἀκαδημίᾳ; καὶ ὅλως πῶς [δὲ] ὁ χρόνος πῶς ἔχον; οὔτε γὰρ αὐτὸς οὔτε τὰ ἐν αὐτῷ [τῷ χρόνῳ] οὔτε ὁ τόπος οὔτε τὰ ἐν τῷ τόπῳ. τὸ δὲ ποιεῖν πῶς ἔχον; — ἴσως δ' ἂν μόνον ἀρμόσει(ε) ἐπὶ τοῦ κείσθαι τὸ πῶς ἔχον καὶ ἐπὶ τοῦ ἔχειν. ἐπὶ δὲ τοῦ ἔχειν οὐ πῶς ἔχον ἀλλὰ ἔχον.

401 Simplicius in Aristot. categor. f. 94E ed. Bas. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀξιούντων εἰς τὸ „πῶς ἔχειν“ ἀναφέρειν τὸ „ἔχειν“ ὁ Βοηθὸς ἐναντιοῦται etc.

402 Plotinus Ennead. VI lib. I 30. τὸ δὲ „πρὸς τι“ εἰ μὲν μὴ ὕφ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἐτίθεσαν, ἕτερος λόγος ἦν ἂν ζητούντων, εἴ τινα διδόασιν ὑπόστασιν ταῖς τοιαύταις σχέσεσι, πολλαχοῦ οὐ διδόντων· εἰ δ' ἐν γένει τῷ αὐτῷ, ἐπιγενόμενον πρᾶγμα τοῖς ἤδη οὖσιν, ἄτοπον συντάττειν τὸ ἐπιγιγνώμενον εἰς ταῦτόν γένος τοῖς πρότερον οὔσι. δεῖ γὰρ πρότερον ἔν καὶ δύο εἶναι, ἕνα καὶ ἡμισυ καὶ διπλάσιον.

403 Simplicius in Aristot. categor. f. 42E ed. Bas. Οἱ δὲ Στωϊκοὶ ἀνθ' ἐνὸς γένους δύο κατὰ τὸν τόπον τοῦτον ἀριθμοῦνται, τὰ μὲν ἐν τοῖς πρὸς τι τιθέντες, τὰ δὲ ἐν τοῖς πρὸς τί πῶς ἔχουσι. καὶ τὰ μὲν πρὸς τι ἀντιδιαφοροῦσι τοῖς καθ' αὐτά· τὰ δὲ πρὸς τί πῶς ἔχοντα τοῖς κατὰ διαφορὰν, πρὸς τι μὲν λέγοντες τὸ γλυκὺ καὶ πικρὸν καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ ὅσα τοιῶσδε διακρίθῃσι· πρὸς τι δὲ πῶς ἔχοντα οἷον δεξιὸν, κατέρρα καὶ τὰ τοιαῦτα. κατὰ διαφορὰν δὲ φασὶ τὰ κατὰ τι εἶδος χαρακτηριζόμενα. ὥσπερ οὖν ἄλλη τῶν καθ' αὐτά ἔννοια καὶ ἄλλη τῶν κατὰ διαφορὰν, οὕτως ἄλλα μὲν τὰ πρὸς τι ἐστίν, ἄλλα δὲ τὰ πρὸς τί πῶς ἔχοντα. ἀντεστραμμένη δὲ ἐστὶ τῶν συζυγῶν ἢ ἀκολουθία. τοῖς μὲν γὰρ καθ' αὐτά συννπάσχει τὰ κατὰ διαφορὰν. καὶ γὰρ τὰ καθ' αὐτά ὄντα διαφορᾶς ἔχει τινάς, ὥσπερ τὸ λευκὸν καὶ μέλαν. οὐ μὲντοι τοῖς κατὰ διαφορὰν τὰ καθ' αὐτά συννπάσχει. τὸ γὰρ γλυκὺ καὶ πικρὸν διαφορᾶς μὲν ἔχει, καθ' ὡς χαρακτηρίζεται, οὐ μὲντοι καθ' αὐτά ἐστὶ τοιαῦτα, ἀλλὰ πρὸς τι. τὰ δὲ πρὸς τί πῶς ἔχοντα, ἅπερ ἀντίκειται τοῖς κατὰ διαφορὰν, πάντως καὶ πρὸς τι ἐστίν. ὁ γὰρ δεξιὸς καὶ κατήρ μετὰ τοῦ πῶς ἔχειν καὶ πρὸς τι εἰσίν. τὸ γλυκὺ καὶ πικρὸν πρὸς τι ὄντα κατὰ διαφορὰν ἐστὶ· τὰ δὲ πρὸς τί πῶς ἔχοντα ἐναντία τοῖς κατὰ διαφορὰν ὑπάσχει. καὶ γὰρ τὰ μὲν πρὸς τί πῶς ἔχοντα ἀδύνατον καθ' αὐτά εἶναι ἢ κατὰ διαφορὰν. ἐκ γὰρ τῆς πρὸς ἕτερον σχέσεως ἤρτηται μόνης. τὰ μὲντοι πρὸς τι καθ' αὐτά μὲν οὐκ ἐστὶ (οὐ γὰρ ἐστὶν ἀπόλυτα) κατὰ διαφορὰν δὲ πάντως ἐστὶ· μετὰ γὰρ τίνος χαρακτηῆρος θεωρεῖται. — εἰ δὲ δεῖ σαφέστερον μεταλαβεῖν τὰ λεγόμενα, πρὸς τι μὲν λέγουσιν ὅσα κατ' οἰκείον χαρακτηῆρα διακειμενά πῶς ἀπονεύει πρὸς ἕτερον, πρὸς τι δὲ πῶς ἔχοντα ὅσα πέφυκε συμβαίνειν τινὶ καὶ μὴ συμβαίνειν ἄνευ τῆς περὶ αὐτὰ μεταβολῆς καὶ ἀλλοιωσεως μετὰ τοῦ πρὸς τὸ ἐκτὸς ἀποβλέπειν, ὥστε ὅταν μὲν κατὰ διαφορὰν τι διακειμενον πρὸς ἕτερον νεύσῃ, πρὸς τι μόνον τοῦτο ἔσται, ὡς ἡ ἔξις καὶ

7 ἐν addidi. 8 δὲ seclusi. 9 τῷ χρόνῳ seclusi. 10 ἀρμόσειε scripsi, ἀρμόσει libri. 17 εἰ δ' scripsi, ἔτι δ' libri.

ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ αἴσθησις. ὅταν δὲ μὴ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν διαφορὰν, κατὰ ψιλὴν δὲ τὴν πρὸς ἕτερον σχέσιν θεωρῆται, πρὸς τί πως ἔχον ἔσται. ὁ γὰρ υἱὸς καὶ ὁ δεξιὸς ἔξωθεν τινων προσδέονται πρὸς τὴν ὑπόστασιν. διὸ καὶ μηδεμιᾶς γινομένης περὶ αὐτὰ μεταβολῆς, γένοιτ' ἂν οὐκέτι πατήρ τοῦ υἱοῦ ἀποθανόντος, ὁ δὲ δεξιὸς τοῦ παρακειμένου μεταστάντος. τὸ δὲ γλυκὺ καὶ 5 πικρὸν οὐκ ἂν ἀλλοῖα γένοιτο, εἰ μὴ συμεταβάλλοι καὶ ἡ περὶ αὐτὰ δύναμις. εἰ τοίνυν καὶ μηδὲν αὐτὰ παθόντα μεταβάλλοι κατὰ τὴν τοῦ ἄλλου πρὸς αὐτὰ σχέσιν, δηλονότι ἐν τῇ σχέσει μόνῃ τὸ εἶναι ἔχει καὶ οὐ κατὰ τινα διαφορὰν, τὰ πρὸς τί πως ἔχοντα.

ibid. cf. 43A. ἔπεται δὲ αὐτοῖς κἀκεῖνο ἄτοπον τὸ σύνθετα ποιεῖν τὰ 10 γένη ἐκ προτέρων τινῶν καὶ δευτέρων, ὡς τὸ πρὸς τι ἐκ ποιοῦ καὶ πρὸς τι ἄλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀπολουθίας, οὔτε ὡς οἱ Στωϊκοὶ λέγουσι τῷ μὲν πρὸς τί πως ἔχοντι τὸ πρὸς τι ἔπεται, τῷ δὲ πρὸς τι οὐκέτι τὸ πρὸς τί πως ἔχον' οὔθ' ὡς ὁ Βοηθὸς ἀμνόμενος αὐτούς etc.

ibid. f. 44B. καὶ οὐ καλῶς οἱ Στωϊκοὶ νομίζουσι πάσης τῆς κατὰ 15 διαφορὰν ιδιότητος ἀπηλλάχθαι τὰ πρὸς τί πως ἔχοντα, διότι πέφυκε συμβαίνειν καὶ ἀποσυμβαίνειν μηδεμιᾶς μεταβολῆς περὶ αὐτὰ γενομένης. ψεῦδος γὰρ τοῦτο λέγεται etc.

404 Sextus adv. math. VIII 453. καὶ ὅτι τῷ ὄντι ἐπινοῖα μόνον σφάζεται τὰ πρὸς τί πως ἔχοντα, ὑπαρξίς δὲ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς, πάρεστι δι- 20 δάσκειν ἐκ τῆς τῶν δογματικῶν ἀνθομολογήσεως. ὑπογράφοντες γὰρ τὸ πρὸς τι συμφώνως φασί „πρὸς τι ἐστὶ τὸ πρὸς ἑτέρῳ νοούμενον.“

§ 8. Primae qualitates.

405 Galenus de constitutione artis medicae 8 Vol. I p. 251 K. ἐπειδὴ τὸ στοιχεῖον ἀλλοιωτόν ἐστι δι' ὄλον, πόσα τὰ πάντ' ἐστὶ στοιχεῖα, διέλ- 25 θωμεν ἐξῆς, ἀρχὴν κἀναρῶθα τῶν λόγων τῶν ἐναργῶς τι φαινομένων ποιησάμενοι. τοῖς ἀλλοιοῦσιν ὀτιοῦν ἀναγκαῖον, [καὶ] ἀψάμενοις πρῶτον, ὧν ἀλλοιοῦσι, ποιήσασθαι τὴν μεταβολήν, ὥσπερ ἡ αἴσθησις διδάσκει, καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ φύσις ἐνδείκνυται. — — καὶ μὴν, εἰ ἀψάμενον ἀλλοιοῖ 30 τὸ μεταβάλλον, ἀναγκαῖον αὐτῷ κατὰ τινος τῶν ἀπιῶν ποιότητος ἐνεργῆσαι. πᾶσι οὖν τὸ κωλύον ἐστὶν ἐπισκῆπασθαι πάσας αὐτάς; ὁξὺ μὲν οὖν τέμνει τὸ πλησιάζον, ἀλλ' οὐκ ἀλλοιοῖ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, καθάπερ οὐδὲ τὸ βάρος, ἀλλὰ θλά μὲν καὶ τοῦτο, δι' ὄλον δ' οὐκ ἐργάζεται τῆς πασχούσης οὐσίας τὴν μεταβολήν. οὐ μὴν οὐδὲ σκληρότης οὕτω ἀλλοιωσάσαι δύναται τὸ πλησιάζον, 35 ὡς εἰς ἕτερον εἶδος μεταστήσει. θερμότης μέντοι καὶ ψυχρότης ὅλην ἀλλοιοῦσάσαι δύναται τὴν πλησιάζουσαν οὐσίαν. ὡσαύτως δὲ ὑγρότης καὶ ξηρότης, εἰ καὶ μὴ διὰ τάχους ὁμοίως ταῖς εἰρημέναις, ἀλλ' ἐν χρόνῳ γε καὶ αὐτὰ μεταλλάττουσι τὰ ὑποκείμενα. ἄρ' οὖν καὶ ἑτέραν τινὰ ἔχομεν ἀλλοιοῦν δυναμένην ἢ τὸ σύμπαν πλήθος ἐν ταύταις ἐστί; καὶ μόνας ὀνομάζεσθαι τε καὶ νομίζεσθαι προσήκει τὰς εἰρημένας ποιότητας δραστηκῶς, καὶ μάλιστα ἐν αὐταῖς 40 τῶν πρώτων ἀντίθεσιν, καὶ κατ' αὐτὴν μᾶλλον τὴν θερμότητα δραστηκωτάτη γὰρ αὐτῆ τῶν ποιότητων ἐστίν. ἐξῆς δ' αὐτῆς ψυχρότης, εἴθ' ὑγρότης καὶ ξηρότης. ἄλλη δὲ οὐδεμία ποιότης ἀλλοιοῖ τὰ πλησιάζοντα δι' ὄλον αὐτῶν. — — ὅσα τοίνυν σώματα πρῶτον τὰς τοιαύτας ἔχει ποιότητας,

ἐκεῖνα στοιχεῖα τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐστὶ καὶ τῆς σαρκός. ἔστι δὲ ταῦτα γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ καὶ πῦρ, ἅπερ ἅπαντες οἱ μὴ φεύγοντες ἀπόδειξιν φιλόσοφοι στοιχεῖα τῶν γεννωμένων τε καὶ φθειρομένων ἔφασαν εἶναι. καὶ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλά φασιν αὐτὰ καὶ εἶναι τι κοινὸν ἅπασιν ὑποκείμενον.

5 Ad totam disputationem cf. Gal. de elementis sec. Hippocr. I, 1.

406 Galenus de natur. facult. I 3 ed. Bas. I 88. K. Π 7. εἰσὶ δ' οὐκ ὀλίγοι τινὲς ἄνδρες οὐδὲ ἄδοξοι, φιλόσοφοι τε καὶ ἰατροί, οἱ τῷ μὲν θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ τὸ δοῦν ἀναφέροντες, ὑποβάλλοντες δ' αὐτοῖς παθητικὰ τὸ τε ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν. Καὶ πρῶτός γ' Ἀριστοτέλης τὰς τῶν κατὰ μέρος
10 ἀπάντων αἰτίας εἰς ταύτας ἀνάγειν πειράται τὰς ἀρχάς, ἠκολούθησε δ' ὕστερον αὐτῷ καὶ ὁ ἀπὸ τῆς Στοᾶς χορός. Καίτοι τούτοις μὲν ὡς ἂν καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων τὴν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν χύσειν τε τισι καὶ πιλήσειν ἀναφέρουσιν εὐλογον ἦν ἀρχὰς δραστηκῶς ποιήσασθαι τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, Ἀριστοτέλει δ' οὐχ οὕτως etc.

15 407 Plutarchum de primo frigido ep. 2 p. 946a, cum frigus probet non esse στέρησιν caloris, Stoicis uti argumentis haec verba fidem faciunt: ἡ δὲ ψυχρότης οὐκ ἐλάττονα τῆς θερμότητος ἐγγιγνομένη τοῖς σώμασι πάθη καὶ μεταβολὰς ἐνεργάζεσθαι πέφυκε· καὶ γὰρ πῆγνυται πολλὰ τῷ ψυχρῷ καὶ συγκρίνεται καὶ πνινοῦται· καὶ τὸ στάσιμον αὐτῷ καὶ δυσκίνητον οὐκ
20 ἀργόν ἐστιν, ἀλλ' ἐμβριθὲς καὶ βέβαιον, ὑπὸ ῥώμης συνερσειστικὸν καὶ συνεκτικὸν ἐχούσης τόνου. ὅθεν ἡ μὲν στέρησις ἔκλειψις γίνεται καὶ ὑποχώρησις τῆς ἀντικειμένης δυνάμεως, φύγεται δὲ πολλά, πολλῆς αὐτοῖς θερμότητος ἐνυπαρχούσης· ἔνια δὲ καὶ μᾶλλον ἢ ψυχρότης, ἂν λάβῃ θερμότερα, πῆγνυσι καὶ συνάγει, καθάπερ τὸν βαπτόμενον σίδηρον· οἱ δὲ Στοῶι-
25 κοὶ καὶ τὸ πνεῦμα λέγουσιν ἐν τοῖς σώμασι τῶν βρεφῶν τῇ περιψύξει στομοῦσθαι καὶ μεταβάλλον ἐκ φύσεως γίνεσθαι ψυχρὴν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀμφισβητήσιμον etc.

408 Galenus de elementis sec. Hippocr. I 6. Vol. I p. 469K. ὅτι τε γὰρ ἀπλοῦστερόν ἐστι πυρὸς ἢ ἄκρα θερμότης, ὅτι τε ταύτης ἐγγιγνομένης
30 τῇ ὕλῃ πῦρ ἀποτελεῖται, τοῖς φιλοσόφοις ὁμολόγηται πᾶσιν, οἷς Ἀθήναιος ἔπεσθαι σπουδάζει. καὶ μὲν δὴ καὶ ὡς ἀρχὴ τῆς τοῦ πυρὸς γενέσεως ὕλη τις ἐστὶν ἢ ἅπασιν ὑποβεβλημένη τοῖς στοιχείοις ἢ ἅποιος ἢ τ' ἐγγιγνομένη ταύτη θερμότης ἢ ἄκρα, καὶ τοῦθ' ὁμοίως ὁμολόγηται· καὶ ὡς ἡ μὲν ὕλη διὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἐστίν, ἀγένητός τε καὶ ἀφθαρτος οὖσα, τὸ δὲ γινώ-
35 μενόν τε καὶ ἀπογινόμενον αὐτῆς ἢ ποιότης ἐστίν· καὶ ὡς ὁμογενὲς εἶναι χρὴ τὸ στοιχεῖον, οὐπερ ἂν ἦ στοιχεῖον. ἐν τούτῳ γὰρ δὴ καὶ διήνεγκε στοιχεῖον ἀρχῆς, ἐν τῷ τὰς μὲν ἀρχὰς οὐκ ἐξ ἀνάγκης ὁμογενεῖς εἶναι τοῖς πράγμασιν, ὧν ὑπάρχουσιν ἀρχαί, τὰ δὲ στοιχεῖα πάντως ὁμογενῆ.

409 Galenus in Hippocr. de nat. hom. lib. I Vol. XV p. 30K. οὐ μὴν στοιχεῖά γε ταῦτ' ἐστίν (scil. ἡ ἀγένητος ὕλη et quattuor primae quali-
40 tates ψυχρότης, θερμότης, ξηρότης, ὑγρότης) οὔτε τῶν ἄλλων οὐτ' ἀνθρώπου φύσεως, ἀλλ' ἀρχαί. συνεκέντο οὖν τοῦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οὐδ' εἰς ἐννοιαν ἀφιγμένοις τῆς διαφορᾶς ἀρχῆς τε καὶ στοιχείου, διὰ τὸ δύνασθαι χρῆσθαι τῇ τοῦ στοιχείου προσηγορίᾳ κατὰ τῶν ἀρχῶν. ἀλλὰ [δὲ] δύο
45 πράγματά ἐστι φανερώς ἀλλήλων διαφέροντα, τὸ μὲν ἕτερον ἐλάχιστον μόριον

24 haec probant totam argumentationem e libro Stoico haustam esse; antea enim ἔνια dixit, sed alterum exemplum ipse non probat Plutarchus. Etiam quae cp. 3—7 continentur, Stoicos sapiunt. 44 ἀλλὰ scripsi, ἄλλα δὲ ed.

τοῦ ὕλου, τὸ δὲ ἕτερον, εἰς ὃ διέλη τις κατ' ἐπίνοιαν αὐτὸ τοῦτο (τὸ) ἐλά-
χιστον. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ πῦρ οὐχ οἶόν τε διελεῖν εἰς δύο σώματα καὶ δεῖξαι
κεκραμένον ἐξ ἐκείνων, ὥσπερ οὐδὲ τὴν γῆν ἢ τὸ ὕδωρ ἢ τὸν ἀέρα νοῆσαι
μέντοι δυνατόν, ἑτέραν μὲν εἶναι τοῦ μεταβάλλοντος τὴν οὐσίαν, ἑτέραν δὲ
τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ. οὐ γὰρ ταῦτό ἐστι τὸ μεταβάλλον σῶμα τῆ κατ' αὐτὸ 5
μεταβολῇ. τὸ μὲν γὰρ μεταβάλλον ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον, ἡ μεταβολὴ δὲ αὐ-
τοῦ κατὰ τὴν τῶν ποιότητων ἀμοιβὴν γίνεται.

410 Galenus de nat. facult. II 4. Vol. II p. 88 K. τὸ θερμὸν καὶ τὸ
ψυχρὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν εἰς ἄλληλα δρωῦντα καὶ πάσχοντα καὶ
τούτων αὐτῶν δραστικώτατον μὲν τὸ θερμὸν, δεύτερον δὲ τῆ δυνάμει τὸ 10
ψυχρὸν, — — τρέφεσθαι δὲ δι' ὄλων αὐτῶν τὰ τρεφόμενα καὶ κεράννυσθαι
δι' ὄλων τὰ κεραννύμενα καὶ ἀλλοιοῦσθαι δι' ὄλων τὰ ἀλλοιούμενα, — —
καὶ τὴν πέψιν ἀλλοίωσιν τινα ὑπάρχειν καὶ μεταβολὴν τοῦ τρέφοντος εἰς
τὴν οἰκίαν τοῦ τρεφόμενου ποιότητα, τὴν δ' ἑξαιμάτως ἀλλοίωσιν εἶναι,
καὶ τὴν θρέψιν ὡσαύτως, καὶ τὴν ἀνῆξιν ἐκ τῆς πάντη διατάσεως τοῦ 15
σώματος καὶ θρέψεως γίνεσθαι τὴν δ' ἀλλοίωσιν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ μάλιστα
συντελεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν θρέψιν καὶ τὴν πέψιν καὶ τὴν τῶν
χυμῶν ἀπάντων γένεσιν ἤδη δὲ καὶ τοῖς περιττώμασι τὰς ποιότητας ὑπὸ
τῆς ἐμφύτου θερμοσίας ἐγγίνεσθαι. — — p. 92 ἀλλ' ὅτι μὲν τῆς Ἀριστο-
τέλους φυσιολογίας οὐδὲν Ἐρασιστράτῳ μέτεστιν, ὁ κατάλογος τῶν προ- 20
ειρημένων ἐνδείκνυται δογμάτων ἃ πρῶτον μὲν Ἴπποκράτους ἦν, δευ-
τέρου δ' Ἀριστοτέλους, τρίτων δὲ τῶν Στωϊκῶν, ἐνὸς μόνου μετατιθεμένου,
τοῦ τὰς ποιότητας εἶναι σώματα.

411 Galenus methodi med. I 2. Vol. X 15 K. (contra Thessalum
medicum pugnans, qui Hippocrati ceterisque antiquis medicis obtrecta- 25
verat) εἰ δὲ τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς φιλοσόφους εἰς τὸ συνέδριον εἰσ-
αγαρόντες ἐπιτρέψαιμεν καὶ τούτοις τὴν ψῆφον, ἐξ ὧν αὐτοὶ τίθενται
δογμάτων, ἐκ τούτων Ἴπποκράτην στεφανώσουσι. τὸ γὰρ θερμὸν καὶ
τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν Ἴπποκράτης μὲν πρῶτος εἰσ-
ηγήσατο, μετ' αὐτὸν δ' Ἀριστοτέλης ἀπέδειξεν ἔτοιμα δ' ἤδη παραλα- 30
βόντες οὐκ ἐφιλονίκησαν οἱ περὶ τὸν Χρῦσιππον, ἀλλ' ἐκ τούτων
τὰ σύμπαντα κεκράσθαι λέγουσι, καὶ ταῦτ' εἰς ἄλληλα πάσχειν καὶ
δρᾶν, καὶ τεχνικὴν εἶναι τὴν φύσιν, ἅπαντά τε τᾶλλα τὰ περὶ φύσεως
Ἴπποκράτους δόγματα προσίενται· πλὴν περὶ μικροῦ τινός ἐστιν αὐ-
τοῖς ἡ διαφορὰ πρὸς Ἀριστοτέλη. λέγοντος γὰρ Ἴπποκράτους ὁρθῶς 35
ὡς σύμπνον καὶ σύφρον ἐστὶν ἅπαν τὸ σῶμα καὶ πάντα συμπαθῆ
τὰ τῶν ζῴων μέρη, προσίενται μὲν ἀμφοτέροι τουτί, διαφέρονται δὲ
ἐν τῷ τὰς μὲν ποιότητας μόνας τὸν Ἀριστοτέλη δι' ἀλλήλων ἵεναι
καὶ κεράννυσθαι πάντη, τοὺς δ' ἀπὸ τῆς Στοᾶς οὐ ταύτας μόνας,
ἀλλὰ καὶ τὰς οὐσίας αὐτὰς ὑπολαμβάνειν. 40

1 τὸ addidi. 22 paulo supra dixit Galenus: ὡς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς κατ'
ἴξιν τῆς ἐκείνου (scil. Aristotelis) φυσιολογίας βαδίζουσι. 31 similia exstant
VIII 3. Vol. X p. 462 K.

§ 9. Quattuor elementa.

412 Galenus de elementis I 9 ed. Bas. I 56. K. I 487. Ἀριστοτέλει δ' ἐν τε τοῖς περὶ οὐρανοῦ καὶ τοῖς περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ὁ περὶ τῶν στοιχείων λόγος ἐξείργασται, ὡσπερ ἐν τοῖς περὶ οὐσίας
5 λόγοις Χρυσίππου.

413 Stobaeus Eclog. I p. 129,1 W. Χρυσίππου. Περὶ δὲ τῶν ἐκ τῆς οὐσίας στοιχείων τοιαῦτά τινα ἀποφαίνεται, τῷ τῆς αἰρέσεως ἡγεμόνι Ζήνωνι κατακολουθῶν, τέτταρα λέγων εἶναι στοιχεῖα (πῦρ, αἶρα, ὕδωρ, γῆν, ἐξ ὧν συνίστασθαι πάντα καὶ ζῶα) καὶ φυτὰ καὶ
10 τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα καὶ εἰς ταῦτα διαλύεσθαι. τὸ δὲ (πῦρ καὶ) κατ' ἐξοχὴν στοιχεῖον λέγεσθαι διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ πρώτου τὰ λοιπὰ συνίστασθαι κατὰ μεταβολὴν καὶ εἰς αὐτὸ ἔσχατον πάντα χεόμενα διαλύεσθαι, τοῦτο δὲ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὴν εἰς ἄλλο χύσιν ἢ ἀνάλυσιν. [συνίστασθαι δὲ ἐξ αὐτοῦ τὰ λοιπὰ καὶ χε-
15 ὄμενα εἰς τοῦτο ἔσχατον τελευτᾶν· παρὸ καὶ στοιχεῖον λέγεσθαι, ὃ πρῶτον ἔστηκεν οὕτως, ὥστε σύστασιν δίδουσι ἀφ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸ τῶν λοιπῶν χύσιν καὶ διάλυσιν δέχεσθαι εἰς αὐτό]. κατὰ μὲν τὸν λόγον τοῦτον αὐτοτελῶς λεγομένου τοῦ πυρὸς στοιχείου· οὐ μετ' ἄλλου γάρ· κατὰ δὲ τὸν πρότερον καὶ μετ' ἄλλων συστατικῶν εἶναι,
20 πρώτης μὲν γιγνομένης τῆς ἐκ πυρὸς κατὰ σύστασιν εἰς αἶρα μεταβολῆς, δευτέρας δ' ἀπὸ τούτου εἰς ὕδωρ, τρίτης δ' ἔτι μᾶλλον κατὰ τὸ ἀνάλογον συνισταμένου τοῦ ὕδατος εἰς γῆν. πάλιν δ' ἀπὸ ταύτης διαλυομένης καὶ διαχωμένης πρώτη μὲν γίνεται χύσιν εἰς ὕδωρ, δευτέρα δ' ἐξ ὕδατος εἰς αἶρα, τρίτη δὲ καὶ ἔσχατη εἰς πῦρ. Λέγεσθαι
25 <δὲ> πῦρ τὸ πυρῶδες πᾶν καὶ αἶρα τὸ ἀερῶδες καὶ ὁμοίως τὰ λοιπὰ. Τριχῶς δὲ λεγομένου κατὰ Χρυσίππου τοῦ στοιχείου, καθ' ἓνα μὲν τρόπον τοῦ πυρὸς, διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ τὰ λοιπὰ συνίστασθαι κατὰ μεταβολὴν καὶ εἰς αὐτὸ λαμβάνειν τὴν ἀνάλυσιν· καθ' ἕτερον δέ, καθὸ λέγεται τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ, αἶρα, ὕδωρ, γῆ (ἐπεὶ διὰ τούτων
30 τινὸς ἢ τινῶν ἢ καὶ πάντων τὰ λοιπὰ συνέστηκε, διὰ μὲν τῶν τετάρων, ὡς τὰ ζῶα καὶ τὰ ἐπὶ γῆς πάντα συγκρίματα, διὰ δυοῖν δέ, ὡς ἡ σελήνη διὰ πυρὸς καὶ ἀέρος συνέστηκε, δι' ἐνὸς δὲ ὡς ὁ ἥλιος, διὰ πυρὸς γὰρ μόνου, ὁ γὰρ ἥλιος πῦρ ἐστὶν εἰλικρινές), κατὰ τρίτον λόγον λέγεται στοιχεῖον** εἶναι ὃ πρῶτον συνέστηκεν οὕτως, ὥστε
35 γένεσιν δίδουσι ἀφ' αὐτοῦ ὁδῶ μέχρι τέλους καὶ ἐξ ἐκείνου τὴν ἀνάλυσιν δέχεσθαι εἰς ἑαυτὸ τῇ ὁμοίᾳ ὁδῶ. Γεγονέναι δ' ἔφησε καὶ

9 add. Diels dubit. in adn. 11 add. Heeren Usener. 14 lectoris additamentum secl. Wachsm. 25 δὲ add. Heeren. 34 lacunam post στοιχεῖον sic explet Wachsm.: καὶ πᾶν τὸ στοιχειῶδες. Ἔφησε δὲ καὶ στοιχεῖον.

τοιανύτας ἀποδόσεις περὶ στοιχείου, ὡς ἔστι τό τε δι' αὐτοῦ εὐκίνη-
τότατον καὶ ἡ ἀρχὴ <καὶ ὁ σπερματικὸς> λόγος καὶ ἡ ἀττιος δύναμις
φύσιν ἔχουσα τοιαύτην, ὥστε αὐτὴν τε κινεῖν κάτω πρὸς [γῆν] τὴν
τροπὴν καὶ ἀπὸ τῆς τροπῆς ἔνω πάντῃ κύκλῳ, εἰς αὐτὴν τε πάντα
καταναλλσκουσα καὶ ἀφ' αὐτῆς πάλιν ἀποκαθιστάσα τεταγμένως καὶ 5
ὁδῶ (Diels Arii Didymi epit. phys. fragm. 21).

Cf. Probus ad Verg. p. 10, 33K. *Ex his (quattuor elementis) p. 332, 26 H.*
omnia esse postea effigiata Stoici tradunt Zenon Citieus et Chrysippus
Solaeus et Cleanthes Assius, qui principem habuerunt Empedoclem
Agrigentinum qui de his ita scribit:

τέσσαρα δὲ πάντων ἰζώματα πρῶτον ἔασιν etc.

414 [Justinus] de resurrect. 6. Φασὶ τοίνυν οἱ τοῦ κόσμου φυσικοὶ
σοφοὶ λεγόμενοι τὸ πᾶν ὑπάρχειν οἱ μὲν ὕλην καὶ θεὸν ὡς Πλάτων — —
οἱ δὲ τὰ τέσσαρα, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν, ὥσπερ οἱ Στωϊκοί. — — Καὶ
ὁ μὲν Πλάτων φησὶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ τὰ πάντα ἐκ τῆς ὕλης γεγονέναι — — 15
οἱ δὲ Στωϊκοὶ ἐκ τῶν τεσσάρων διήκοντος δι' αὐτῶν τοῦ θεοῦ.

ibidem paulo post: Ἀλλὰ μὴν κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ἐκ τῆς τῶν τεσσά-
ρων στοιχείων κράσεως γινομένου τοῦ σώματος, καὶ διαλυομένου τούτου εἰς
τὰ τέσσαρα, παραμενόντων τούτων ἀφθάρτων, δυνατὸν ἔστι πάλιν τὰ τέσσαρα
στοιχεῖα, τὴν αὐτὴν μίξιν καὶ κράσιν λαβόντα ἀπὸ τοῦ διήκοντος δι' αὐτῶν 20
θεοῦ, ποιῆσαι ὁ πρότερον πεποιήκει σῶμα.

415 Galenus de venae sectione therapeutici 3. Vol. XI p. 256K.
αἱ δ' ἀρχαὶ τῆς γενέσεως ἅπασιν τοῖς οὖσιν, ὕλην ἔχουσι, τὰ τέτταρα στοι-
χεῖα, κεράννυσθαι τε πεφνκῶτα δι' ὄλων ἀλλήλων καὶ δρᾶν εἰς ἄλληλα.

416 Galenus introductio s. medicus 9. Vol. XIV p. 698K. κατὰ δὲ 25
τὸν Ἀθήναιον στοιχεῖα ἀνθρώπου οὐ τὰ τέσσαρα πρῶτα σώματα, πῦρ καὶ
ἀήρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆ, ἀλλ' αἱ ποιότητες αὐτῶν, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν
καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν, ὧν δύο μὲν τὰ ποιητικὰ αἰτία ὑποτίθεται, τὸ
θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, δύο δὲ τὰ ὑλικὰ, τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν, καὶ πέμ-
πτον παρεισάγει κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς τὸ διήκον διὰ πάντων πνεῦμα, 30
ὅφ' οὗ τὰ πάντα συνέχεσθαι καὶ διοικεῖσθαι.

417 Origenes contra Celsum IV 56. Vol. I p. 329, 12 Kō. (p. 547
Delarue). προσφεύξεται δὲ Ἀριστοτέλει καὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, ἄλλον
φάσκουσιν εἶναι τὸν αἰθέρα καὶ πέμπτης παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα αὐτὸν
εἶναι φύσεως· πρὸς ὃν λόγον οὐκ ἀγεννῶς καὶ οἱ ἀπὸ Πλάτωνος καὶ οἱ 35
ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἔστησαν.

418 Nemesius de nat. hom. ep. 5 p. 126. λέγουσι δὲ οἱ Στωϊκοὶ
τῶν στοιχείων τὰ μὲν εἶναι δραστικά, τὰ δὲ παθητικά· δραστικά μὲν ἀέρα
καὶ πῦρ, παθητικά δὲ γῆν καὶ ὕδωρ.

419 Aëtius I 15, 11 (περὶ χρωμάτων) DG. p. 314, 11. οἱ μὲν ἄλλοι 40
τὰ στοιχεῖα κερῶσθαι φυσικῶς.

420 Galenus de constitutione artis medicae 7. Vol. I p. 245K. Ἔστι
μὲν δὴ τὸ προκειμένον — αὐτὸ τοῦτο ἐξευρεῖν, ὁποῖα τὰ πρὸς τὴν φύσιν

2 add. Usener. 3 trad. γῆν, αὐτὴν Wachsm. || γῆν del. Hirzel. 4 trad.
τροπὴν et τροπῆς, corr. Usener. 5 καὶ τὸ αὐτῆς libri, corr. Meineke.
41 ad Stoicos quoque hoc referri conexus docet. Cf. I n. 91 (Zeno).

ἔστι [τὰ] πρῶτά τε καὶ ἀπλούστατα μόρια. μὴ τοίνυν ἐπὶ πάντων, ἀλλ' ἐφ' ἐνός — ὁ λόγος ἡμῖν γενέσθω, τῆς σαρκὸς ἐπισκεπτομένης, πρῶτον μὲν εἰ ἔν τι τὴν ἰδέαν ἔστι τὸ γεννηῆσαν αὐτὴν στοιχεῖον (οὐδὲν γὰρ χεῖρον οὕτως ὀνομάσαι τὸ πρῶτόν τε καὶ ἀπλούστατον ἐν αὐτῇ μόριον)· εἶθ' ἐξῆς, εἴπερ μὴ φαίνοιτο τοιοῦτον, εἰ πολλά, κἄπειτα πόσα γε καὶ τίνα καὶ ὅστις ὁ τρόπος αὐτοῖς ἔστι τῆς συνθέσεως.

ἐπεὶ τοίνυν ἡ σὰρξ ὀδυνᾷται τευνομένη τε καὶ θερμαινομένη σφοδρῶς, ἀδύνατον ἔν εἶναι τῷ εἶδει τὸ στοιχεῖον, οἷον Ἐπίκουρος ὑπέθετο τὴν ἄτομον. ὅτι γὰρ [οὐχ] ἔν τῷ εἶδει τὸ στοιχεῖόν ἐστι <τὸ> τοιοῦτον, ἐνθένδε 10 δῆλον. οὐδεμία τῶν ἀτόμων αὐτὴ καθ' αὐτὴν οὔτε θερμὴ τὴν φύσιν ἔστιν οὔτε ψυχρά, οὐ μὴν οὐδὲ λευκὴ τίς ἐστίν ἐξ αὐτῶν ἢ μέλαινα. — ὅλος γὰρ οὐδεμία ποιότης ἐστίν αὐτῇ τῇ ἀτόμῳ, ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν βούλονται. τῶν γὰρ δὴ τοιούτων ποιότητων πᾶσαι δι' ὅλων φαίνονται διεληλυθέναι τῶν σωμάτων, ὡς ἢ γε κατὰ τὸ σχῆμα ποιότης ὑπάρχει πάσαις αὐταῖς, ὑπάρχει 15 δὲ καὶ ἀντιτυπία καὶ βάρος. ἀλλ' εἴτε ποιότητα χρὴ καλεῖν, εἴτε ἄλλο τι τὰ τοιαῦτα, πρὸς γε τὸ προκείμενον οὐδὲν διαφέρει. πάσαις γὰρ αὐταῖς ὑπάρχει τὰ εἰρημένα, καὶ οὐ διαφέρουσιν ἀλλήλων εἶδει, καθάπερ αἱ ὁμοιομέρεια τοῖς ἐκείνας ὑποτιθεμένοις, ἢ τὰ τέτταρα στοιχεῖα τοῖς ὑποτιθεμένοις ταῦτα. φησὶν οὖν Ἰπποκράτης· „ἐγὼ δέ φημι, εἰ ἔν ἦν ἄνθρωπος, οὐδέποτε ἂν 20 ἤλγειν“ ὀρθότατα λέγων. τὸ γὰρ ἐν ἀμετάβλητον εἰς ἕτερον, οὐκ ἔχον γε εἰς ὃ μεταβάλοι. τὸ δὲ ἀμετάβλητον ἀναλλοίωτον καὶ ἀπαθές, τὸ δὲ ἀπαθές ἀνώδυνον. γίνεται τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων προτάσεων συμπέρασμα, τὸ ἔν ἀπαθές ὑπάρχειν. ἐφ' ᾧ πάλιν ἕτερος ἐρωτηθήσεται λόγος τοῖσδε· „εἰ ἔν ἦν τῷ εἶδει τὸ στοιχεῖον, οὐδὲν ἐν τοῖς πᾶσιν οὐδέποτε ὀδυνήσεται· ἀλλὰ 25 μὴν ὀδυνᾷται. οὐκ ἄρα ἔν ἐστι τὸ στοιχεῖον.“ ἐπεὶ δ' ὑπέκειτο περὶ σαρκὸς ποιείσθαι τὸν λόγον, ἐπ' ἐκείνης ἐξεταζέσθω. „εἰ ἔν ἦν τῷ εἶδει τὸ τῆς σαρκὸς στοιχεῖον, οὐδέποτε ἢ σὰρξ ὀδυνήσεται· ἀλλὰ μὴν ὀδυνᾷται· οὐκ ἄρα ἔν ἐστι τῷ εἶδει τὸ τῆς σαρκὸς στοιχεῖον.“ ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ καθ' ἕτερον ἐρωτηθήσεται τρόπον· „εἰ ἀπαθές ἐστι τὸ τῆς σαρκὸς στοιχεῖον, οὐκ 30 ὀδυνήσεται· ἀλλὰ μὴν ὀδυνᾷται· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἀπαθές.“

εἰ δὲ καὶ πλείω λέγοι τις εἶναι τὰ στοιχεῖα, μὴ μέντοι γε ἀλλοιούμενα, καὶ ἐπ' ἐκείνων ὁ αὐτὸς λόγος ἐρωτηθήσεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. „εἰ ἀπαθὴ τῆς σαρκὸς ἐστὶ τὰ στοιχεῖα, οὐκ ἀλγήσει· ἀλλὰ μὴν ἀλγεί· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἀπαθὴ τὰ τῆς σαρκὸς στοιχεῖα.“ ὁ μὲν οὖν πρότερος λόγος ἀνατρέπει 35 τὴν τε τῶν ἀτόμων καὶ τὴν τῶν ἀνάσμων καὶ τὴν τῶν ἐλαχίστων ὑπόθεσιν, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον ἢ τε τῶν ὁμοιομερῶν ἀναιρεῖται δόξα καὶ ἡ Ἐμπεδοκλέους. καὶ γὰρ οὗτος ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων βούλεται συνίστασθαι τὰ σώματα, μὴ μεταβαλλόντων εἰς ἄλληλα.

προσέχε νῦν ἤδη τῷ λόγῳ, ὃς θάττον ἐλπίδος ἐξῆυρε τὸ μέγιστον μέρος 40 ὧν ἐξήτις. οὐκ ἀπαθὴ γὰρ ἀπέδειξεν εἶναι δεῖν τὰ στοιχεῖα τῆς σαρκὸς. οὐκ οὖν ἔτι καθέξουσι τὸ προκείμενον κατὰ τὸν λόγον, ἐν τῇ συνθέσει τῶν ἀπαθῶν ἐκείνων σωμάτων, ἃ δὴ στοιχεῖα τῆς τῶν ὄντων ἀπάντων φύσεως ὑποτίθενται, τὰς ὀδύνας γεννᾶσθαι φάσκοντες. ἀπαθές γὰρ ὀδυνώμενον οὔθ' ἢ διάνοια παραδέχεται, καὶ πολὺ δὴ μᾶλλον οὐδὲν τῶν αἰσθητῶν μαρ- 45 τυρεῖ. τοὺς γοῦν δακτύλους εἰ συμπλέξαις ἀλλήλοισι, εἴτ' αὐτίς ἀποχωρίζοις,

1 τὰ seclusi. 9 οὐχ seclusi. || τὸ addidi. 13 τῶν γὰρ — σωμάτων] scribendum γε pro γὰρ, ὅσαι pro πᾶσαι. 39 νῦν scripsi, ποῦν libri. || ὃς scripsi, ὡς libri. 45 Ad totam disputationem cf. Gal. de elementis sec. Hippocr. I, 1.

οὐθ' ἢ σύνοδος οὐθ' ὁ διαχωρισμὸς ὀδύνην ἐργάζεται. τὸ μὲν γὰρ ὀδυ-
νᾶσθαι σὺν τῷ πάσχειν ἐστίν· πάσχει δὲ οὐδὲν τὸ ψαῦδον, ἐπειδήπερ ἐν δυοῖν
τούτοις ἐστὶ τὸ πάσχειν, ἀλλοιώσει τε τῇ δι' ὅλων καὶ λύσει τῆς συνεχείας.
ὁπότ' οὖν οὐδ' ἐν τοῖς παθητικοῖς ἐναργῶς σώμασιν οὐθ' ἢ σύνοδος οὐθ' ἢ
ἄφοδος ὀδύνην ἐργάζεται, σχολῆ γε ἂν ἐν τοῖς ἀπαθέσιν ἐργάσαιτο. — — 5
γρῆ τοίνυν τὸ μέλλον ὀδυνήσεσθαι παθητὸν εἶναι καὶ αἰσθητὸν.

οὐ μὴν ἐξ αἰσθητικῶν γε τῶν πρώτων ἀναγκαῖον εἶναι τὸ
αἰσθητικόν, ἀλλ' ἀρκεῖ τὸ παθητικὸν μόνον. αἰσθητικὸν γὰρ
δύναται γενέσθαι ποτέ, μεταβάλλον τε καὶ ἀλλοιούμενον. ἐπεὶ δ'
ἀπέριους ἐγγωρεῖ τὸ πλῆθος γενέσθαι τὰς ἐν τῶν στοιχείων ἀλλοιώσεις τε 10
καὶ κρᾶσεις, ἄπειροι τῶν κατὰ μέρος σωμάτων αἱ ιδιότητες συστήσονται, καθ'
ὡς οὐδὲν ἄτοπον ἀναίσθητα γενέσθαι πολλά, καὶ τῶν αἰσθανομένων τὸ μὲν
μᾶλλον αἰσθάνεσθαι, τὸ δ' ἦττον.

421 Cicero de natura deorum III 35. Sed omnia vestri, Balbe, so-
lent ad igneam vim referre, Heraclitum, ut opinor, sequentes — —; vos 15
autem ita dicitis, omnem vim esse igneam, itaque et animantis, cum calor
defecerit, tum interire, et in omni natura rerum id vivere, id vigere, quod
caleat. — 36. Ita voltis, opinor, nihil esse animal intrinsecus in natura at-
que mundo praeter ignem. — Quodsi ignis ex sese ipse animal est nulla se
alia admiscente natura, quoniam is, cum inest in corporibus nostris, efficit, 20
ut sentiamus, non potest ipse esse sine sensu. — Ita fit, ut ne ignem
quidem efficere possitis aeternum. 37. Quid enim? non eisdem vobis placet
omnem ignem pastus indigere nec permanere ullo modo posse, nisi alatur?
ali autem solem, lunam, reliqua astra aquis, alia dulcibus, alia marinis?

422 Philo de visione angeli p. 616 Aucher. Cherubim exponitur 25
typus vel incendium. — — Incendium vero propterea, quia consumunt
privationem ab ordine sive informitatem materiae, in ordinem eam redu-
centes et consequenter informem in formam et inornatum in ornatum. Quo-
niam non corruptibilis ignis erant virtutes, sed salutaris, per quem omnia
artificiose facta sunt. Quare, ut mihi videtur, etiam nonnulli philosopho- 30
rum ignem artificialem asseruere in viam cadere ad semina in generationem
producenda. Siquidem extensum illud lucis volumen corporis conceditur
oculis, evidens autem in invisibilibus natura, qua creatur formaturque
materia, mentis velocissime videntibus oculis.

423 Augustinus de civ. dei VIII 5. Nam quidam eorum a rebus 35
non vivis res vivas fieri posse crediderunt, sicut Epicurei; quidam vero
a vivente quidem et viventia et non viventia, sed tamen a corpore cor-
pora. Nam Stoici ignem, id est corpus, unum ex his quattuor elementis,
quibus visibilis mundus hic constat, et viventem et sapientem et ipsius
mundi fabricatorem atque omnium, quae in eo sunt, eumque omnino ignem 40
deum esse putaverunt.

424 Galenus de differentia pulsuum III 6. Vol. VIII p. 672 K. οὐ
μὴν οἱ τῷ λόγῳ διασκευνόμενοι τι περὶ τοῦ ἀέρος ἰατροὶ τε καὶ φιλόσοφοι
κενὸν εἶναι παντάσῃσιν ὑπολαμβάνουσιν αὐτόν, ἀλλ' οἱ μὲν τινες, ὧν τῆς
δόξης καὶ ἡμεῖς μετέχουμεν, ἐν ὑπάρχειν σῶμα συνεχὲς ἑαυτῷ πάντη, 45
μηδαμῶθι κενοῦ παραπλοκῆν ἔχον, οἱ δὲ τινες ἐν κενῷ πολλὰ σώματα,

16 igneam Heindorf, ignem libri.
Bonhier, extrinsecus libri.

18 animale Lambin. || intrinsecus

τὰ μικρά, τὰ πρῶτα, προσφερόμενα προσκρούοντά τε καὶ ἀποπαλλόμενα, μὴ μέντοι περιπλεκόμενά τε καὶ συγκρινόμενα.

ibid. 673. οὐδὲν γὰρ ἔστιν ἐν κόσμῳ τοιοῦτον (scil. κενόν), ἀλλ' οὐδὲ κατ' ἐπιγράτειαν. οὐδενὸς γὰρ ὑπάρχοντος ὕλως ἐν κόσμῳ κενοῦ, πῶς ἂν

5 εἴη τι κατ' ἐπιγράτειαν κενόν;
ibid. 674. (pneumatici aiunt:) οὐ γὰρ εἶναι τοιαύτην (scil. κενὴν χώραν) οὐδεμίαν ἐν κόσμῳ νομίζουσιν, ἀλλ' ἠνώσθαι τὴν ὕλην οὐσίαν ἑαυτῇ.
425 Aëtius Plac. IV 19, 4. Οἱ δὲ Στωϊκοὶ φασὶ τὸν ἀέρα μὴ συγκεῖσθαι ἐκ θρασμάτων, ἀλλὰ συνεχῇ δι' ὕλου, μηδὲν κενὸν ἔχοντα

10 ἔπειδ' ἀν πληγῇ πνεύματι, κυματοῦται κατὰ κύκλους ὀρθοῦς εἰς ἄπειρον, ἕως πληρώσῃ τὸν περιεκείμενον ἀέρα, ὡς ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας τῆς πληγείσης λίθῳ. καὶ αὕτη μὲν κυκλικῶς κινεῖται, ὁ δ' ἄλλο σφαιρικῶς.
426 Galenus de simplic. medicam. I 24. Vol. XI p. 423. τὸν ἀέρα τοῖνον οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ εἶπε λεπτομερῆ, τῷ καταθραύεσθαι δηλο-

15 νότι ἡγάδιως εἰς λεπτὰ μόρια καὶ διὰ πυκνοτάτων σωμάτων ἐτοίμως διέρχεσθαι. Ἡ εἴπερ ἐξ ἄλλου τινὸς ἐπιφέρουσιν αὐτῷ τὸ λεπτομερὲς ὄνομα, διδασκόντων ἡμᾶς σαφῶς. οὐ γὰρ δὴ ἐξ ὄγκων γε λεπτῶν, ὡς οἱ τῆς ἐτέρας αἰρέσεως εἴποιεν ἂν ἡγεμόνες, ἔροῦμεν καὶ ἡμεῖς συγκεῖσθαι τὸν ἀέρα. συνεχῆς γὰρ ἔστιν καὶ εἰς ὕλος, οὐδαμῶτι κενὸν ἐν ἑαυτῷ περιέχων

20 οὐδέν. ἐν δὲ τοιαύτῃ φύσει σώματος ἢ λεπτομέρεια τῷ τάχει τῆς εἰς μικρὰ διαιρέσεως ἐπινοεῖται μόνω. ἀλλ' εἴπερ διὰ τοῦτο λεπτομερῆς ὁ ἄλλο, οὐχ ἅπαν πῦρ ἔστιν λεπτομερῆς. ἔστι μὲν γὰρ δῆπου καὶ χαλκὸς καὶ σίδηρος καὶ λίθος καὶ ξύλον καὶ πᾶν ὅπερ <ἂν> ἀνθρακωθῆ πῦρ, οὐ μὴν λεπτομερέστερον νῦν ἢ πρόσθεν. αἱ μέντοι φλόγες, ἕτερόν τι γένος πυρός, ὄντως

25 εἰς λεπτομερεῖς etc.
427 Galenus de simplic. medic. IV 2. Vol. XI p. 626 K. ἀλλ' ἄλλο μὲν ἐκπυρωθεὶς φλόξ γίνεταί, γῆ δὲ ἀνθραξ, τὸ δ' ὕδωρ δέχεται μὲν ἰσχυρὰν θερμασίαν, ἀλλ' οὔτε φλόξ οὔτ' ἀνθραξ γίνεταί, διὰ τὴν σύμφυτον ὑγρότητα. φλόξ μὲν γὰρ καὶ ἀνθραξ εἶδη πυρός etc.

30 428 Galenus de simplic. medicam. I 14. Vol. XI p. 405 K. λέγω δὲ ἀραιὰν (οὐσίαν), ἧς τὰ μόρια διαλαμβάνεται χώραις κεναῖς, ἐπισταμένων ἡμῶν δηλονότι καὶ μεμνημένων αἰεὶ, πῶς λέγεται χώρα κενὴ πρὸς τῶν ἠνώσθαι φασκόντων τὴν οὐσίαν, ὅτι μὴ καθάπερ Ἐπικούρου καὶ Ἀσκληπιάδου δοκεῖ, ἀλλ' ἔστιν ἀέρος πλήρης ἐν ἅπασιν τοῖς ἀραιοῖς σώμασιν ἢ κενὴ χώρα.
35 429 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 43 p. 1053f. Τὸν ἀέρα φύσει ζοφερὸν εἶναι λέγει, καὶ τούτῳ τεκμηρίῳ χρῆται τοῦ καὶ ψυχρὸν εἶναι πρώτως· „ἀντικεῖσθαι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν ζοφερὸν πρὸς τὴν λαμπρότητα, τὸ δὲ ψυχρὸν πρὸς τὴν θερμότητα τοῦ πυρός.“ Ταῦτα κινῶν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν ζητημάτων πάλιν ἐν τοῖς etc.

40 idem de primo frigido cp. 17 p. 952c. ἐπεὶ δὲ καὶ Χρύσιππος οἰόμενος τὸν ἀέρα πρώτως ψυχρὸν εἶναι, διότι καὶ σκοτεινόν, ἐμνήσθη μόνον τῶν πλέον ἀφεστάναι τὸ ὕδωρ τοῦ αἰθέρος ἢ τὸν ἀέρα λεγόντων, καὶ πρὸς αὐτοῦς τι βουλόμενος εἰπεῖν „Οὕτω μὲν ἂν“, ἔφη,

45 „καὶ τὴν γῆν ψυχρὰν εἶναι πρώτως λέγοιμεν, ὅτι τοῦ αἰθέρος ἀφέστηκε πλεῖστον“, ὡς ἀδόκιμόν τινα παντελῶς τοῦτον καὶ ἄτοπον

ἀπορρίψας τὸν λόγον, ἐγὼ μοι δοκῶ μηδὲ τὴν γῆν ἄμοιρον εἰκότων καὶ πιθανῶν ἀποφαίνειν, ποιητάμενος ἀρχὴν ᾧ μάλιστα Χρύσιππος ὑπὲρ τοῦ ἀέρος κέχηται· τί δὲ τοῦτό ἐστι; τὸ σκοτεινὸν ὄντα πρῶτως (εἶναι καὶ ψυχρὸν πρῶτως).

430 idem de primo frigido ep. 9 p. 948d. ἐπεὶ τὸ πῦρ θερμὸν ἕμα 5 καὶ λαμπρὸν ἐστὶ, δεῖ τὴν ἀντικειμένην τῷ πυρὶ φύσιν ψυχρὰν τε εἶναι καὶ σκοτεινὴν· ἀντίκειται γὰρ ὡς τῷ λαμπρῷ τὸ ζοφερόν, οὕτω τῷ θερμῷ τὸ ψυχρὸν· ἐστὶ γὰρ ὡς ὕψους τὸ σκοτεινόν, οὕτω τὸ ψυχρὸν ἀφῆς συγγυτικόν· ἡ δὲ θερμότης διαχεῖ τὴν αἰσθησιν τοῦ ἀπτομένου, καθάπερ ἡ λαμπρότης τοῦ ὁρῶντος. τὸ ἕρα πρῶτως σκοτεινὸν 10 ἐν τῇ φύσει πρῶτως καὶ ψυχρὸν ἐστίν. — ὅτι δὲ ἀῆρ τὸ πρῶτως σκοτεινὸν ἐστίν, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς λέληθεν· ἀέρα γὰρ τὸ σκότος καλοῦσιν·

Ἄῆρ γὰρ παρὰ νηυσὶ βαθὺς ἦν, οὐδὲ σελήνη
οὐρανόθεν προῦφαινεν. (ι 143) 15

καὶ πάλιν· Ἡέρα ἐσδάμενοι πᾶσαν φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν (Hes. Op. et D. 255)

καὶ πάλιν Ἀντίκα δ' ἠέρα μὲν σκέδασεν καὶ ἀπῶσεν ὁμίχλην,
ἠέλιος δ' ἐπέλαμψε· μάχη δ' ἐπὶ πᾶσι φαάνθη (P 649) 20

καὶ γὰρ „νέφας“ τὸν ἀφώτιστον ἀέρα καλοῦσιν, κενὸν ὡς εἶκοι φάους ὄντα· καὶ „νέφος“ ὁ συμπεσὼν καὶ πικνωθεὶς ἀῆρ ἀποφάσει φωτὸς κέκληται· καλεῖται δὲ καὶ ἀχλὺς καὶ ὁμίχλη, καὶ ὅσα τοῦ φωτὸς οὐ παρέχει τῇ αἰσθησίᾳ διόψιν, ἀέρος εἰσὶ διαφοραὶ· καὶ τὸ ἀειδὲς αὐτοῦ καὶ ἄχρωστον Ἄιδης καὶ Ἀχέρον ἐπέκλησιν ἔσχεν. ὥσπερ οὖν 25 ἀνῆς ἐπιλιπούσης σκοτεινὸς ἀῆρ, οὕτω θερμοῦ μεταστάντος τὸ ἀπολειπόμενον ἀῆρ ψυχρὸς, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἐστὶ· διὸ καὶ τάρταρος οὕτως ὑπὸ ψυχρότητος κέκληται· δηλοῖ δὲ καὶ Ἡσίοδος εἰπὼν·

— τάρταρον ἠερόεντα· (Hesiod. Theog. 119)
καὶ τὸ ὄντα πάλιν εἶναι καὶ τρέμειν τάρταρίζειν. ταῦτα μὲν οὖν 30 τοιοῦτον ἔχει λόγον.

ep. 10. Ἐπεὶ δὲ ἡ φθορὰ μεταβολὴ τίς ἐστὶ τῶν φθειρομένων εἰς τούναντίον ἐκάστω, σκοπῶμεν εἰ καλῶς εἴρηται τὸ „Πυρὸς θάνατος ἀέρος γένεσις.“ Θνήσκει γὰρ καὶ πῦρ, ὥσπερ ζῶον, ἢ βία σβεννύμενον ἢ δι' αὐτοῦ μαραινόμενον. ἡ μὲν οὖν σβέσις ἐμφανεστέραν 35 ποιεῖ τὴν εἰς ἀέρα μεταβολὴν αὐτοῦ· καὶ γὰρ ὁ καπνὸς ἀέρος ἐστὶν εἶδος, καὶ ἡ κατὰ Πίνδαρον,

Ἄερα κνισᾶντι λακτίζοισα καπνῷ
λιγνὸς καὶ ἀναθυμίασις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φθινούσης ἀτροφία φλο-

4 add. Patzigius. 27 οὗτος libri, corr. Emperius. 34 Heracliti frg. 25 Byw. p. 11. 38 Pind. Isthm. 4, 112.

γὸς ἰδεῖν ἔστιν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν λύχνων, τὸ ἄκρον εἰς ἀέρα καὶ γνο-
φώδη καὶ ζοφερόν ἀποχεόμενον. ἱκανῶς δὲ καὶ ὁ τῶν μετὰ λουτρον
ἢ πυρίαν περιγεαμένων ψυχρὸν ἀνιῶν ἀτμὸς ἐνδείκνυται τὴν εἰς ἀέρα
τοῦ θερμοῦ φθειρομένου μεταβολήν, ὡς φύσει πρὸς τὸ πῦρ ἀντικεί-
5 μενον· ὃ τὸ πρῶτως τὸν ἀέρα σκοτεινὸν εἶναι καὶ ψυχρὸν ἠκολούθει.

cp. 11. Καὶ μὴν ἀπάντων γε τῶν γινομένων ὑπὸ ψυχρότητος ἐν
τοῖς σώμασι σφοδρότατον καὶ βιαίωτατον ἢ πῆξις οὔσα, πάθος μὲν
ἔστιν ὕδατος, ἔργον δὲ ἀέρος· αὐτὸ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὸ τὸ ὕδωρ εὐ-
διάχρτον καὶ ἀπαγὲς καὶ ἀσύστατόν ἐστιν, ἐντείνεται δὲ καὶ συνάγεται
10 τῷ ἀέρι σφιγγόμενον ὑπὸ ψυχρότητος· διὸ καὶ λέλεκται,

Εἰ δὲ νότος βορέην προκαλέσσειται, ἀντίκα νίψει·

Τοῦ γὰρ νότου καθάπερ ὕλην τὴν ὑγρότητα παρασκευάσαντος ὁ βό-
ρειος ἀήρ ὑπολαβὼν ἐπήξε. καὶ δῆλόν ἐστι μάλιστα περὶ τὰς χιόνας,
ἀέρα γὰρ μεθεῖσαι καὶ προαναπνεύσασαι λεπτόν καὶ ψυχρὸν οὕτω
15 φέουσιν· Ἀριστοτέλης δὲ καὶ τὰς ἀκόνιας τοῦ μολίβδου τήκεσθαι φησι
καὶ φεῖν ὑπὸ κρούου καὶ χιμῶνος, ὕδατος μόνου πλησιάζοντος αὐ-
ταῖς· ὁ δὲ ἀήρ, ὡς ἔοικε, συνελαύνων τὰ σώματα τῇ ψυχρότητι κατα-
θραύει καὶ ῥήγνυσιν.

Similes argumentationes cp. 12 continentur.

20 **431** Galenus de simpl. medicam. temp. II 20 ed. Bas. II 25K. XI 510.
καὶ δῆλον ὡς ἐντεῦθεν αὐτοὺς διαδέχεται μέγιστον ζήτημα, τὸ καὶ τοῖς ἐν-
δοξοτάτοις φιλοσόφοις ἠμφισβητημένον, Ἀριστοτέλους μὲν καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ
θερμοῦν ὑπολαμβάνόντων εἶναι τὸν ἀέρα, τῶν δ' ἀπὸ τῆς Στοᾶς ψυχρὸν.

432 Alexander de anima libri mantissa p. 124, 9 Bruns (in capite
25 ὅτι αἱ ποιότητες οὐ σώματα adversus Stoicos scripto) ἔτι εἰ σώμα αἱ ποι-
ότητες καὶ τὸ φῶς ποιότης καὶ, ὡς δοκεῖ αὐτοῖς, σώμα.

p. 132, 30 (in capite πρὸς τοὺς διὰ τῆς τοῦ ἀέρος συνεντάσεως τὸ
ὄρᾶν ποιούντας, adversus Chrysippum conscripto) ἔτι εἰ τὸ φῶς σώμα ὄν
καὶ δι' ὕδατος καὶ διὰ τῶν ἄλλων κεχωρημένα λέγουσιν, δῆλον ὡς, ἂν φανῇ
30 τὸ φῶς μὴ ὄν σώμα, κενὸς ὁ λόγος ἂν εἴη. εἰ γὰρ, διότι σώμα, ἐπέρεισις
αὐτῷ γίνεται, ἂν μὴ σώμα ἦ, δῆλον ὅτι οὐκ ἐπερεισθήσεται. ἔτι πῶς οὐ
συγκρίνεται τῇ τοῦ ὕδατος ψυχρότητι τὸ φῶς τοῦτο καὶ παύεται τοῦ φῶς
εἶναι, εἴπερ διακρίσει φῶς ἔστιν. ἔτι καὶ ἐν τοῖς πάγοις ἐχρῆν ἦτον
φῶς γίνεσθαι, καθάπερ καὶ ἀλίαν. τὸ γὰρ μὴ συγκρίνεσθαι τὸ πνεῦμα ὕδα-
35 τος συγκρινόμενον καὶ κρυστάλλου γινομένου παράλογον, εἴ γέ ἐστιν ἀήρ
διακρινόμενος τὸ φῶς.

p. 138, 2 (extremo capite πρὸς τοὺς διὰ τῆς ἀπορρόου τῆς ἀπ' ἀμφοῖν
τὸ ὄρᾶν λέγοντας) ἔτι καὶ κατὰ τούτους σώμα ἔσται τὸ φῶς (sequitur caput:
ὅτι μὴ σώμα τὸ φῶς). Εἰ σώμα τὸ φῶς, ἦτοι πῦρ ἔστι ἢ πυρὸς ἀπορ-
40 ροή, ἣν ἀγῆν τε λέγουσιν καὶ τρίτον τι πυρὸς εἶδος.

p. 139, 1. ἔτι εἰ σώμα τὸ σκότος, ὁ ἀήρ, ἐν ᾧ γίνεται τὸ φῶς, ἦτοι
δι' ὅλου σώμα ὦν δέξεται τὸ φῶς, καὶ οὕτω σώμα διὰ σώματος χωρήσει, ἢ

11 Callim. frg. 787 Schneider.

15 Aristot. frg. 212 Rose.

22 ὅπ' αὐ-

τοῦ K.

ἔξει πόρους, δι' ὧν δίεισιν τὸ φῶς. οὗτοι δὴ ἦτοι, ὅταν μὴ ἦ φῶς, ἔσονται τινος ἄλλου σώματος πλήρεις, ὃ τί ποτε ἐροῦσιν εἶναι, ἢ ποῦ μεθίστασθαι; δεήσει γὰρ αὐτὸ λεπτότερον ἀέρος εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ, εἴ γε καὶ τούτῳ ὑποχωρεῖ καὶ μεθίσταται· τί δ' ἂν εἴη σῶμα κατ' αὐτοὺς τοῦ φωτὸς λεπτότερον; — — εἰ δὲ οἱ τοῦ ἀέρος πόροι κενοὶ μένουσιν ὕψους 5 σκότους, πρῶτον μὲν ἔσται κενόν τι ἐνεργεῖα ἐν τῷ κόσμῳ κατ' αὐτούς, ὅπερ οὐ θέλουσιν, ἔτι καὶ μανότερος ὁ ἀήρ ἔσται τῆς νυκτός, ἅτε ἔχων ἐν αὐτῷ κενά (δοκεῖ δὲ πυκνότερος γίνεσθαι τότε), ἔτι τὸ φῶς οὐκ ἔσται διακριτικὸν καὶ λεπτυντικὸν τοῦ ἀέρος, ὡς λέγουσιν, ἀλλὰ τούναντίον.

433 Galenus in Hippocr. Epidem. VI comment. IV Vol. XVII B. 10
p. 161 K. Λαμπρὸν γὰρ φαίνεται τὸ καθαρὸν ὕδωρ οὐκ ἀγῆς τινος ἔξωθεν ἐμπιπτούσης εἰς αὐτὸ λαμπρῶς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀλλοίωσιν, ἣν ἐκ τοῦ προσπίπτοντος ἔχει φωτὸς, ὥσπερ γε καὶ αὐτὸς ὁ ἀήρ. οὐδὲ γὰρ οὐδ' οὗτός ἐστι κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν λαμπρός· πάντως <γὰρ> ἂν ἦν καὶ νύκτωρ τοιοῦτος. 15 ἀλλὰ τοῖς ἄνω πέρασιν αὐτοῦ προσπιπτούσης τῆς ἡλιακῆς ἀγῆς ὄλος ἀλλοιοῦται τε καὶ μεταβάλλεται συνεχῆς ὢν ἑαυτῷ. τὸ δὲ κενὰ εἶναι τινος χώρας ἢ κατὰ τὸ ὕδωρ ἢ κατὰ τὸν ἀέρα, τῇ μὲν Ἐπικούρου τε καὶ Ἀσκληπιάδου δόξῃ περὶ τῶν στοιχείων ἀκόλουθόν ἐστιν· τῇ δ' Ἀριστοτέλους τε καὶ <τῶν> Στωϊκῶν ἐναντίον, οὐδαμῶδι κενὸν οὐδὲν ἐν 20 τῷ κόσμῳ πεπεισμένων ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐκπεληρωθῆσαι πάντα σώμασιν. οὐδὲ γὰρ κατὰ τὴν κίσησιν αἱ μεταξὺ τῶν γεωδῶν σωμάτων χώραι παντάπασιν αὐτοῖς εἶναι δοκοῦσι κενά. περιέχεσθαι γοῦν ἐν αὐταῖς τὸν ἀέρα φασί. κατὰ μέντοι τὸ ὕδωρ οὐκ εἶναι τινα ποροποιῶν τοιαύτην ὁποῖα κατὰ τὴν κίσησιν ἐστίν, ἀλλὰ συνεχῆς ἑαυτῷ παντοῖως ὑπάρχειν αὐτό.

Plutarchus de facie in orbe lunae ep. 18 p. 930f. αὐτὸν δὲ τὸν ἀέρα λέγουσιν οὐκ ἀπορόλαις τισὶν οὐδὲ ἀκτίσι μειγμέναις, ἀλλὰ τροπῇ καὶ μεταβολῇ κατὰ νύξιν ἢ ψαῦσιν ἐξηλιούσθαι.

434 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 42 p. 1053e. Τὸν ἀέρα ποτὲ μὲν ἀνωφερῆ καὶ κοῦφον εἶναι φησι — — — Ἐν μὲν οὖν τῷ 30 δευτέρῳ περὶ Κινήσεως „τό τε πῦρ, ἀβαρὲς ὄν, ἀνωφερὲς εἶναι λέγει, καὶ τούτῳ παραπλησίως τὸν ἀέρα, τοῦ μὲν ὕδατος τῇ γῆ μᾶλλον προσνευομένου, τοῦ δ' ἀέρος τῷ πυρὶ.“

435 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 42 p. 1053e. Ἐν δὲ ταῖς Φυσικαῖς Τέχναις ἐπὶ τὴν ἑτέραν ῥέπει δόξαν, ὡς „μήτε βάρως ἐξ 35 αὐτοῦ, μήτε κορυφότητα τοῦ ἀέρος ἔχοντος.“

436 Scholia Pind. Olymp. I 1 p. 22B. τῇ τῶν φιλοσόφων ἐπόμενος γνώμη, ὃν φυσικώτερον κινηθέντες ἐκ τοῦ ὕδατος ἔφασαν καὶ τὰ ἄλλα τρία στοιχεῖα συνίστασθαι· τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ, τὸ λεπτομερές, ἀέρα λέγουσι γίνεσθαι, τὸ δὲ παχύτερον εἰς ἑαυτὸ συνιστάμενον γῆν, ἀποτελεῖν δὲ ἀπολεπτυνόμενον 40 τὸν διάπυρον αἰθέρα πῦρ.

437 Philo de incorrupt. mund. 225, 5 B. Χάος δ' ὁ μὲν Ἀριστοτέλης τόπον οἶται εἶναι, ὅτι τὸ δεξόμενον ἀνάγκη προῦποκεῖσθαι σώματι, τῶν δὲ Στωϊκῶν ἔνιοι τὸ ὕδωρ, παρὰ τὴν χύσιν τούνομα πεποιῆσθαι νομίζοντες.

Cf. I n. 103. 104 (Zeno).

438 Galenus de simplic. medicam. IX 1 Vol. XII p. 165 K. Ἐν μὲν δὴ τοῦτο σημαίνοντόν ἐστι τοῦ τῆς γῆς ὀνόματος ἅπασιν σύνηδες, ἕτερον δὲ μόνον τοῖς φιλοσόφοις, ἐπειδὴν λέγωσι τῶν σωμάτων στοιχεῖα γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ πῦρ. τὸ γὰρ ξηρὸν ἐσχάτως σῶμα καὶ ψυχρὸν ὀνομάζουσι γῆν. κατὰ τούτους οὖν οὐδὲν μὲν τῶν συνθέτων τούτων σωμάτων ἐστὶν ἢ στοιχειώδης γῆ, πλεῖστον μέντοι τῆς γῆς ἔχειν αὐτὰ φασιν, οἷον τὸν τε ἀδάμαντα καὶ τὰς πέτρας, καὶ ὅσων γ' ἂν ὡσι σκληρότερα τὸ σῶμα, τοσοῦτον μᾶλλον αὐτὰ εἶναι φασὶ γεωδέστερα. — — κατὰ μὲν οὖν τὸ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις σημαίνοντόν αἰ τῆς γῆς διαφοραὶ τρισὶν ὀρισθήσονται γένεσιν. ἔστι γὰρ τὸ μὲν τι λίθος αὐτῆς, τὸ δὲ μεταλλευτὸν τι σῶμα, τὸ δὲ τρίτον ἢ γεωργουμένη γῆ, διαφωνίας γεγυίας παρ' αὐτοῖς περὶ τῶν γεωμένων μεταλλευτῶν σωμάτων, οἷον χαλκοῦ καὶ κασσιτέρου καὶ μολύβδου. ταῦτα γὰρ ἔνιοι φασὶν οὐ γῆς, ἀλλ' ὕδατος ἔχειν τὸ πλεόν. — — ἐκείνο μόνον ἔτι προσθείς, ὡς ἢ προειρημένη τομῇ τῶν γεωδῶν σωμάτων εἰς τε λίθους καὶ τὰ μεταλλευόμενα καὶ τὴν γεωργουμένην γῆν ἔνευ τῶν φυσικῶν ἰδίως ὀνομαζομένων σωμάτων εἰρηται. τούτων δὲ προσόντων καὶ τὰ ξύλα πάντα καὶ καρπῶν μόρια πολλά, καθάπερ καὶ ζῶων, ὀνομασθήσεται γεώδη τὴν οὐσίαν εἶναι. καρπῶν μὲν μόρια πυρῆνες ἐλαιῶν καὶ γίγαρτα σταφυλῶν καὶ καρῶν λέμματα καὶ κόνων, ἕτερα τὰ 20 πολλὰ τοιαῦτα, τῶν ζῶων δὲ τὰ τ' ὀστέα καὶ τὰ κέρατα καὶ οἱ ὀδόντες.

§ 10. Πνεῦμα, ^{ἵππιν}τόνος, ἔξις.

439 Galenus περὶ πλήθους 3 Vol. VII p. 525 K. ποιεῖν δ' εἰς ἑαυτὸ λέγειν ὀτιοῦν ἢ ἐνεργεῖν εἰς ἑαυτὸ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν· οὕτως οὖν καὶ συνέχειν ἑαυτό. καὶ γὰρ οἱ μάλιστα εἰσηγησάμενοι τὴν συνεκτικὴν δύναμιν, ὡς οἱ Στωϊκοί, τὸ μὲν συνέχον ἕτερον ποιοῦσι, τὸ συνεχόμενον δὲ ἄλλο· τὴν μὲν γὰρ πνευματικὴν οὐσίαν τὸ συνέχον, τὴν δὲ ὕλικὴν τὸ συνεχόμενον· ὅθεν ἀέρα μὲν καὶ πῦρ συνέχειν φασί, γῆν δὲ καὶ ὕδωρ συνέχεσθαι.

440 Galenus περὶ πλήθους 3 Vol. VII p. 526 K. ὅπως τοίνυν ἀναγκαστὸν ἐστὶν εἰς ἄτοπον τὸν λόγον ἀχθῆναι, θεμένων ἡμῶν ἔπαν τὸ ὄν δεῖσθαι συνεκτικῆς αἰτίας, ἥδη σοι δέειμι. τὴν συνεκτικὴν αἰτίαν, ἥτις ποτ' ἐστὶν (οὐ γὰρ ὁμολογοῦσιν αὐτὴν οἱ Ἡροφίλειοι γινώσκειν), ἄρα γε ἐκ τῶν ὄντων τί καὶ αὐτοὶ ὑπολαμβάνουσιν ἢ τῶν οὐκ ὄντων; εἰ μὲν γὰρ τῶν οὐκ ὄντων τι, θαυμάζω τὴν σοφίαν τῶν ἀνδρῶν, εἰ καὶ τῶν ὄντων ἕκαστον δεῖσθαι φασὶ τῶν οὐκ ὄντων τινός· εἰ δὲ τῶν ὄντων τίθενται τὴν συνεκτικὴν αἰτίαν, ἀναμνησθήτωσαν, ὡς ἔπαν τὸ ὄν ἔφρασαν αἰτίας δεῖσθαι συνεκτικῆς εἰς τὸ εἶναι. συμβήσεται γὰρ οὕτως καὶ αὐτὴν τὴν αἰτίαν αἰτίας ἑτέρας, ἵνα ὑπάρχῃ, δεηθῆναι, κἀκείνην αὐτῆς ἄλλης καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. εἰ δὲ τῶν ὄντων τὰ μὲν ἑτέρου τινός αἰτίου δεῖσθαι πρὸς 40 τὸ εἶναι, τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν ἔχειν τὸ εἶναι φήσουσι, πρῶτον μὲν ἴστωσαν οὐκέτι διαφυλάττοντες τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀξίωμα. — — δεῦτερον δὲ μακροτάτου χρόνου λόγου διὰ τί τὰ μὲν δεῖται, τὰ δὲ οὐ δεῖται, ἢ καὶ ὅποια ἐκ τούτων αὐτῶν ἐστὶν ἐκότερα. οὐδὲ γὰρ οὐδ' οἱ πολλοὶ τῶν Ἡροφιλείων οὐδ'

οἱ νεώτεροι Στωϊκοὶ λέγουσι τινα ἀπόδειξιν τοῦ τὸ μὲν πνεῦμα καὶ τὸ πῦρ συνέχειν ἑαυτὸ τε καὶ τὰ ἄλλα, τὸ δὲ ὕδωρ καὶ τὴν γῆν ἑτέρου δεῖσθαι τοῦ συνέζοντος. ὅσον μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ προχείρῳ φαντασίᾳ τὸ μὲν σκληρὸν καὶ ἀντίτυπον καὶ πυκνὸν ἑαυτὸ συνέχειν <ἂν> λέγοιτο, τὸ δ' ἀραιὸν τε καὶ μαλακὸν καὶ ὑπεῖκον ἑτέρου δεῖσθαι τοῦ συνέζοντος. οὐ μόνον δὲ οὐδεμίαν ἀπόδειξιν εἰπόντες οἱ ἄνδρες ἀξιῶσι πιστεῦσθαι τὴν ὑπόθεσιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτὴν ὑποτιθέμενοι μαχομένην οὐκ ἔτι αἰσθάνονται. τὰ γὰρ ἀπάντων λεπτομερέστερα καὶ μαλακώτερα καὶ εἰκτικώτερα, τὸ πῦρ καὶ <τὸν> ἀέρα, ταῦτ' αἷτια τῇ γῇ τῆς σκληρότητός τε καὶ ἀντιτυπίας εἶναι φασιν, ὡς ἐνδεχόμενον ἕτερον ἑτέρῳ τινὶ μεταδοῦναι δυνάμειος ἢ φύσεως ἢ ἐνεργείας ἢ ποιότητος, ἧς οὐ μετέληφεν αὐτό. καὶ γὰρ αὐτὸ καὶ φαίνεται σαφῶς οὐ μόνον οὐδὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς συνεχόμενον, ἀλλὰ καὶ διαλυόμενα πάντα. πρὸς μὲν δὴ τὴν τῶν Στωϊκῶν ὑπόθεσιν ἑτέρωθι λέλεκται διὰ πλείονων.

441 Alexander Aphrod. de mixtione p. 223, 25 Bruns. τούτου δ' 15 οὕτως ἔχοντος, πῶς ἂν ἔτι ἀληθὲς εἴη, τὸ πᾶν ἠνωσθαι τε καὶ συνέχεσθαι, πνεύματός τινος διὰ παντός διήκοντος αὐτοῦ; ἔπειτα δ' εὐλόγον μὲν ἦν, ὁμοίαν τὴν ὑπὸ τοῦ πνεύματος συνοχὴν γινομένην ἐν πᾶσιν εἶναι τοῖς σώμασιν· οὐκ οὕτως δ' ἔχει. τῶν γὰρ σωμάτων τὰ μὲν ἐστὶ συνεχῆ, τὰ δὲ διωρισμένα. διὸ εὐλογώτερον, ἕκαστον αὐτῶν ὑπὸ τοῦ οἰκείου 20 εἶδους συνέχεσθαι τε καὶ ἠνωσθαι λέγειν πρὸς ἑαυτό, καθ' ὃ ἐστὶν αὐτῶν ἕκαστῳ τὸ εἶναι, τὴν <δὲ> συμπάθειαν αὐτῶν σφύζεσθαι τὴν πρὸς ἄλληλα διὰ τε τὴν τῆς ὕλης κοινωνίαν καὶ τὴν τοῦ περικειμένου θείου σώματος αὐτῶ φύσιν ἢ τῶ διὰ τοῦ πνεύματος δεσμῶ. τίς γὰρ καὶ ὁ τόπος τοῦ πνεύματος, ὅφ' οὗ συνδούμενα τὴν τε συνέχειαν ἔχει τὴν πρὸς τὰ 25 οἰκεία μέρη καὶ συνηπται τοῖς παρακειμένοις; βιαζόμενον μὲν γὰρ ὑπὸ τινος τὸ πνεῦμα, διὰ τὴν πρὸς τοῦτο εὐφυΐαν, τῷ μηδεμίαν ἀντίβασιν ἔχειν τῷ κινῶντι δι' εὐπάθειαν δύνασθαι, ὑπὸ τῆς ἀθροῦς κινήσεως ἰσχύειν τινα λαμβάνει· εὐπαθὲς δὲ ἂν κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, ὑγρὸν ἐστὶ καὶ εὐδιαίρετον, ὡς καὶ τῶν ἄλλων, ἐν οἷς ἂν ἢ τοῦτο μεμιγμένον, κατὰ τοῦτο 30 μάλιστα [τε καὶ] ῥᾶσθην γίνεσθαι τὴν διαίρεσιν. — καὶ γὰρ εἰ τοῦ μὴ διαπίπτειν, ἀλλὰ συμμένειν τὰ σώματα αἷτιον τὸ συνέχον αὐτὰ πνεῦμα, τὰ διαπίπτοντα τῶν σωμάτων δῆλον ὡς οὐκ ἂν ἔχοι τὸ πνεῦμα τὸ συνδέον. πῶς δ' ἂν τὴν ἀρχὴν ἢ διαίρεσιν σφύζοιτο τῶν σωμάτων, εἴ γε ἢ μὲν διαίρεσις χωρισμὸς ἐστὶ τῶν ἠνωμένων, μένει δὲ κατ' αὐτοὺς [τῶν] 35 ἠνωμένα ὁμοίως ἀλλήλοις πάντα, κἂν διαίρεθῆ. πῶς δ' οὐκ ἂν ἀπεμφαίνοι τὸ τὰ παρακείμενα ἀλλήλοις καὶ ῥαδίως ἀλλήλων χωρίζεσθαι δυνάμενα ὑπὸ τῆς αὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἀλλήλοις ἠνωσθαι λέγειν τοῖς συνεχέσι τε οὔσι καὶ χωρὶς διαίρεσεως μὴ δυναμένοις [τινὸς] ἀλλήλων χωρισθῆναι ποτε.

442 Alexander Aphrod. de mixtione p. 224, 14 Bruns. πρὸς δὲ τοῦ 40 τοῖς εἰ τὸ πνεῦμα γεγονὸς ἐκ πυρός τε καὶ ἀέρος διὰ πάντων πε-

1 hoc placitum non fuit recentiorum tantum Stoicorum. 4 ἂν addidi.
9 τὸν addidi. 18 ὁμοίαν scripsi, ὅποیان libri. || ὑπὸ scripsi, ἀπὸ libri.
22 δὲ add. Bruns. 24 τῷ Ra, τὸ ceteri. || δεσμῶ τίς scripsi, δεσμώτης libri.
28 δι' Bruns, δ' libri. || malim πιλοῦντι et πιλήσεως. 29 εὐπαθὲς Schwartz, ἀπαθὲς libri. 31 [τε καὶ] ῥᾶσθην scripsi, τε καὶ ῥεσθην libri. 35 τῶν delevi. 36 ἠνωμένα scripsi, ἠνωμένων libri. 37 ἀπεμφαίνοι τὸ Bruns, πάντα φαίνοιτο libri. 38 ὑπὸ ταύτου scripsi, ὑπ' αὐτοῦ libri. 39 τινὸς delevi.

φοίτηκε τῶν σωμάτων (τῶ) πᾶσιν αὐτοῖς κερᾶσθαι καὶ ἐκάστῳ αὐτῶν ἐκ τούτου ἠρτῆσθαι τὸ εἶναι, πῶς ἂν ἔτι ἀπλοῦν τι εἴη σῶμα; πῶς δ' ἂν, εἰ ὕστερον τὸ ἐκ τινων συγκείμενον τῶν ἀπλῶν, τὸ πῦρ ἂν καὶ ὁ ἄηρ εἴη, ἐξ ὧν μιν γινέμενον τὸ πνεῦμα γίνεται, οὐ χωρὶς ἀδύνατον εἶναι
 5 τι σῶμα; εἰ γὰρ ἐξ ἐκείνων μὲν ἡ γένεσις τῶ πνεύματι, ἀδύνατον δὲ ἐκείνων εἶναι τι χωρὶς πνεύματος, οὔτ' ἂν ἐκείνων τι εἴη πρὸ τῆς τοῦ πνεύματος γενέσεως, οὔτ' ἂν τὸ πνεῦμα γίνοιτο, οὐκ ὄντων ἐξ ὧν ἡ γένεσις αὐτῶ. πῶς δ' ἂν τις ἐν τῶ ψυχρῷ ἐνεργεῖα τι θερμὸν εἶναι λέγοι; τίς δὲ καὶ ἡ εἰς τὸ ἐναντίον ἕμα κίνησις αὐτοῦ, καθ' ἣν συνέχει τὰ ἐν οἷς ἂν ἦ,
 10 ὄν, ὡς φασί, πνεῦμα κινούμενον ἅμα ἐξ αὐτοῦ τε καὶ εἰς αὐτό, καὶ κατὰ τί εἶδος κινήσεως γίνεται;

443 Plotinus Ennead. IV lib. VII, 3 (Vol. II p. 106, 20 Mū.). λυθή-
 σεται τε καὶ τόδε τὸ ζήτημα, εἴ τις αὐτὸ πιστεύσειε σώματος συνέξει, δι-
 15 δούς αὐτῶ ψυχῆς τάξιν μέχρι τῶν ὀνομάτων, ἀέρι καὶ πνεύματι σκεδαστο-

ibid. 4. μαρτυροῦσι δὲ καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἀρόμενοι, ὡς δεῖ
 τι πρὸ τῶν σωμάτων εἶναι κρείττον αὐτῶν ψυχῆς εἶδος, ἔννοον τὸ πνεῦμα
 καὶ πῦρ νοερὸν τιθέμενοι, ὥσπερ ἄνευ πυρὸς καὶ πνεύματος οὐ δυνα-
 μένης τῆς κρείττους μοίρας ἐν τοῖς οὔσιν εἶναι, τόπον δὲ ζητούσης εἰς τὸ
 20 ἰδρυθῆναι — — εἰ δὲ μηδὲν παρὰ τὸ πνεῦμα τὴν ζωὴν καὶ τὴν
 ψυχὴν τίθενται, τί τὸ πολυθρόλλητον αὐτοῖς „πῶς ἔχον“, εἰς ὃ κατα-
 φεύγουσιν ἀναγκαζόμενοι τίθεσθαι ἄλλην παρὰ τὰ σώματα φύσιν δραστήριον;
 εἰ οὖν οὐ πᾶν μὲν πνεῦμα ψυχὴν (ὅτι μυρία πνεύματα ἄψυχα), τὸ δὲ πῶς
 25 ὄντων τι φήσουσιν ἢ μηδέν· ἀλλ' εἰ μὲν μηδέν, πνεῦμα ἂν εἴη μόνον, τὸ
 δὲ „πῶς ἔχον“ ὄνομα· καὶ οὕτω συμβήσεται αὐτοῖς, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν εἶναι
 λέγειν ἢ τὴν ὕλην· καὶ ψυχὴν καὶ θεὸν καὶ *** ὀνόματα πάντα, ἐκεῖνο δὲ
 μόνον (<ὄν>).

444 Plutarchus de comm. not. cp. 49 p. 1085c. τά γε μὴν τέσσαρα
 30 σώματα, γῆν καὶ ὕδωρ ἀέρα τε καὶ πῦρ, πρῶτα στοιχεῖα προσαγορεύοντες,
 οὐκ οἶδ' ὅπως τὰ μὲν ἀπλά καὶ καθαρὰ, τὰ δὲ σύνθετα καὶ μεμιγμένα
 ποιῶσι. γῆν μὲν γὰρ φασί καὶ ὕδωρ οὐδ' ἑαυτὰ συνέχειν οὐδ'
 ἕτερα, πνευματικῆς δὲ μετοχῆ καὶ πυρᾶδος δυνάμεως τὴν ἐνό-
 τητα διαφυλάττειν· ἀέρα δὲ καὶ πῦρ αὐτῶν τ' εἶναι δι' εὐτονίαν
 35 ἐκτικά, καὶ τοῖς δυσὶν ἐκείνοις ἐγκειραμένα τόνον παρέχειν καὶ
 τὸ μόνιμον καὶ οὐσιῶδες. Ex his Plutarchus concludit: ἀλλ' οὐκ ἔστι
 γῆ καθ' ἑαυτὴν οὐδ' ὕδωρ· ἀλλὰ τὴν ὕλην ὁ ἄηρ ὧδε μὲν συναγαγὼν καὶ
 πικνωσάσας γῆν ἐποίησεν, ὧδε δὲ πάλιν διαλυθεῖσαν καὶ μαλακθεῖσαν ὕδωρ.
 οὐδέτερον οὖν τούτων στοιχείον, οἷς ἕτερον ἀμφοτέροις οὐσίαν καὶ γένεσιν
 40 παρέσχηκεν.

445 Scholia Hesiod. Theogon. v. 120. τὰ τρία στοιχεῖα εἰπὼν τὸ
 τέταρτον λέγει, τὸ πῦρ, ὅπερ δαιμονίως ἔρωτὰ φησί· συναρμόζειν γὰρ καὶ
 ἐνοῦν πέφυκεν.

1 τῶ add. Ideler. 9 αὐτοῦ Apelt, αὐτοῖς· οὐ libri. || συνέχει Ideler,
 συνέχειν libri. 10 ὄν Apelt, ὄν libri. || κινούμενον Apelt, κινουμένου libri.
 23 ψυχὴν scripsi, ψυχῆ libri. 27 lacunam significavi. 28 ὄν add. Kirchhoff.
 32 φασί scripsi, ἴσασί libri. 33 μετοχῆς libri, ex Amyoti versione corr. Ber-
 nardakis. 35 ἐκτικά scripsi, ἐκτατικά libri. 38 πάλιν δὲ libri, trans-
 posuit Wy.

446 Galenus de tremore, palpitatione, convulsione 6 Vol. VII p. 616K. οὐκ ὄγκους καὶ πόρους ἡμῶν στοιχεῖα τιθεμένων τοῦ σώματος — ἀλλὰ τὸ μὲν ὄλον σῶμα σύμπνου τε καὶ σύρξον ἡγουμένων, τὸ θερμὸν δ' οὐκ ἐπίκτητον οὐδ' ὕστερον τοῦ ζῶον τῆς γενέσεως, ἀλλ' αὐτὸ πρῶτον τε καὶ ἀρχέγονον καὶ ἔμφυτον. καὶ ἡ γε φύσις καὶ ἡ ψυχὴ οὐδὲν ἄλλο ἢ τοῦτ' 5 ἐστίν, ὥστ' οὐσίαν αὐτοκίνητον τε καὶ ἀεικίνητον αὐτὸ νοῶν οὐκ ἂν ἀμάροισι. — ἔτε γὰρ ἀεικίνητον ὃν τὸ ἔμφυτον θερμὸν, οὐτ' εἴσω μόνον οὐτ' ἔξω κινεῖται, διαδέχεται δ' αἰεὶ τὴν ἐτέραν αὐτοῦ κίνησιν ἢ ἐτέρα. ταχὺ γὰρ ἂν ἢ μὲν ἔσω μονῆ κατέπαυσεν εἰς ἀκίνησιαν, ἢ δὲ ἐπὶ τὸ ἐσκέδασέ τε καὶ ταύτη διαφθεῖρεν αὐτό. μέτρια δὲ σβεννύμενον καὶ 10 μέτρια ἀναπτύμενον, ὡς Ἡράκλειτος ἔλεγεν, ἀεικίνητον οὕτω μένει. ἀνάπτεται μὲν οὖν τῇ κάτω συννεύσει, τῆς τροφῆς ὀρεγόμενον· ἀλ- ρόμενον δὲ καὶ πάντη σκιδνάμενον σβέννυται. ἀλλὰ τὴν μὲν ἄνω τε καὶ ἔσω φορὰν καὶ ὡς ἂν τις εἴποι ἐξάπλωσιν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀρχῆς, διότι φύσει θερμὸν ἐστὶ, κέκτηται· τὴν δ' εἴσω τε καὶ κάτω, τουτέστιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν 15 ἀρχὴν ὁδόν, ὅτι ψυχροῦ τι μετέχει· μικτὸν γὰρ ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ γέγονε· κατὰ μὲν τὸν πρῶτον λόγον τοῦ θερμοῦ, <ἢ> τοῦτ' ἐστὶν αὐτοκίνητον αὐτοῦ καὶ τούτου μάλιστα δεῖται πρὸς τὰς ἐνεργείας· μεγάλην δ' ὕμωσ αὐτῷ χρεῖαν καὶ τὸ ψυχρὸν παρέχει. πέφυκε γὰρ τὸ μὲν θερμὸν εἰς ὕψος αἰρεσθαι καὶ συμπροσάγειν αὐτῷ τὴν τροφήν. εἰ δὲ μὴ τὸ ψυχρὸν ἐμποδῶν 20 ἐγένετο, καὶ ἐπὶ μῆκιστον προῆκε. γίνεται δ' ἐμποδῶν τὸ ψυχρὸν τῇ τοιαύτῃ τοῦ θερμοῦ κινήσει, ὡς μὴ ἀπόλοιτο ἐκτεινόμενον. κίνδυνος γὰρ ὑπὸ κουφότητος καὶ τῆς πρὸς τὸ ἄνω ὀρμῆς ἀποστῆναι τῶν σωμάτων αὐτό. ἀλλὰ τὸ ψυχρὸν ἐπέχει τε καὶ κωλύει καὶ τῆς ἄγαν ταύτης κινήσεως ἀφαιρεῖ τὸ σφοδρὸν. 25

447 Clemens Al. Stromat. V 8 p. 674 (ex Clodio Neapolitano) σφιγξ δὲ οὐχ ἢ τῶν ὄλων σύνεσις καὶ ἢ τοῦ κόσμου κατὰ τὸν ποιητὴν Ἄρατον περιφορά. ἀλλὰ τάχα μὲν ὁ διήκων πνευματικὸς τόνος καὶ συνέχων τὸν κόσμον εἴη ἂν. ἄμεινον δὲ ἐκδέχεσθαι τὸν αἰθέρα πάντα συνέχοντα καὶ σφιγγοντα· καθὰ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς φησὶν· (v. 130—33 St.) 30

448 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 131, 5 Bruns. τὸ δὲ ὄλον ἀπορίας ἔχει πολλὰς ἢ περὶ τῆς τονικῆς κινήσεως δόξα. πρῶτον μὲν γὰρ ὁμοειδές τι ὃν αὐτὸ ἑαυτὸ κινῆσει, ὃ ἀδύνατον δεικνύται προχειρίζομενοις τὰς καθέκαστα κινήσεις. ἔπειτα εἴπερ ἔν τι συνέχει τὸν τε 35 σύνολον κόσμον ἅμα τοῖς ἐν αὐτῷ, καὶ καθ' ἕναστος τῶν ἐπὶ μέρους σωμάτων ἐστὶ τι ὃ συνέχει, πῶς οὐκ ἀναγκαῖον ταῦτόν ἅμα τὰς ἐναντίας κινεῖσθαι κινήσεις.

449 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 43 p. 1053f. πάλιν ἐν τοῖς περὶ Ἐξέων „οὐδὲν ἄλλο τὰς ἔξεις πλὴν ἀέρας εἶναι φησιν· ὑπὸ τούτων γὰρ συνέχεται τὰ σώματα· καὶ τοῦ ποιὸν ἕναστος εἶναι 40 τῶν ἔξει συνεχομένων ὁ συνέχων αἷτιος ἀήρ ἐστίν, ὃν σκληρότητα μὲν ἐν σιδήρῳ, πυκνότητα δ' ἐν λίθῳ, λευκότητα δ' ἐν ἀργύρῳ καλοῦσι.“

p. 1054a. Καίτοι πανταχοῦ „τὴν ὕλην ἀργὸν ἐξ ἑαυτῆς καὶ ἀκίνητον ὑποκείσθαι ταῖς ποιότησιν ἀποφαίνουσι, τὰς δὲ ποιότητας 45

πνεύματα οὔσας καὶ τόνους ἀερώδεις, οἷς ἂν ἐγγένωνται μέρεσι τῆς ὕλης, εἰδοποιεῖν ἕκαστα καὶ σχηματίζειν.“

450 Galenus de musculorum motu I ep. 7 et 8 (K. vol. IV p. 400)
 (Quaerit Galenus, si quis brachium extendat atque hunc statum servet, mo-
 5 veantur musculi necne?) διότι μὲν γὰρ ἐνεργοῦσιν οἱ μῦες διὰ τοῦτ' αὐτοὺς
 κινεῖσθαι λέγομεν· διότι δ' οὐθ' ὅλον τὸ κῶλον οὐ μέρος εἰσίν, οὔτ' αὐτοὶ
 κατὰ μόνας φαίνονται κινούμενοι, διὰ τοῦτ' αὐτοὺς πάλιν οὐ τολμῶμεν ὁμο-
 λογεῖν κινεῖσθαι. τίνα οὖν ἂν τις λύσειν ἐφεύροι τῆς ἀπορίας; πότερον ἦν
 οἱ τὰς τονικὰς καλουμένας ὑποθέμενοι κινήσεις, ἢ τίνα ἐτέραν βελ-
 10 τίονα —; ep. 8. καὶ δὴ ποιούμεν οὕτως καὶ πρῶτον μὲν ὥσπερ ἐκεῖνοι
 διδάσκουσιν ὁ λόγος προῖτω. Νοήσωμεν ἔλκεσθαι τι σῶμα τῶν ἀψύχων,
 οἷον ξύλον ἢ λίθον ὑπὸ του, αὐθις δ' αὖ νοήσωμεν ὑφ' ἐτέρου τινὸς ἐπὶ
 τάναντία ταῦτό τοῦτο πάλιν ἀντισπᾶσθαι, κρατεῖν μέντοι τῆ ῥώμῃ τὴν προ-
 15 εἰ πρὸς μηδενὸς ἀντεῖλκετο. τρίτην δὲ κατάστασιν τῷ τοιοῦτῳ σῶματι προσ-
 φέρωμεν ὅταν ἰσοσθενῶς εἰς τάναντία τεῖνηται. οὐκοῦν ἢ μὲν πρώτη κα-
 τάστασις ἐκίνησεν αὐτὸ μίαν κίνησιν ὅσην ἢ τοῦ κινούντος δύναμις ἢ δύνατο
 καὶ εἰς τοσαύτην ἠνάγκασε προελθεῖν διάστασιν εἰς ὅσην οἷον τ' ἦν ἄγειν
 τὸ κινοῦν, ἢ δὲ δευτέρα τοσοῦτον ἐλάττονα τῆς πρόσθεν τὴν διάστασιν ἀπέ-
 20 δεῖξεν, ὅσον θάτερον τῶν κινούντων εἰς τὸνναντίον ἀπέσπασε τὸ κινούμενον.
 ἢ δὲ τρίτη κατάστασις, ὅσον ἢ ἐτέρα τῶν κινήσεων εἴλεκε πρόσσω τοσοῦτον
 ἀντισπᾶσης εἰς τοῦπίσω τῆς ἐτέρας, ἐν ταῦτῳ τόπῳ τὸ σῶμα μένειν ἠνάγκ-
 ασεν, οὐχ ὡς τὸ παντελῶς ἀκίνητον· μένει γὰρ καὶ τοῦτ' ἐν ταῦτῳ διὰ
 25 ὅτι διττῶς, ὥσπερ καὶ ὁ πρὸς ῥοῦν ποταμῶν νήγων ἐναντίας. καὶ γὰρ οὗ-
 τος ἐὰν ἰσοσθενῆς ἢ τῆ τοῦ ῥοῦ σφοδρότητι κατὰ τὸν αὐτὸν αἰε διαμένει
 τόπον, οὐχ ὡς μὴδ' ὅλως κινούμενος, ἀλλ' ὅτι πρόσσω τοσοῦτον ὑπὸ τῆς οἰ-
 κείας διαφέρεται κινήσεως ὅσον ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ὀπίσω φέρεται. οὐδὲν δὲ
 χειρόν οὕτω ἀσαφὲς πρᾶγμα διὰ πλειόνων ἐξετάζεσθαι παραδειγματῶν. ἔστω
 30 τις ὑψηλὸς ὄρεις ἐν ταῦτῳ τόπῳ φαινόμενος μένειν. πότερον ἀκίνητον εἶναι
 τοῦτον λεκτέον, ὥσπερ εἰ καὶ κρεμάμενος ἄνωθεν ἔτυχεν, ἢ κινεῖσθαι τὴν
 ἐπὶ τὰ ἄνω κίνησιν εἰς τοσοῦτον εἰς ὅσον ἤγαγεν αὐτὸν κάτω τὸ τοῦ σώμα-
 τος βάρος; ἐμοὶ μὲν τοῦτο ἀληθέστερον εἶναι δοκεῖ. στερήσας γοῦν αὐτὸν
 τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ τῶν μυῶν τόνου ταχέως ἐπὶ τὴν γῆν ὄψει καταφερόμενον·
 35 ᾧ δὴλον ὅτι τὴν σύμφυτον τῷ τοῦ σώματος βάρει κάτω ῥοπήν εἰς ἴσον ἀν-
 τεσῆκου τῆ κατὰ τὸν τῆς ψυχῆς τόνον ἄνω φορᾶ. πότερον οὖν ἐν ταῖς
 τοιαύταις ἀπάσαις καταστάσεσι ποτὲ μὲν κάτω ποτὲ δὲ ἄνω τὸ
 σῶμα φέρεται τάναντία πάσῃ ἐν μέρει, διὰ δὲ τὸ ταχείας τε καὶ
 ὀξυρόποδος γίνεσθαι τὰς μεταβολὰς καὶ κατὰ βραχυτάτων δια-
 40 στημάτων φέρεσθαι τὰς κινήσεις ἐν ταῦτῳ φαίνεται τόπῳ μένειν
 ἢ ὄντως ἕνα διὰ παντὸς τοῦ χρόνου κατέχει τόπον, οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ
 διελθεῖν· ἐν γὰρ τοῖς φυσικοῖς περὶ κινήσεως λόγοις τὰ τοιαῦτα ἐρευνᾶσθαι
 δικαιότερον· ἀλλ' ἀρκεῖ πρὸς τὰ παρόντα τοῦτο ἐξευρησθαι τὸ γίνεσθαι τι
 καὶ τοιοῦτον εἶδος ἐνεργείας ὃ καλεῖν μὲν εἴτε τονικὸν εἴτ' ἄλλως ὡς ἂν
 45 ἐθέλησιν οὐ διοίσει.

Cf. de tremore, palpitatione, convulsione 4 Vol. VII p. 589 K.

451 Nemesius de nat. hom. ep. 2 p. 42. εἰ δὲ λέγοιεν, καθάπερ οἱ
 Στωϊκοί, τονικήν τίνα εἶναι κίνησιν περὶ τὰ σώματα εἰς τὸ εἶσω ἕμα κ-

νομένην καὶ εἰς τὸ ἕξω· καὶ τὴν μὲν εἰς τὸ ἕξω μεγεθῶν καὶ ποιότητων ἀποτελεστικὴν εἶναι, τὴν δὲ εἰς τὸ εἶσω ἐνώσεως καὶ οὐσίας, ἐρωτητέον αὐτοὺς — — (sequitur refutatio platonica, paulo infra:) εἰ δὲ λέγοιεν ὅτι τὰ σώματα τριχῇ διαστατά ἐστι καὶ ἡ ψυχὴ δὲ διόλου διήκουσα τοῦ σώματος τριχῇ διαστατὴ ἐστι καὶ διὰ τοῦτο πάντως καὶ σῶμα, 5 ἐροῦμεν etc.

452 Simplicius in Aristot. categ. f. 68 E. ed. Bas. Οἱ δὲ Στωϊκοὶ δύναμιν ἢ μάλλον κίνησιν τὴν ματωτικὴν καὶ πνευματικὴν τίθενται, τὴν μὲν ἐπὶ τὰ ἔσω, τὴν δὲ ἐπὶ τὰ ἕξω· καὶ τὴν μὲν τοῦ εἶναι, τὴν δὲ τοῦ ποιῶν εἶναι νομίζουσιν αἰτίαν. 10

453 Philo de sacrif. Abel et Cain § 68 Vol. I p. 230, 5 Wendl. de λόγῳ locutus: οὐ μεταβατικῶς κινούμενος, ὡς τὸν μὲν ἐπιλαμβάνειν, τὸν δὲ ἀπολείπειν τόπον, ἀλλὰ τουικῇ χρώμενος τῇ κινήσει.

454 Sextus adv. math. IX 149 (Carneadis argumentum, quo deos non esse probabat, Stoicam de spiritu doctrinam respicit) ὡσαύτως δὲ 15 καὶ ἄψυχόν ἐστιν (scil. τὸ θεῖον). εἰ γὰρ ὑπὸ ψυχῆς συνέχεται, πάντως ἀπὸ τῶν μέσων ἐπὶ τὰ πέρατα καὶ ἀπὸ τῶν περάτων ἐπὶ τὰ μέσα φερομένου <πνεύματος> συνέχεται.

455 Cleomedes Circul. doct. I ep. 8 p. 58 Bake. τὰ στερεὰ τῶν σωμάτων οὐδὲ ἐστὶ πολλαχῶς σχηματίζεσθαι, ἐπὶ δὲ πνευματικῆς ἢ πυρώδους 20 οὐσίας, ὅποτε καθ' αὐτὰς εἶεν, οὐδὲν ἐγγωρεῖ τοιοῦτον γίνεσθαι. Ἐπὶ τὸ οἰκίον οὖν τῇ φύσει αὐτῶν παραγίνονται σχῆμα τετονωμένα καὶ τὸ ἴσον ἀπὸ τοῦ μεσαιτάτου πάντῃ ἀποτεινόμενα, μαλακῆς αὐτῶν τῆς οὐσίας οὐσης καὶ μηδενὸς ὄντος στερεοῦ, ὃ ἄλλως σχηματίζοι ἂν αὐτάς.

456 Simplicius in Aristot. categ. f. 68 E. ed. Bas. Τὸ τοίνυν σχῆμα 25 οἱ Στωϊκοὶ τὴν τάσιν παρέχεσθαι λέγουσιν, ὥσπερ καὶ τὴν μεταξύ τῶν σημείων διάστασιν. διὸ καὶ εὐθεῖαν ὀρίζονται γραμμὴν τὴν εἰς ἄκρον τεταμένην.

457 Galenus de dignoscendis pulsibus IV 2 Vol. VIII p. 923 K. τὸ μὲν γε τοῦ τόνου διαμφισβητεῖται. τὴν ἀρχὴν γὰρ οἷός τις ἐστὶν ὁ τόνος 30 ἐν τοῖς τῶν ζῴων σώμασι οὐχ ὠμολόγηται πρὸς τῶν εἰς ἐλάμιστα ἢ εἰς ἄτομα ἢ εἰς ἄναρμα τὴν ὅλην οὐσίαν καταθραυόντων. μόνοις γὰρ ὁμολογεῖται τοῖς ἠνώσθαι φάσκουσιν αὐτήν.

458 Philo Leg. Alleg. II § 22 Vol. I p. 95, 8 Wendl. ὁ νοῦς — — 35 πολλὰς ἔχει δυνάμεις, ἐκτικὴν, φυτικὴν, ψυχικὴν, λογικὴν, διανοητικὴν, ἄλλας μυρίας κατὰ τε εἶδη καὶ γένη. Ἡ μὲν ἕξις κοινὴ καὶ τῶν ἀψύχων ἐστὶ, λίθων καὶ ξύλων, ἧς μετέχει καὶ τὰ ἐν ἡμῖν ζοικότα λίθοις ὅστέα. Ἡ δὲ φύσις διατείνει καὶ ἐπὶ τὰ φυτά. καὶ ἐν ἡμῖν δὲ ἐστὶν ζοικότα φυτοῖς, ὄνυχές τε καὶ τρίχες· ἐστὶ δὲ ἡ φύσις ἕξις ἡδὴ κινουμένη. Ψυχὴ δὲ ἐστὶ φύσις προσειληφνῆα φαντασίαν καὶ ὁρμήν. αὕτη κοινὴ καὶ τῶν 40 ἀλόγων ἐστίν. Ἐχει δὲ καὶ ὁ ἡμέτερος νοῦς ἀναλογοῦν τι ἀλόγου ψυχῆ· πάλιν ἡ διανοητικὴ δύναμις ἰδίᾳ τοῦ νοῦ ἐστὶ, καὶ ἡ λογικὴ κοινὴ μὲν τάχα καὶ τῶν θειοτέρων φύσεων, ἰδίᾳ δέ, ὡς ἐν θνητοῖς, ἀνθρώπου. αὕτη δὲ διττὴ. ἡ μὲν καθ' ἣν λογικοὶ ἐσμεν, νοῦ μετέχοντες· ἡ δὲ καθ' ἣν δια- 45 λεγόμεθα.

Philo Quod deus sit immut. § 35 Vol. II p. 64, 1 Wendl. Τῶν γὰρ σωμάτων τὰ μὲν ἐνεδήσατο ἕξει, τὰ δὲ φύσει, τὰ δὲ ψυχῇ, τὰ δὲ καὶ λογικῇ

ψυχῆ. Αἰθων μὲν οὖν καὶ ξύλων, ἃ δὴ τῆς συμφυΐας ἀπέσπασται, δεσμὸν κραταιότατον ἕξιν εἰργάζετο. ἢ δὲ ἐστὶ πνεῦμα ἀναστρέφον ἐφ' ἑαυτό. Ἀρχεται μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν μέσων ἐπὶ τὰ πέρατα τείνεσθαι, ψαύσαν δὲ ἄκρας ἐπιφανείας ἀνακάμπτει πάλιν, ἄχρις ἂν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀφίκηται τόπον, ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον ὠρμήθη. Ἐξέως δὲ συνεχῆς οὗτος διανλος ἀφθαρτος, ὃν οἱ ὄρομεις ἀπομιμούμενοι ταῖς τριετηρίσιν ἐν τοῖς ἀνθρώπων ἀπάντων κοινοῖς θεάτροις ὡς μέγα δὴ καὶ λαμπρὸν καὶ περιμάχητον ἔργον ἐπιδείννυται. Τὴν δὲ φύσιν ἀπένειμε τοῖς φυτοῖς, κερασάμενος αὐτὴν ἐκ πλείστων δυνάμεων, θρηπτικῆς τε καὶ μεταβλητικῆς καὶ αὐξητικῆς. (de his 10 tribus δυνάμεσιν plura enarrantur) — — § 41. Ψυχὴν δὲ φύσεως τρισὶ διαλλάττουσαν ὁ ποιῶν ἐπολεῖ αἰσθήσει, φαντασίᾳ, ὄρμῃ. Τὰ μὲν γὰρ φυτὰ ἀόρμητα, ἀφάνταστα, αἰσθήσεως ἀμέτοχα, τῶν δὲ ζώων ἕκαστον ἀθρόον μετέχει τῶν εἰρημένων. Αἰσθησις μὲν οὖν, ὡς αὐτὸ που δηλοῖ τοῦ νομα, εἴσθεσις τις οὕσα, τὰ φανέντα ἐπιεσφρίζει τῷ νῷ. Τοῦτο γὰρ 15 ἐπειδὴ μέγιστόν ἐστι ταμιεῖον καὶ πανδεχές, πάνθ' ὅσα δι' ὁράσεως καὶ ἀκοῆς καὶ τῶν ἄλλων αἰσθητικῶν ὀργάνων ἐντίθεται καὶ ἐναποθησαυρίζεται. Φαντασία δὲ ἐστὶ τύπωσις ἐν ψυχῇ· ἃ γὰρ εἰσήγαγεν ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων, ὥσπερ δακτύλιός τις ἢ σφραγὶς ἐναπεμάξατο τὸν οἰκείον χαρακτήρα. Κηρῶ δὲ ἰοικῶς ὁ νοῦς, τὸ ἐκμαγεῖον δεξάμενος ἄκρος παρ' ἑαυτῷ φυλάττει, μέχρις 20 ἂν ἢ ἀντίπαλος μνήμης τὸν τύπον λεάνασα λήθη ἀμυδρὸν ἐργάσσηται ἢ παντελῶς ἀφανίσῃ. Τὸ δὲ φανὲν καὶ τυπῶσαν τότε μὲν οἰκείως, τότε δὲ ὡς ἐτέρως διέθηκε τὴν ψυχὴν. Τοῦτο δ' αὐτῆς τὸ πάθος ὄρμῃ καλεῖται, ἣν ὀριζόμενοι πρῶτην ἔφασαν εἶναι ψυχῆς κίνησιν. Τοσοῦτοις μὲν δὴ ζῶα προὔχει φυτῶν. Ἴδωμεν δὲ τίνας τῶν ἄλλων ζώων ὑπερβέβληκεν ἀνθρω- 25 πος. Ἐξαιρετον οὗτος τοίνυν γέρας ἔλαχε διάνοιαν, ἣ τὰς ἀπάντων φύσεις, σωμάτων τε ὁμοῦ καὶ πραγμάτων εἴωθε καταλαμβάνειν. Καθάπερ γὰρ ἐν μὲν τῷ σώματι τὸ ἡγεμονικὸν ὄψις ἐστίν, ἐν δὲ τῷ παντὶ ἢ τοῦ φωτὸς φύσις, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν ἐν ἡμῖν τὸ κρατιστεύον ὁ νοῦς. Ψυχῆς γὰρ ὄψις οὗτος, οἰκείαις περιλαμπόμενος ἀγαῖς, δι' ὧν ὁ πολὺς καὶ βαθὺς ζό- 30 φος, ὃν κατέχει ἄγνοια τῶν πραγμάτων, ἀνασκίδνεται.

459 Critolaus apud Philonem περὶ ἀφθαρσίας κόσμου p. 248, 2. τί δήποτ' οὐκ καὶ τὴν τοῦ κόσμου φύσιν λεκτέον εἶναι μακροαίωνα, τὴν τάξιν τῶν ἀτάκτων, τὴν ἁρμονίαν τῶν ἀναρμόστων, τὴν συμφωνίαν τῶν ἀσυμφώνων, τὴν ἔνωσιν τῶν διεστηκότων, τὴν ξύλων μὲν καὶ λῆθων ἕξιν, σπαρτῶν 35 τε καὶ δένδρων φύσιν, ψυχὴν δὲ ζώων ἀπάντων, ἀνθρώπων δὲ νοῦν καὶ λόγον, ἀρετὴν δὲ σπουδαίω τελειοτάτην;“

(Veri simile hanc Naturae ex Stoicorum ore definitionem verbo tenus ex aliquo Chrysippi libro desumptam esse.)

460 Plutarchus de virtute morali cp. 12 p. 451b. καθόλου δὲ τῶν 40 ὄντων αὐτοὶ τέ φασιν (scil. Stoici antiquiores) καὶ δῆλόν ἐστιν, ὅτι τὰ μὲν ἕξει διοικεῖται, τὰ δὲ φύσει, τὰ δ' ἀλόγῳ ψυχῇ, τὰ δὲ καὶ λόγον ἐχούσῃ καὶ διάνοιαν.

461 Dexippus in Aristot. categ. p. 50, 31 Busse. θεανμάζω δὲ τῶν 45 Στωϊκῶν χωρίζοντων τὰς ἕξεις ἀπὸ τῶν ἐκτῶν. ἀσώματα γὰρ μὴ παραδεχόμενοι καθ' ἑαυτά, ὅταν ἐρεσχελεῖν θέον ἦ, ἐπὶ τὰς τοιαύτας διαλήψεις ἔρχονται.

12 ἀθρόον AUHPE. 17 & UFNEΔ ἢ MHP, ὡν Wendl. 21 ὡς om. MA. 24 ὑπερβέβληκεν MAH'P, ὑπερβέβληκεν ceteri. 25 ἢ MG. 27 ἡγεμονικότατον GUFEE. 29 ταῖς οἰκείαις UFE.

462 Galenus de nat. facult. II 3. Vol. II p. 82K. ἡ γὰρ διαπλάττουσα τὰ μόρια φύσις ἐκείνη καὶ κατὰ βραχὺ προσαύξουσα πάντως δῆπου καὶ δι' ὅλων αὐτῶν ἐπέταται· καὶ γὰρ ὅλα δι' ὅλων, οὐκ ἔξωθεν μόνον, αὐτὰ διαπλάττει τε καὶ τρέφει καὶ προσαύξει. — οὐδὲν γὰρ ἔστιν ἄψανστον αὐτῇ μέρος οὐδ' ἀνεξέργαστον οὐδ' ἀκόσμητον. 5

§ 11. De mixtione

(σῶμα διὰ σώματος χωρεῖ).

463 Galenus in Hippocr. de nat. hom. lib. I Vol. XV p. 32K. ἔνιοι μὲν γὰρ τὰς τέτταρας ποιότητας μόνας κεράννυσθαι δι' ὅλων ἀλλήλαις, ἔνιοι δὲ τὰς οὐσίας ἀπεφήναντο, Περιπατητικοὶ μὲν τῆς προτέρας δόξης προστάντες, 10 Στωϊκοὶ δὲ τῆς δευτέρας.

464 Galenus de elementis sec. Hippocr. I 9. Vol. I p. 489K. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅπως δι' ὅλων κεράννυται τὰ κεραννύμενα, πότερον τῶν ποιότητων μόνον, ὡς Ἀριστοτέλης ὑπέλαβεν, ἢ καὶ τῶν σωματικῶν οὐσιῶν δι' ἀλλήλων 15 ἰουσῶν, οὐκ ἀναγκαῖον ἐπίστασθαι τοῖς ἰατροῖς.

465 Plutarchus de comm. not. ep. 37 p. 1077e. παρὰ τὴν ἐννοίαν ἔστι σῶμα σώματος εἶναι τόπον καὶ σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος, κενὸν μηδέτερον περιέχοντος, ἀλλὰ τοῦ πλήρους εἰς τὸ πλήρες ἐνδνομένου καὶ δεχομένου 20 τοῦ ἐπιμιγνύμενου τοῦ διάστασιν οὐκ ἔχοντος οὐδὲ χώραν ἐν αὐτῷ διὰ τὴν συνέχειαν· οἱ δ' οὐχ ἔν εἰς ἔν οὐδὲ δύο οὐδὲ τρία <ἦ> καὶ δέκα συνωθοῦν- 20 τες, ἀλλὰ πάντα μέρη τοῦ κόσμου κατακεραματισθέντος ἐμβάλλοντες εἰς ἔν ὅ,τι ἂν τύγῃσι, καὶ τοῦλάχιστον αἰσθητὸν οὐ φάσκοντες ἐπιλείψειν ἐπιὸν τῷ μεγίστῳ, νεανιεύονται etc.

p. 1078b. ἀνάγκη γὰρ, εἰς ἄλληλα χωροῦντων τῷ κεράννυσθαι, μὴ 25 θάτερον μὲν περιέχειν, περιέχεσθαι δὲ θάτερον, καὶ τὸ μὲν δέχεσθαι, τὸ δ' ἐνυπάρχειν· οὗτω γὰρ οὐ κράσις, ἀφῆ δὲ καὶ ψαῦσις ἔσται τῶν ἐπιφανειῶν, τῆς μὲν ἐντὸς ὑποδομένης, τῆς δ' ἐκτὸς περιεχούσης, τῶν δ' ἄλλων μερῶν ἀμίκτων καὶ καθαρῶν ἐνδιαφερομένων· ἀλλ' ἀνάγκη, γιγνομένης ὥσπερ ἀξιούσι 30 τῆς ἀνακράσεως, ἐν ἀλλήλοις τὰ μιγνύμενα γίνεσθαι καὶ ταῦτόν ὁμοῦ τῷ ἐνυπάρχειν περιέχεσθαι καὶ τῷ δέχεσθαι περιέχειν θάτερον. καὶ μηδέτερον 30 αὐτῶν αὐτῶν πάλιν δυνατὸν εἶναι, συμβαίνει <δ'> ἀμφοτέρα, τῆς κράσεως δι' ἀλλήλων διέναι καὶ μηδὲν ἔτι λείπεσθαι μηδενὸς μόριον ἀλλὰ <πάν> παντὸς ἀναπίμπλασθαι βιαζομένης.

466 Alexander Aphrod. de mixtione p. 219, 16 Bruns (τὸ σῶμα τὸ 35 τριπλῆ τε καὶ πάντη διεστηγός, ἐὰν ἄλλω ὁμοίως αὐτῷ διεσθῆτι συντεθῆ, ἐξ ἀνάγκης συναύξει τοῦτο). εἰ δὴ τοῦτο μὲν οἰκείον τοῖς σώμασιν καὶ ἴδιον αὐτῶν, οἱ δὲ λέγοντες σῶμά τι διὰ σώματος χωρεῖν <τῷ> καὶ ἔλαττόν ποτε καὶ ἴσον τὸ ἐξ ἀμφοῖν ποιεῖν ἀναιροῦσι τοῦτο, ἀναιροῦεν ἂν τὴν 40 τοῦ σώματος φύσιν.

467 Simplicius in Aristot. Phys. p. 530, 9 Diels. τὸ δὲ σῶμα διὰ 40 σώματος χωρεῖν οἱ μὲν ἀρχαῖοι ὡς ἐναργῆς ἄτοπον ἐλάμβανον, οἱ δὲ ἀπό

19 post ἔχοντος verba ἀλλὰ τοῦ πλήρους in libris repetuntur, del. Huttenus.
20 ἢ inserui. 22 οὐ φάσκοντες Bernardakis, ἐπιφάσκοντες libri. 28 ἐν δὲ
διαφερομένων libri, corr. Wy. || ἀνάγκης libri, corr. Wy. 31 δ' add. Wy.
32 ἔτι λείπεσθαι scripsi, ἐπιλείπεσθαι libri. || πάν inserui Wy. 37 τῷ addidi.

τῆς Στοᾶς ὕστερον προσήγαυτο ὡς ἀκολουθοῦν ταῖς σφῶν αὐτῶν ὑποθέ-
σεσιν, ὡς ἐνόμιζον παντὶ τρόπῳ δεῖν κυροῦν· σώματα γὰρ πάντα λέγειν δο-
κοῦντες, καὶ τὰς ποιότητας καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ διὰ παντὸς ὄρωντες τοῦ σώ-
ματος καὶ τὴν ψυχὴν χωροῦσαν καὶ τὰς ποιότητας, ἐν ταῖς κράσεσι συν-
5 εχώρουν σῶμα διὰ σώματος χωρεῖν. 22. οὐδὲ γὰρ αἰτιῶνται κενὰ οἱ δι'
ἄλλήλων λέγοντες χωρεῖν.

468 Themistius paraphr. in Arist. Phys. IV 1 p. 256 Sp. ἀλλ'
οὕτω τὸ πάντων ἀτοπώτατον ἀπαντήσεται· σῶμα γὰρ διὰ σώματος
χωρήσει δι' ὅλου καὶ δύο σώματα τὸν αὐτὸν ἐφέξει τόπον. εἰ γὰρ
10 καὶ ὁ τόπος σῶμα καὶ τὸ γενόμενον ἐν αὐτῷ σῶμα καὶ ἴσα τοῖς δια-
στήμασιν ἄμφω, τὸ σῶμα ἔσται ἐν ἴσῳ ἐτέρῳ σώματι, τοῦτο δὲ Χρυ-
σίπῳ μὲν καὶ τοῖς ἀπὸ Ζήνωνος <ἐν> δόγμασιν ἔστιν, οἱ δὲ πα-
λαιοὶ etc.

469 Hippolytus Philos. 21 (DDG p. 571, 23) Stoici Chrysippus
15 et Zeno: σώματα δὲ πάντα ὑπέθεντο καὶ σῶμα διὰ σώματος μὲν χω-
ρεῖν, ἀλλὰ ἀνάστασιν εἶναι καὶ πεπληρωσθαι πάντα καὶ μηδὲν εἶναι
κενόν. ταῦτα καὶ οἱ Στωικοί.

470 Alexander Aphrod. de mixtione p. 216, 1 Bruns. μετέλθωμεν
δὲ ἐπὶ τοὺς κοινῶς ἠνώσθαι τὴν ὕλην λέγοντας καὶ μίαν πᾶσι τοῖς
20 γινόμενοις καὶ τὴν αὐτὴν ὑποθέ(ν)τας — — τῶν δὴ ἠνώσθαι τὴν
ὕλην λεγόντων δοκοῦσι μάλιστα τε καὶ περὶ κράσεως οἱ ἀπὸ τῆς
Στοᾶς περὶ κράσεως διαλαμβάνειν. οὔσης δὲ καὶ ἐν τούτοις πολυ-
φωνίας (ἄλλοι γὰρ ἄλλως αὐτῶν τὰς κράσεις γίνεσθαι λέγουσιν) ἢ
μάλιστα δοκοῦσα δόξα εὐδοκιμεῖν παρ' αὐτοῖς περὶ κράσεως ἔστιν ἢ
25 ὑπὸ Χρυσίππου λεγομένη. τῶν γὰρ μετ' αὐτὸν οἱ μὲν Χρυσίπῳ
συμφέρονται, οἱ δὲ τινες αὐτῶν, τῆς Ἀριστοτέλους δόξης ὕστερον
ἀκοῦσαι δυνηθέντες, πολλὰ τῶν εἰρημένων ὑπ' ἐκείνου περὶ κράσεως
καὶ αὐτοὶ λέγουσιν, ὧν εἷς ἔστι καὶ Σωσιγένης, ἐταῖρος Ἀντιπά-
τρου, οἷς οὐ δυνάμενοι πάντη συμφέρεσθαι διὰ τὴν ἐν τοῖς ἄλλοις
30 διαφωνίαν ἐν πολλοῖς αὐτοῖς λέγοντες εὐρίσκονται μαχόμενα.

471 Stobaeus Eclogae I p. 153, 24 W. Χρυσίππος δὲ τοιοῦτόν
τι διεβεβαιοῦτο· εἶναι τὸ ὄν πνεῦμα κινοῦν ἑαυτὸ πρὸς ἑαυτὸ καὶ ἐξ
αὐτοῦ, ἢ πνεῦμα ἑαυτὸ κινοῦν πρόσω καὶ ὀπίσω· πνεῦμα δὲ εἰληπται
διὰ τὸ λέγεσθαι αὐτὸ ἀέρα εἶναι κινούμενον· ἀνάλογον δὲ γίνεσθαι καὶ
35 τοῦ αἰθέρος, ὥστε καὶ εἰς κοινὸν λόγον πεσεῖν αὐτά. Ἡ τοιαύτη δὲ
κίνησις κατὰ μόνους γίνεται τοὺς νομίζοντας τὴν οὐσίαν πᾶσαν μετα-
βολὴν ἐπιδέχεσθαι καὶ σύγχυσιν καὶ σύστασιν καὶ σύμμιξιν καὶ συμ-

10 locum Stoici non dixerunt esse corpus. 12 ἐν addidi. 16 ἀνάστασιν
corruptum, ἀντιπαρέκτασιν Diels, ἀντίτασιν Usener; fortasse: ἀποκατάστασιν, ut
de restitutione corporum mixtione absumptorum cogitaverit. 21 περὶ κράσεως
corruptum, πρὸ πάντων Bruns. 34 κἀπειτα libri, corr. Diels. 35 αὐτὸν coni.
Hirzel. 37 trad. χύσιν; corr. Heeren.

φυσιν καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. Διαφέρειν γὰρ ἀρέσκει τοῖς ἀπὸ
 τῆς Στωϊκῆς ἀρέσεως παράθεσιν, μίξιν, κρᾶσιν, σύγχυσιν. Παρά-
 θεσιν μὲν γὰρ εἶναι σωμάτων συναφήν κατὰ τὰς ἐπιφανείας, ὡς
 ἐπὶ τῶν σωρῶν ὀρώμεν, ἐν οἷς πυροὶ τε καὶ κριθαὶ καὶ φακοὶ καὶ εἴ-
 τινα τούτοις ἄλλα παραπλήσια περιέχεται καὶ τῶν ἐπὶ τῶν αἰγιαλῶν 5
 ψήφων καὶ ἄμμων. Μίξιν δ' εἶναι δύο ἢ καὶ πλείονων σωμάτων
 ἀντιπαρέκτασιν δι' ὄλων, ὑπομενουσῶν τῶν συμφυῶν περὶ αὐτὰ ποιο-
 τήτων, ὡς ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἔχει καὶ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου, ἐπὶ
 τούτων γὰρ <δι'> ὄλων γίνεσθαι τῶν σωμάτων τὴν ἀντιπαρέκτασιν.
 Ὅμοιως δὲ κατὰ τῶν ἐν ἡμῖν ψυχῶν ἔχειν δι' ὄλων γὰρ τῶν σωμά- 10
 των ἡμῶν ἀντιπαρεκτείνουσιν, ἀρέσκει γὰρ αὐτοῖς σῶμα διὰ σώματος
 ἀντιπαρήκειν. Κρᾶσιν δὲ εἶναι λέγουσι δύο ἢ καὶ πλείονων σωμά-
 των ὑγρῶν δι' ὄλων ἀντιπαρέκτασιν τῶν περὶ αὐτὰ ποιότητων ὑπομε-
 νουσῶν. [Τὴν μὲν μίξιν καὶ ἐπὶ ξηρῶν γίνεσθαι σωμάτων, οἷον
 πυρὸς καὶ σιδήρου, ψυχῆς τε καὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὴν σώματος 15
 τὴν δὲ κρᾶσιν ἐπὶ μόνων φασὶ γίνεσθαι τῶν ὑγρῶν] συνεκφαίνεσθαι
 γὰρ ἐκ τῆς κράσεως τὴν ἐκάστου τῶν συγκραθέντων ὑγρῶν ποιότητα,
 οἷον οἴνου, μέλιτος, ὕδατος, ὕξους, τῶν παραπλησίων. Ὅτι δ' ἐπὶ
 τοιούτων κράσεων διαμένουσιν αἱ ποιότητες τῶν συγκραθέντων, πρό-
 δηλον ἐκ τοῦ πολλῶν ἐξ ἐπιμηχανήσεως ἀποχωρίζεσθαι ταῦτα ἀπ' 20
 ἀλλήλων. Ἐὰν γοῦν σπόγγον ἠλαιωμένον καθῆτις εἰς οἶνον ὕδατι
 κεκραμένον, ἀποχωρίσει τὸ ὕδωρ τοῦ οἴνου, ἀναδραμόντος τοῦ ὕδατος
 εἰς τὸν σπόγγον. Τὴν δὲ σύγχυσιν δύο <ἢ> καὶ πλείονων ποιότη-
 των περὶ τὰ σώματα μεταβολὴν εἰς ἑτέρας διαφερούσης τούτων ποιό-
 τητος γένεσιν, ὡς ἐπὶ τῆς συνθέσεως ἔχει τῶν μύρων καὶ τῶν λατρι- 25
 κῶν φαρμάκων (Diels Arii Didymi epit. phys. fragm. 28).

472 Philo de confusione linguarum § 184 Vol. II p. 264, 23 Wendl.
 ἀλλ' ἢ μὲν μίξις ἐν ξηραῖς, ἢ δὲ κρᾶσις ἐν ὑγραῖς οὐσίαις δοκιμάζεται.
 Μίξις μὲν οὖν σωμάτων διαφερόντων ἐστὶν οὐκ ἐν κόσμῳ παράθεσις, ὥσπερ
 ἂν εἴ τις σωρῶν ποιήσῃ κριθᾶς καὶ πυροῦς καὶ ὀρόβους καὶ ἄλλ' ἄττα εἶδη 30
 τῶν σπαρτῶν εἰς ταῦτ' εἰσενεγκῶν. Κρᾶσις δ' οὐ παράθεσις, ἀλλὰ τῶν
 ἀνομοίων μερῶν εἰς ἄλληλα εἰσδνομένων δι' ὄλων ἀντιπαρέκτασις, ἔτι δυνα-
 μένων ἐπιτεγνήσει τινὶ διακρίνεσθαι τῶν ποιότητων, ὡς ἐπὶ οἴνου καὶ ὕδατος
 φασὶ γίνεσθαι· συνελθοῦσας μὲν γὰρ τὰς οὐσίας ἀποτελεῖν κρᾶσιν· τὸ δὲ κραθὲν
 οὐδὲν ἦττον ἀναπληροῦσθαι πάλιν εἰς τὰς ἐξ ὧν ἀπετελέσθη ποιότητος. 35
 Σπόγγῳ γὰρ ἠλαιωμένῳ τὸ μὲν ὕδωρ ἀναλαμβάνεσθαι, τὸν δὲ οἶνον ὑπολεί-
 πεσθαι. Μήποτε ἐπειδήπερ ἐξ ὕδατος ἢ σπογγίως γένεσις ἐστὶ τὸ μὲν οἰ-
 κεῖον ὕδωρ πέφυκεν ἀναλαμβάνεσθαι πρὸς αὐτῆς ἐκ τοῦ κράματος, τὸ δ'
 ἀλλότριον ὑπολείπεσθαι ὁ οἶνος. Σύγχυσις δὲ ἐστὶ φθορὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς

9 δι' ὄλων Meineke, trad. ὄλων vel ὄλον. 10 ἔχειν Usener, trad. ἔχει.
 14 lectoris additamentum secluset Wachsm. 21 trad. ἠλαιούμενον, sed cf. Philo
 de confus. linguarum p. 433 Mang. 23 ἢ add. Meineke. 30 ἄλλ' ἄττα N,
 ἄλλὰ τα GP ἄλλα τὰ H. 35 ἀναπληροῦσθαι HP, ἀποπληροῦσθαι vulg. 37 μήποτε—

ποιότητων, πᾶσι τοῖς μέρεσιν ἀντιπαρεκτεινομένων, εἰς διαφερούσης μιᾶς γένεσιν, ὡς ἐπὶ τῆς ἐν ἰατρικῇ τετραφαρμάκου συντέυχε. Κηρὸς γὰρ καὶ στέαρ καὶ πίττα ζητήνη τε οἶμαι συνελθόντα ταύτην ἀποτελεῖ· συνδεθείσης δὲ ἀμήχανον ἔτι τὰς ἐξ ὧν συνετέθη διακριθῆναι δυνάμεις, ἀλλ' ἐκάστη μὲν
5 αὐτῶν ἠφάνισται, πασῶν δὲ φθορὰ μίαν ἐξαίρετον ἄλλην ἐγέννησε δύναμιν.

473 Alexander Aphrod. de mixtione p. 216, 14 Bruns. ἔστι δὲ ἡ Χρυσίππου δόξα περὶ κράσεως ἥδε· ἠρῶσθαι μὲν ὑποτίθεται τὴν σύμπασαν οὐσίαν, πνεύματός τινος διὰ πάσης αὐτῆς διήκοντος, ὑφ' οὗ συνέχεται τε καὶ συμμένει καὶ συμπαθεῖς ἔστιν αὐτῷ τὸ πᾶν· τῶν
10 δὲ μιγνυμένων ἐν αὐτῇ σωμάτων, τὰς μὲν παραθέσει μίξεις γίνεσθαι λέγει δύο τινῶν ἢ καὶ πλειόνων οὐσιῶν εἰς ταῦτον συντεθειμένων καὶ παρατιθεμένων ἀλλήλαις, ὡς φησιν, καθ' ἀρχὴν, σφζούσης ἐκάστης αὐτῶν ἐν τῇ τοιαύτῃ παραθέσει κατὰ τὴν περιγραφὴν τὴν οἰκείαν οὐσίαν τε καὶ ποιότητα, ὡς ἐπὶ κνάμων, φέρε εἰπεῖν, καὶ πν-
15 ρῶν ἐν τῇ παρ' ἀλλήλους θέσει γίνεται. τὰς δὲ τινὰς συγχύσει, δι' ὅλων τῶν τε οὐσιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ποιότητων συμφθειρομένων ἀλλήλαις, ὡς γίνεσθαι φησιν ἐπὶ τῶν ἰατρικῶν φαρμάκων, κατὰ σύμφθορσιν τῶν μιγνυμένων ἄλλον τινὸς ἐξ αὐτῶν γεννωμένου σώματος. τὰς δὲ τινὰς γίνεσθαι μίξεις λέγει, δι' ὅλων τινῶν οὐσιῶν
20 τε καὶ τῶν τούτων ποιότητων ἀντιπαρεκτεινομένων ἀλλήλαις μετὰ τοῦ τὰς ἐξ ἀρχῆς οὐσίας τε καὶ ποιότητας σφζεῖν ἐν τῇ μίξει τῇ τοιαύτῃ· ἦν τινα τῶν μίξεων κρᾶσιν ἰδίως εἶναι λέγει. τὴν γὰρ δύο ἢ καὶ πλειόνων τινῶν σωμάτων ὅλων δι' ὅλων ἀντιπαρέκτασιν ἀλλήλοις οὕτως ὡς σφζεῖν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῇ μίξει τῇ τοιαύτῃ τὴν τε οἰκείαν
25 οὐσίαν καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ποιότητας λέγει κρᾶσιν εἶναι μόνην τῶν μίξεων· εἶναι γὰρ ἰδιον τῶν κεκραμένων τὸ δύνασθαι χωρίζεσθαι πάλιν ἀπ' ἀλλήλων, ὃ μόνως γίνεσθαι τῷ σφζεῖν ἐν τῇ μίξει τὰ κεκραμένα τὰς αὐτῶν φύσεις. — Τὸ δὲ ταύτας τὰς διαφορὰς εἶναι τῆς μίξεως, πειρᾶται πιστοῦσθαι διὰ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν, μάλιστα δὲ κρι-
30 τήρια τῆς ἀληθείας φησὶν ἡμᾶς παρὰ τῆς φύσεως λαβεῖν ταύτας. ἄλλην γοῦν φαντασίαν ἔχειν ἡμᾶς τῶν καθ' ἀρχὴν συγκειμένων καὶ ἄλλην τῶν συγκεχυμένων τε καὶ συνεφθαρομένων καὶ ἄλλην τῶν κεκραμένων τε καὶ ἀλλήλοις δι' ὅλων ἀντιπαρεκτεινομένων οὕτως ὡς σφζεῖν ἕκαστον αὐτῶν τὴν οἰκείαν φύσιν· ἦν διαφορὰν φαντασιῶν
35 οὐκ ἂν εἶχομεν, εἰ πάντα τὰ ὅπως οὖν μιγνύμενα παρέκειτο ἀλλήλοις καθ' ἀρχὴν. τὴν δὲ τοιαύτην ἀντιπαρέκτασιν τῶν κειραμένων ὑπο-

ὃ οἶνος om. HP, fort. recte (Wendl). 1 μιᾶς Turn., μίαν codd. 3 συντεθείσης Mang. 4 ἔτι Wendl., ἐπὶ codd. 5 δὲ HP, δ' ἢ G δὴ F. 9 πᾶν τῶν Apelt, πάντων libri. 10 παραθέσει μίξεις Ideler, παραθέσεις μίξει libri. 12 ἀρχὴν Bruns, ὀρχὴν libri. 15 γίνεται Bruns, γίνεσθαι libri. || συγχύσει Ideler, συγχύσεις libri. 30 λαβεῖν ταύτας Bruns, λαβόντας libri. 31 ἀρχὴν Bruns, ὀρχὴν libri.

λαμβάνει γίνεσθαι χωρούτων δι' ἀλλήλων τῶν κινουμένων σωμάτων, ὡς μηδὲν μόριον ἐν αὐτοῖς εἶναι μὴ μετέχον πάντων τῶν ἐν τῷ τοιούτῳ μίγματι· οὐκέτι γὰρ ἂν, εἰ μὴ τοῦτο εἴη, κρᾶσιν ἀλλὰ παράθεσιν τὸ γινόμενον εἶναι. — Τοῦ δὲ τοῦτο οἶεσθαι γίνεσθαι πίστεις φέρουσι οἱ προϊστάμενοι τῆσδε τῆς δόξης τό τε πολλὰ τῶν σωμάτων σφῆξιν τὰς ἑαυτῶν ποιότητας ἐπὶ τ' ἐλατιόνων ἐναργῶν ὄγκων καὶ ἐπὶ μειζρόνων ὄντα· ὡς ὄραν ἔστιν ἐπὶ τοῦ λιβανωτοῦ, ὃς ἐν τῷ θυμιάσθαι λεπυνόμενος ἐπὶ πλείστον τὴν αὐτοῦ φυλάσσει ποιότητα· ἔτι τε πολλὰ εἶναι, ἃ καθ' ἑαυτὰ μὴ οἶά τε ὄντα ἐπὶ τι ἐλθεῖν μέγεθος ὑπ' ἄλλων βοηθούμενα ἐπ' αὐτὸ πρόεισι· τὸν γοῦν χρυσὸν ὑπὸ τινων 10 μινυμένων φαρμάκων ἐπὶ πλείστον χεῖσθαι τε καὶ λεπτόνεσθαι, ἐφ' ὅσον καθ' αὐτὸν ἐλαυνόμενος οὐκ ἐδύνατο. Καὶ ἡμεῖς δέ, ἃ καθ' αὐτοὺς ὄντες οὐκ ἔσμεν οἷοί τε ἐνεργεῖν, σὺν ἄλλοις ἐνεργοῦμεν. τοὺς τε γὰρ ποταμοὺς διαβαίνομεν ἀλλήλων ἐφαπτόμενοι, οὓς οὐχ οἷοί τε ἔσμεν διαβαίνειν καθ' αὐτούς, καὶ βάρη τινὰ φέρομεν μετ' ἄλλων, ὧν 15 τὸ ἐπιβάλλον ἡμῖν μέρος, μόνοι γενόμενοι, φέρειν οὐ δυνάμεθα. καὶ ἄμπελοι δὲ καθ' αὐτὰς ἴστασθαι μὴ δυνάμεναι, ἀνίστανται ἀλλήλαις ἐμπλεκόμεναι· ὧν οὕτως ἐχόντων οὐδὲν φασὶ θαναμαστόν τὸ καὶ σώματά τινα βοηθούμενα ὑπ' ἀλλήλων οὕτως ἀλλήλοις ἐνοῦσθαι δι' ὅλων, ὡς αὐτὰ σφῆζόμενα μετὰ τῶν οἰκείων ποιότητων ἀντιπαρεκτείνεσθαι 20 ἀλλήλοις δι' ὅλων ὅλα, κἂν ἢ τινα ἐλάττω τὸν ὄγκον καὶ μὴ δυνάμενα καθ' αὐτὰ ἐπὶ τοσοῦτον χεῖσθαι τε καὶ σφῆξιν τὰς οἰκείας ποιότητας· οὕτω γὰρ καὶ τὸν κύαθον τοῦ οἴνου κινᾶσθαι τῷ ὕδατι τῷ πολλῷ, βοηθούμενον ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ἔκτασιν. — Τοῦ δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχειν ὡς ἐναργεῖσι χρῶνται μαρτυρίοις τῷ τε τὴν 25 ψυχῇ, ἰδίαν ὑπόστασιν ἔχουσαν, ὥσπερ καὶ τὸ δεχόμενον αὐτὴν σῶμα, δι' ὅλου τοῦ σώματος διήκειν, ἐν τῇ μίξει τῇ πρὸς αὐτὸ σφῆζουσαν τὴν οἰκείαν οὐσίαν· οὐδὲν γὰρ ψυχῆς ἄμοιρον τοῦ τὴν ψυχῇ ἔχοντος σώματος. ὁμοίως δὲ ἔχειν καὶ τὴν τῶν φυτῶν φύσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔξιν ἐν τοῖς συνεχομένοις ὑπὸ τῆς ἕξεως. Ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ ὅλον δι' ὅλου 30 χωρεῖν τοῦ σιδήρου λέγουσιν, σφῆζοντος αὐτῶν ἑκατέρου τὴν οἰκείαν οὐσίαν. καὶ τῶν στοιχείων δὲ φασὶ τῶν τεσσάρων τὰ δύο, τό τε πῦρ καὶ τὸν ἀέρα, λεπτομερῆ τε καὶ κοῦφα καὶ εὔτονα ὄντα διὰ τῶν δύο, γῆς τε καὶ ὕδατος, παχυμερῶν καὶ βαρέων καὶ ἀτόνων ὄντων, διαπεφοιτηκέναι ὅλα δι' ὅλων, σφῆζοντα τὴν οἰκείαν φύσιν καὶ συνέχειαν 35 αὐτὰ τε καὶ ἐκεῖνα. δηλητηρία τε τὰ φθείροντα καὶ τὰς ὀσμάς, ὅσαι τοιαῦται, ἠγοῦνται κινᾶσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν πάσχουσιν ὅλα δι' ὅλων παρατιθέμενα. Καὶ τὸ φῶς δὲ τῷ ἀέρι ὁ Χρυσίππος κινᾶσθαι λέγει. Καὶ αὕτη μὲν ἢ περὶ κρᾶσεως δόξα Χρυσίππου τε καὶ τῶν 40 κατ' αὐτὸν φιλοσοφούντων.

κεχυμένα τε καὶ συνεφθαρμένα οὐχ οἶόν τε αὐτὰ σφίσεσθαι, οὐδ' ἂν ἕξεις σφίζονται αὐτῶν, εἴ γε ἐν μὲν τι τὸ γεγονὸς ἐκ τῶν συγκεχυμένων τε καὶ συνεφθαρμένων, ἀνάγκη δὲ τὸ ἐν σῶμα ὑπὸ μιᾶς, ὡς φασιν, ἕξεως συνέχεσθαι.

5 475 Alexander Aphrod. de mixtione p. 226, 34 Bruns. Ταῦτα μὲν εἰπεῖν προήχθη διὰ τοὺς ἀντιλέγοντας μὲν Ἀριστοτέλει περὶ τοῦ πέμπτου σώματος καὶ τοῖς μόνοις κατ' ἀξίαν τῶν θείων εἰρημένοις ἐνίστασθαι πειρωμένους διὰ φιλοτιμίαν, τῆς δὲ ἀτοπίας τῶν ὑφ' αὐτῶν λεγομένων μηδὲ τὴν ἀρχὴν συνιέντας, οἷς καὶ τὰ κυριώτατα καὶ μέγιστα τῶν κατὰ φιλοσοφίαν
10 δογμάτων ἤρηται καὶ τὴν κατασκευὴν ἀπὸ τοῦ θανμαστοῦ δόγματος ἔχει τοῦ σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος. Ὁ τε γὰρ περὶ κρᾶσεως αὐτοῖς λόγος οὐκ ἐν ἄλλω τινί. ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ ψυχῆς ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα ἐντεῦθεν ἤρηται. ἢ τε πολυθρόλητος αὐτοῖς εἰμαρμένη καὶ ἢ τῶν πάντων πρόνοια δὲ
<ἐντεῦθεν> τὴν πίστιν λαμβάνουσιν. ἔτι τε ὁ περὶ ἀρχῶν τε καὶ θεοῦ
15 <λόγος> καὶ ἢ τοῦ παντός ἔνωσις τε καὶ συμπάθεια πρὸς αὐτό. πάντα γὰρ αὐτοῖς ταῦτ' ἐστὶν ὁ διὰ τῆς ὕλης διήκων θεός. τοῦτο δέ, τὸ σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος, ἐξ οὗ σχεδὸν ἀπάσης τῆς φυσιολογίας ἀνήρηται αὐτοῖς τὰ πείσματα παρὰ τε τὰς κοινὰς προλήψεις λεγομένου καὶ παρὰ τὰς ἀπάντων δόξας τῶν φιλοσόφων, τὴν πίστιν κατ' αὐτοὺς λαμβάνει ὡς ἂν ἀπὸ ἐναργούς
20 τοῦ τὸν σίδηρον ὅταν ἢ πεπυρωμένος [μὲν] μὴ αὐτὸν ἐξάπτεσθαι τε καὶ πυροῦσθαι λέγειν ὁμοίως τοῖς, οἷς ὕλη τὸ πῦρ <χορῆται>, ἀλλὰ διὰ παντός αὐτοῦ χωρεῖν τὸ πῦρ ὑπολαμβάνει μετὰ τῆς ὕλης ἐκείνης, ἐφ' ἧς ὄν γεινῶσαν τῶ σιδήρῳ ἐθερμηνέ τε καὶ ἐξῆψεν αὐτόν.

476 Alexander Aphrod. Quaest. II 12 p. 57, 9 Bruns. Ὅτι οὐ δεῖ
25 κνυται διὰ τοῦ συστέλλεσθαι τὰ σώματα εἰς ἑαυτὰ τὸ σῶμα διὰ σώματος χωρεῖν impugnat Stoicorum κρᾶσιν δι' ὕλου. Cf. inprimis p. 57, 22 εἰ μὲν οὖν ἐν τῇ τῶν σωμάτων χωρήσει δι' ἀλλήλων ἐγίνετο φθορά τις καὶ [ἢ] μεταβολή εἰς παχυμερέστερα σώματα, ἴσως ἂν ἐδύνατο ὄν τέως τὸ ἕτερον κατεῖχεν τόπον, τοῦτον ὕστερον κατέχειν τὸ ἐκ τῆς ἀμφοτέρων μίξεως γινόμενον, εἰ δὲ τὰ αὐτὰ μένει (ἐκότερον γὰρ αὐτῶν δοκεῖ σφίζειν τὴν ἑαυτοῦ
30 φύσιν) πῶς ἂν ἐνδέχοιτο τοῦτο γίνεσθαι. ἔτι ἕνια μιγνόμενα, οὐ μόνον οὐ παχύτερον ἀλλὰ καὶ λεπτότερον αὐτὸ ἢ πρόσθεν ἦν ποιεῖ, ὥστε ἕδει αὐτὸ ἐπὶ μείζονος γιγνόμενον ὄγκου καὶ τόπον κατέχειν πλεονα.

477 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 139, 30 Bruns. Τὸ
35 σῶμα διὰ σώματος διήκειν, εἰ μὲν ὡς ἐχόντων κενὰ τῶν σωμάτων — — ἄλλος ὁ λόγος — — εἰ δὲ μὴ διὰ κενῶν (οὐδὲ γὰρ εἶναι φασιν κενὸν ἐν τῷ κόσμῳ οἷς τοῦτο ἀρέσκει) ἀλλὰ μεστόν τι ὄν αὐτοῦ σῶμα ἄλλο δεξάμενον αὐτοῦ σῶμα κἀκεῖνο μεστόν ὄν ὁμοίως ἐν αὐτῷ οὐδὲν ἠύξῃθη, ἀλλ' ἔμεινεν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, τί δὴ ποτε τόδε μὲν τὸ σῶμα δέξεται ἐν αὐτῷ ἄλλο σῶμα,
40 τόδε δὲ οὐ etc.

140, 10. ἔτι εἰ ὅλα ὅλοις παρεκτείνεται καὶ τὰ βραχύτατα τοῖς μεγίστοις μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐπιφανείας, ὄν κατέχει τὸ ἐν τόπον, τὸ συναμφοτέρον καθέξει.

140, 20. εἰ δὲ ὄν ὁ τόπος ἴσος, καὶ αὐτὰ ἴσα, τά τε ἐξ ὄν τὸ συν-

7 μόνοις Schwartz, νόμοις libri. 14 ἐντεῦθεν addidi. 15 λόγος add. Apelt. 16 αὐτοῖς om. Ra. || τοῦτο Apelt, τοῦτον libri. 19 ἂν Apelt, αἱ libri. 20 μὲν del. Bruns. 21 ὕλη τὸ πῦρ χορῆται scripsi, ὕλη τὸ πῦρ libri. 27 ἢ seclusi. 31 ἐνδέχοιτο Diels, ἔτι γίγνοιτο libri.

αμφοτέρων ἴσα ἀλλήλοις ἔσται, καὶ τὸ συναμφοτέρων ἐκατέρω αὐτῶν· καὶ ὁ κινῆτος ἄρα τοῦ οἴνου εἰς πέλαγος ἐκχυθεὶς ἴσος ἔσται τῷ πελάγει, καὶ τὸ πέλαγος μετὰ τοῦ κινῆτου τῷ κινῆτῳ μόνον. τὸ γὰρ λέγειν ὅτι τῇ δυνάμει οὐκ ἴσον, οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον. ἀρκεῖ γὰρ εἰς τὴν τοῦ προκειμένου δεῖξιν τὸ κατὰ τὸ ποσὸν ἴσα αὐτὰ πεφυκέναι. ἔτι τε οὐδὲν μᾶλλον τὸ πῦρ διὰ τοῦ σιδήρου δλείσιν ἢ ὁ σίδηρος διὰ τοῦ πυρός· καὶ γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ διὰ τοῦ σώματος καὶ ἡ φύσις διὰ τῶν φυτῶν καὶ ἡ ἕξις διὰ τῶν ἄλλων σωμάτων, καὶ ἀνάπαυιν ταῦτα δι' ἐκείνων. οὐδὲν γὰρ τὸ λεπτότερόν τι εἶναι καὶ παχύτερον εἰς τοῦτο συντελεῖ, εἴγε ἀμφοτέρω ὁμοίως ἔστι πλήρη. — — ἔτι τίς αἰτία, δι' ἣν ἐκ τινῶν μὲν μιγνυμένων ὁ ὄγκος γίνεται μειζων, ἐκ τινῶν δὲ ὁ αὐτὸς μένει; τὸ γὰρ λέγειν τὸν σίδηρον παχύτερον γεγενῆναι τῇ μίξει τοῦ πυρός παράλογον.

478 Plotinus Ennead. II lib. VII 1 (Vol. I p. 127 Mü.). οἱ δ' αὖ (scil. οἱ τὴν δι' ὅλων κράσιν εἰσάγοντες) τέμνεσθαι μὲν καὶ μὴ εἰς τομας ἀναλίσκεσθαι λέγειν ἂν δύνανται, καὶ δι' ὅλων τῆς κράσεως γιγνομένης· ἐπεὶ καὶ τοὺς ἰδρωτάς οὐ τοῦ σώματος τομας ποιεῖν οὐδ' αὖ κατατετρῆσθαι φήσουσι. καὶ γὰρ εἴ τις λέγοι μηδὲν κωλύειν τὴν φύσιν οὕτω πεποιηκέναι τοῦ διέναι τοὺς ἰδρωτάς χάριν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν τεχνητῶν, ὅταν λεπτὰ ἢ καὶ συνεχῆ, ὁραῖσθαι τὸ ὑγρὸν δι' ὅλου δεῦρον[τα] αὐτὰ καὶ διαφθεῖν ἐπὶ θάτερα τὸ ὑγρὸν. ἀλλὰ σωμάτων ὄντων πῶς οἷον τε τοῦτο γίνεσθαι, ὡς διέναι μὴ τέμνοντα, ἐπινοῆσαι οὐ ὁμόδιον· τέμνοντα δὲ κατὰ πᾶν ἀναιρήσει ἀλλήλα δηλονότι. τὰς δὲ αὐξίας ὅταν λέγωσι μὴ γίνεσθαι πολλαχοῦ, διδάσκει τοῖς ἑτέροις ἄερον ἐξόδους αἰτιασθαι. πρὸς τε τὴν τῶν τόπων αὐξῆσιν χαλεπῶς μὲν, ὅμως δὲ τί κωλύει λέγειν, συνεισφερομένου ἐκατέρω σώματος καὶ τὸ μέγεθος μετὰ τῶν ἄλλων ποιότητων, ἐξ ἀνάγκης τὴν αὐξῆν γίνεσθαι· μὴ γὰρ μηδὲ τοῦτο ἀπόλλυσθαι, ὥσπερ οὐδὲ τὰς ἄλλας ποιότητας· καὶ ὥσπερ ἐκεῖ ποιότητος ἄλλο εἶδος μικτόν ἐξ ἀμφοῖν, οὕτω καὶ μέγεθος ἄλλο [οὔ] δὴ τὸ μῖγμα ποιεῖ, τὸ ἐξ ἀμφοῖν μέγεθος. — — τὸ δὲ ἕλαττον διὰ παντός τοῦ μείζονος καὶ (διὰ) μείζοντος τὸ μικρότατον [καὶ] ἐφ' ὧν φανερόν ὅτι κίρναται (ἐπὶ γὰρ τῶν ἀδήλων ἕξεσι λέγειν, μὴ εἰς πᾶν φθάνειν) ἀλλ' ἐφ' ὧν φανερώς συμβαίνει, λέγοιεν ἂν ἐκτάσεις τῶν ὄγκων, οὐ σφόδρα πιθανὰ λέγοντες, εἰς τοσοῦτον τὸν μικρότατον ὄγκον ἐκτείνοντες. οὐδὲ γὰρ μεταβάλλοντες τὸ σῶμα μέγεθος αὐτῷ πλέον διδάσκειν, ὥσπερ εἰ ἐξ ὕδατος ἀήρ γίγνοιτο. τοῦτο δὲ αὐτὸ ἐφ' αὐτοῦ ζητητέον, τί συμβαίνει ὅταν ὅσπερ ἦν ὄγκος ὕδατος ἀήρ γίγνηται (καὶ) πῶς τὸ μείζον ἐν τῷ γενομένῳ.

479 Diogenes Laërt. VII 151. Καὶ τὰς κράσεις δὲ διόλου γίνεσθαι, καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ μὴ κατὰ περιγραφὴν καὶ παράθεσιν· καὶ γὰρ εἰς πέλαγος ὀλίγος οἶνος βληθεὶς ἐπὶ ποσὸν ἀντιπαρεκταθήσεται, εἴτα συμφυαθήσεται.

480 Plutarchus de comm. not. cp. 37 p. 1078e. Καὶ ταῦτα προσδέχεται Χρύσιππος εὐθύς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν Ζητημάτων, οὐδὲν ἀπέχειν φάμενος, οἴνου σταλαγμὸν ἕνα κερᾶσαι

19 δεῦρον Müller, δεύοντα libri. 27 οὐ δὴ AB, οὐ δὴ C, οὐ seclusi.
29 διὰ addidi. || καὶ del. Müller. 31 λέγοιεν ἂν scripsi, λέγοιτ' ἂν καὶ λέγοιεν libri (scil. λέγοιεν fuit correctura ad λέγοιτε adscripta; cum vero iuxta illud in textum irrepisset, καὶ interpolatum est). 35 καὶ addidi. 38 γραφὴν F.
42 σταλαγμῷ ἐνὶ Giesenus.

τὴν θάλατταν,“ καὶ ἵνα δὴ μὴ τοῦτο θαυμάζωμεν, „εἰς ὄλον, φησί, τὸν κόσμον διατενεῖν τῇ κράσει τὸν σταλαγμόν.“

481 Alexander Aphrod. de mixtione p. 213, 2 Bruns. πῶς δ' ἂν παραδέξαιτό τις τὸ ἐν τῇ τοιαύτῃ κράσει τῶν σωμάτων ἕκαστον
5 τῶν κίρναμένων φυλάττειν δύνασθαι τὴν οἰκείαν ἐπιφάνειαν, ὡς ὁμοῦ μὲν μηδὲ τὸ τυχὸν αὐτοῦ μόριον εἶναι καθ' αὐτὸ κεχωρισμένον θατέρου, ὁμοῦ δὲ φυλάττειν ἕκαστον αὐτῶν τὴν ἐπιφάνειαν τὴν ἑαυτοῦ, ἣν εἶχε καὶ πρὸ τῆς κράσεως; τοῦτο γὰρ ὑπεραίρει καὶ τὰς ἐν τοῖς μύθοις παραδοξολογίας, ὃ τίθησι Χρύσιππος, ὡς ὄν ἐν
20 τούτῳ τὸ δύνασθαι τὰ κεκραμένα χωρίζεσθαι πάλιν.

Cf. p. 220, 37. εἰ μὲν γὰρ ὅλα δι' ὄλων τὰ κεκραμένα μέμικται καὶ μηδέτερον αὐτῶν ἐν τῷ μίγματι ἄμικτον θατέρου μόριον ἔχει, ἀδύνατον αὐτῶν ἐκάτερον ὑπὸ ἰδίας ἐπιφανείας περιέχεσθαι.

§ 12. De infinita divisione.

15 482 Stobaeus Eclogae I 142, 2 W. Χρύσιππος ἔφασκε τὰ σώματα εἰς ἄπειρον τέμνεσθαι καὶ τὰ τοῖς σώμασι προσεικότα, οἷον ἐπιφάνειαν, γραμμὴν, τόπον, κενόν, χρόνον· εἰς ἄπειρόν τε τούτων τεμνομένων οὔτε σῶμα ἐξ ἀπείρων σωμάτων συνέστηκεν οὔτ' ἐπιφάνεια οὔτε γραμμὴ οὔτε τόπος (οὔτε κενὸν οὔτε χρόνος) (Diels Aëtii
20 Placita I 16, 4).

Diogenes Laërt. VII 150. καὶ παθητὴ δὲ ἐστίν (scil. ἡ οὐσία) ὡς ὁ αὐτὸς φησιν (scil. Apollodorus ἐν τῇ φυσικῇ). εἰ γὰρ ἦν ἄτρεπτος, οὐκ ἂν τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῆς ἐγίνετο. ἔνθεν κακ(ολουθ)εῖν ὡς ἢ τε τομῇ εἰς ἄπειρόν ἐστίν (ἦν ἄπειρον, <οὐκ εἰς ἄπειρόν>) φησιν ὁ
25 Χρύσιππος· οὐ γὰρ ἐστὶ τι ἄπειρον, εἰς ὃ γίνεται ἡ τομῇ. ἀλλ' ἀκατάληκτός ἐστι) καὶ τὰς κράσεις δὲ διόλον γίνεσθαι etc.

483 Plutarchus de comm. not. cp. 38 p. 1079b. Λέγει γὰρ ὁ Χρύσιππος „ἔρωτωμένους ἡμᾶς, εἴ τινα ἔχομεν μέρη καὶ πόσα καὶ ἐκ τίνων συγκείμενα μερῶν καὶ πόσων, διαστολῇ χρῆσεσθαι, τὸ μὲν
30 ὄλοσχερὲς τιθέντας, ὡς ἐκ κεφαλῆς καὶ θώρακος καὶ σκελῶν συγκείμεθα· τοῦτο γὰρ ἦν πᾶν τὸ ζητούμενον καὶ ἀπορούμενον· ἐὰν δ' ἐπὶ τὰ ἔσχατα μέρη τὸ ἐρωτᾶν προάγωσιν, οὐδέν, φησί, τῶν τοιούτων ἐστὶν ὑποληπτέον, ἀλλὰ ῥητέον, οὔτ' ἐκ τινων συνεστάναι, καὶ ὁμοίως, οὔτ' ἐξ ὀπόσων, εἴτ' ἀπείρων, εἴτε πεπερασμένων.

6 μηδὲ Bruns, μήτε libri. 9 ὡς ὄν Bruns, ὅσον libri. 12 μηδέτερον scripsi, μὴ ἕτερον libri. 19 οὔτε—χρόνος add. Heeren. 23 κακολουθεῖν ὡς scripsi, κάκεινος F κάκεινος BP. 24 οὐκ εἰς ἄπειρον supplevi. In Palat. 261 haec verba sic leguntur: ἔνθεν κάκεινο ὅτι ἡ τομῇ εἰς ἄπειρόν ἐστίν. οὐκ ἄπειρον δὲ φησιν αὐτὴν ὁ Χρύσιππος etc. quae interpolatoris videntur esse. 33 καὶ ὁμοίως si verum, οὐδ' ἐξ scribendum. 34 εἴτ' scripsi, οὔτ' libri. || εἴτε scripsi, οὔτ' ἐκ libri.

484 Plutarchus de comm. not. ep. 38 p. 1079a. γενόμενοι δὲ Στωϊκοὶ δοξάζουσιν, ὡς οὐκ ἔστιν ἐκ πλειόνων μορίων ὁ ἄνθρωπος ἢ ὁ δάκτυλος, οὐδ' ὁ κόσμος ἢ ὁ ἄνθρωπος (ἐπ' ἄπειρον γὰρ ἢ τομῇ προάγει τὰ σώματα· τῶν δ' ἀπειρῶν οὐδέν ἐστι πλεόν οὐδ' ἔλαττον) οὐδ' ὅλως ὑπερβάλλει πλήθος, ἢ παύσεται τὰ μέρη τοῦ ὑπολειπομένου 5 μεριζόμενα καὶ παρέχοντα πλήθος ἐξ αὐτῶν ὅτιοῦν.

485 Plutarchus de comm. not. ep. 38 p. 1078e. Καὶ μὴν παρὰ τὴν ἔννοιαν μὴτ' ἄκρον ἐν τῇ φύσει τῶν σωμάτων μῆτε πρῶτον μὴτ' ἔσχατον (μέρος εἶναι) μῆδέν, εἰς ὃ λήγει τὸ μέγεθος τοῦ σώματος, ἀλλ' αἰεί(τι) τοῦ ληφθέντος ἐπέκεινα φαινόμενον εἰς ἄπειρον καὶ ἀόρι- 10 στον ἐμβάλλειν τὸ ὑποκείμενον. p. 1079a οἱ σῶμα μῆδέν εἰς ἔσχατον μέρος περαίνοντες ἀλλὰ πάντα πλήθει μερῶν ἐπ' ἄπειρον ἐξάγοντες.

486 Plutarchus de comm. not. ep. 40 p. 1080d. καὶ μὴν τὸ μηδενὸς ἄπτεσθαι μῆδέν παρὰ τὴν ἔννοιαν ἔστιν· οὐχ ἦττον δὲ τοῦτο, ἄπτεσθαι μὲν ἀλλήλων τὰ σώματα, μῆδέν δ' ἄπτεσθαι· τοῦτο δ' ἀνάγκη προσδέχεσθαι τοῖς 15 μὴ ἀπολείπουσιν ἐλάχιστα μέρη σώματος, ἀλλ' αἰεί τι τοῦ δοκοῦντος ἄπτεσθαι πρότερον λαμβάνουσι καὶ μῆδέποτε τοῦ προάγειν ἐπέκεινα πανομένους.

487 Plutarchus de comm. not. ep. 40 p. 1080e. Ὁ γοῦν αὐτοὶ μάλιστα προφέρουσι τοῖς τῶν ἀμερῶν προισταμένοις τοῦτό ἐστι „τὸ μῆτε ὅλοις ὅλων ἀφήν εἶναι, μῆτε μέρεσι μερῶν· τὸ μὲν γὰρ οὐχ 20 ἀφήν ἀλλὰ κρᾶσιν ποιεῖν, τὸ δ' οὐκ εἶναι δυνατόν, μέρη τῶν ἀμερῶν οὐκ ἐχόντων.“ Πῶς οὖν οὐκ αὐτοὶ τούτῳ περιπίπτουσι, μῆδέν μέρος ἔσχατον μῆδὲ πρῶτον ἀπολείποντες; ὅτι, νῆ Δία „ψαύειν κατὰ πέρας τὰ σώματα (οὐχ) ὅλα ὅλων, οὐ(δὲ) κατὰ μέρος“ λέγουσι· τὸ δὲ πέ- 25 ρας σῶμα οὐκ ἔστιν.

488 Proclus in Euclid. def. I p. 89 Friedlein. ὅτι δὲ οὐ δεῖ νομίζειν κατ' ἐπίνοιαν ψιλῆν ὑφ' ἐστίναι τὰ τοιαῦτα πέρατα, λέγω τῶν σωμάτων, ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ὑπέλαβον, ἀλλ' εἶναι τινὰς φύσεις ἐν τοῖς οὐσι τοιάσδε καὶ λόγους αὐτῶν προεστάναι δημιουργικούς, ἀναμνησθεῖημεν ἂν εἰς τὸν ὅλον κόσμον ἀποβλέψαντες etc. 30

489 Plutarchus de comm. not. ep. 39 p. 1079d. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπινειανιούμενος φησὶ „τῆς πυραμίδος ἐκ τριγώνων συνισταμένης, τὰς πλευρὰς (τὰς) κατὰ τὴν συναφήν ἐγκεκλιμένας ἀνίσους μὲν εἶναι, μὴ ὑπερέχειν δέ, ἢ μεῖζονές εἰσι.“ p. 1079e. Ἐτι τοίνυν ὄρα τίνα τρόπον ἀπῆρτησε Δημοκρίτῳ, διαποροῦντι φυσικῶς καὶ ἐπιτυχῶς, εἰ 35 κῶνος τέμνοιτο παρὰ τὴν βᾶσιν ἐπιπέδῳ, τί χρὴ διανοεῖσθαι τὰς τῶν

4 προάγει Wy., πρᾶττει libri. 5 lacunosa atque sic fere supplenda: ὑπερ-βάλλει (τι κατὰ τὸ τῶν μερῶν) πλήθος. 9 μέρος εἶναι addidi. 10 τι addidit Dñ. 17 τοὺς et mox πανομένους libri, corr. Wy. 23 ἀπολιπόντες libri, corr. Bernardakis. || μὴ διαψαύειν libri, corr. Wy.; fortasse pro ὅτι scribendum ὅτε. 24 add. Wy. 32 τριγώνων (ἀνίσων) Rasmus. 33 τὰς addidi. || ἐγκεκλιμένας Bernardakis, ἐκκεκλιμένας libri. 34 ὑπάρχειν codd. BE. 35 ἐπιτυχῶς Wy., ἐμφύχως libri.

τμημάτων ἐπιφανείας, ἴσας ἢ ἀνίσους γινομένας· ἄνισοι μὲν γὰρ οὖσαι τὸν κῶνον ἀνώμαλον παρέξουσι, πολλὰς ἀποχαράξεις λαμβάνοντα βαθμοειδεῖς καὶ τραχύτητας· ἴσων δ' οὖσων, ἴσα τμήματα ἔσται, καὶ φανεῖται τὸ τοῦ κυλίνδρου πεπονθῶς ὁ κῶνος, ἐξ ἴσων συγκείμενος καὶ οὐκ ἀνίσων κύκλων, ὅπερ ἔστιν ἀτοπώτατον. Ἐνταῦθα δὲ τὸν Δημόκριτον ἀποφαίνων ἀγνοοῦντα „τὰς μὲν ἐπιφανείας, φησί, μήτ' ἴσας εἶναι μήτ' ἀνίσους· ἄνισα δὲ τὰ σώματα, τῶ μήτ' ἴσας εἶναι μήτ' ἀνίσους τὰς ἐπιφανείας.“

490 Syriani in Aristot. Metaphys. (Aristot. Acad. V 911a 28). ὅταν δὲ λέγωσι (scil. Pythagorei) μονάδα εἶναι εἰδῶν εἶδος τὴν ἀρχηγικὴν αὐτῶν αἰτίαν ἐνδείκνυνται τὴν πάντων ἐν ἑαυτῇ τὰ εἶδη τῶν ἀριθμῶν προειληφύϊαν, ἣν καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐν πλήθος οὐκ ὠκνοῦν καλεῖν.

491 Sextus adv. math. X 123. τάξει δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης στάσεως ποιώμεθα τὴν ἐπιχείρησιν, καθ' ἣν πάντα εἰς ἄπειρον τέμνεται. καὶ δὴ οἱ προεστῶτες αὐτῆς φασὶ τὸ κινούμενον σῶμα ὕφ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄθρον μριστὸν ἀνύειν διάστημα, καὶ οὐ τὸ πρῶτον τοῦ διαστήματος πρῶτον ἐπιλαμβάνειν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ μέρει καὶ τὸ δεύτερον τῇ τάξει δεύτερον, ἀλλ' ὕφ' ἓν τὸ ὅλον μριστὸν διάστημα καὶ ἐθρόως διέρχεσθαι.

cf. ibid. 142. πρὸς μὲν οὖν τοὺς εἰς ἄπειρον τέμνεσθαι λέγοντας τὰ τε σώματα καὶ τοὺς τόπους καὶ τοὺς χρόνους (οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς) ταῦθ' ἤρμοξε λέγειν.

§ 13. De motu.

492 Stobaeus Eclogae I p. 165, 15. Χρυσίππου. Κίνησιν δὲ φησὶν εἶναι ὁ Χρυσίππος μεταβολὴν κατὰ τόπον ἢ ὅλῳ ἢ μέρει, ἢ μεταλλαγὴν ἐκ τόπου ἢ καθ' ὅλον ἢ κατὰ μέρος. Καὶ ἄλλως· κίνησιν μεταλλαγὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα· φορὰν δὲ μετέωρον κίνησιν ὀξεῖαν, μονὴν δὲ τὸ μὲν οἶον ἀκινήσιαν σώματος, τὸ δ' οἶον σώματος σχέδιν κατὰ ταῦτά καὶ ὡσαύτως νῦν τε καὶ πρότερον. Πολλαχῶς δὲ λέγεσθαι τὴν κίνησιν καὶ τὴν μονήν, διὸ καὶ πολλοὺς καθ' ἕκαστον σημαινόμενον ἀποδίδοσθαι ὄρους. Τὰς δὲ πρώτας κινήσεις εἶναι δύο, τὴν τε εὐθείαν καὶ τὴν καμπύλην· διὰ τούτων δὲ πολλαχῶς μιγνυμένων γίνεσθαι πολλὰς κινήσεις καὶ διαφερούσας (Diels Arii Didymi Epit. phys. fragm. 22).

Sextus adv. math. X 52. καὶ φασὶν ὅτι κινήσις ἔστι μετάβασις ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἥτοι ὅλου τοῦ σώματος ἢ τῶν τοῦ ὅλου μερῶν.

493 Sextus adv. math. X 45. καὶ εἶναι μὲν (scil. κίνησιν) — οἱ πλείους τῶν φυσικῶν — οἷς καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, ἔτι δὲ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς συναπεγράφαντο.

12 Propter infinitam divisionem unitas est multitudo.
μὲν add. Diels.

25 post κίνησιν

26 trad. μετέωρον, corr. Diels.

494 Galenus methodi med. I 6 Vol. X p. 46 K. ἐπεὶ δ' ἐξάλλαξιν εἶπον εἶναι τοῦ προὔπαρχοντος τὴν κίνησιν, ἐξαλλάττεται δὲ διχῶς τὸ προὔπαρχον ἢ κατὰ ποιότητα ἢ κατὰ τόπον, ἢ μὲν οὖν κατὰ τόπον ἐξαλλαγὴ αὐτοῦ φορὰ ὀνομάζεται, ἢ δὲ κατὰ ποιότητα μεταβολὴ ἀλλοίωσις· ὥστε εἶναι φορὰν μὲν ἐξάλλαξιν ἢ ὑπάλλαξιν ἢ ἀλλαγὴν ἢ μεταβολὴν τοῦ προὔπαρχοντος τόπου — — ἀλλοίωσιν δὲ ἢ μεταβολὴν κατὰ τὸ ποῖον ἢ ἀλλαγὴν τῆς προὔπαρχούσης ποιότητος etc.

495 Galenus de nat. facult. I 2. Vol. II p. 4 K. εἰ μὲν γὰρ οὐκ ἴσασιν, ὅσα περὶ τῆς καθ' ὅλην τὴν οὐσίαν ἀλλοιώσεως Ἀριστοτέλει τε καὶ μετὰ τοῦτον Χρυσίππῳ γέγραπται, παρακαλέσαι χρὴ τοῖς 10 ἐκείνων αὐτοὺς ὁμιλῆσαι γραμμασιν.

496 Simplicius in Aristot. phys. p. 1320, 19 Diels. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς κατὰ πᾶσαν κίνησιν ἔλεγον ὑπεῖναι τὴν τοπικὴν ἢ κατὰ μεγάλα διαστήματα ἢ κατὰ λόγῳ θεωρητὰ ὑφισταμένην.

497 Simplicius in Aristot. categ. f. 78 A. Πλωτῖνος καὶ οἱ ἄλλοι οἱ 15 ἀπὸ τῆς τῶν Στωϊκῶν συνηθείας εἰς τὴν Ἀριστοτέλους αἴρεσιν μεταφέροντες τὸ κοινὸν τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν εἶναι τὰς κινήσεις.

498 Simplicius in Aristot. categ. f. 78 B. ed. Bas. καὶ τῆς κινήσεως, φησὶν Ἰάμβλιχος, οὐ καλῶς οἱ Στωϊκοὶ ἐπιλαμβάνονται λέγοντες τὸ ἀτελὲς ἐπὶ τῆς κινήσεως εἰρηθεῖν, οὐχ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐνέργεια (ἔστι γὰρ πάντως, 20 φασίν, ἐνέργεια) ἀλλ' ἔχει τὸ πάλιν καὶ πάλιν, οὐχ ἵνα ἀφίκηται εἰς ἐνέργειαν (ἔστι γὰρ ἤδη) ἀλλ' ἵνα ἐργάσθαι που ἕτερον, ὃ ἔστι μετ' αὐτῆν. ταῦτα μὲν οὖν οἱ Στωϊκοὶ λέγουσι.

499 Simplicius in Aristot. categ. f. 78 B. ed. Bas. Καὶ γὰρ ὅταν οἱ Στωϊκοὶ διαφορὰς γενῶν λέγωσι τὸ ἐξ αὐτῶν κινεῖσθαι ὡς ἢ μέγαιρα 25 τὸ τέμνειν ἐκ τῆς οἰκείας ἔχει κατασκευῆς (κατὰ γὰρ τὸ σχῆμα καὶ τὸ εἶδος ἢ ποιήσεως ἐπιτελεῖται) τὸ δὲ δι' ἑαυτοῦ ἐνεργεῖν τὴν κίνησιν, ὡς αἱ φύσεις καὶ αἱ ἱατρικαὶ δυνάμεις τὴν ποιήσιν ἀπεργάζονται (καταβληθὲν γὰρ τὸ σπέρμα ἀναπληροῖ τοὺς οἰκείους λόγους καὶ ἐπισπᾶται τὴν παρακειμένην ὕλην καὶ διαμορφοῖ τοὺς ἐν αὐτῷ λόγους) ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ 30 ποιεῖν, ὃ ἔστι κοινῶς μὲν ἀπὸ ἰδίας ὀρμῆς ποιεῖν, ἕτερον δὲ ἀπὸ λογικῆς ὀρμῆς, ὃ καὶ πλάττειν καλεῖται· τούτου δὲ ἔτι εἰδικώτερον τὸ κατ' ἀρετὴν ἐνεργεῖν.

500 Simplicius in Aristot. categ. f. 210 B. ed. Bas. οἱ μέντοι Στωϊκοὶ διαφέρειν ἀλλήλων ἡγοῦνται τὸ μένειν, τὸ ἡρεμεῖν, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ 35 ἀκίνητεῖν, τὸ ἀκίνητίζειν· μένειν γὰρ ἂν ἡθῆναι <οὐ> πρὸς ἕνα χρόνον, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐνεστώτα καὶ μέλλοντα· μένειν γὰρ λέγομεν τὸ κατέχον τὸν αὐτὸν τόπον καὶ καθέξον. τὸ γὰρ κατεσχηκὸς μενενημέναι λέγομεν. χρόμαθα δέ, φασί, καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ κινεῖσθαι τῷ μένειν, ὥστε καταχρηστικῶς εἰπεῖν ἂν τινα καὶ ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων τὸ μένειν ἀντὶ τοῦ μὴ κινεῖσθαι. 40 κοινὸν μὲν οὖν πάντων σωμάτων τὸ μένειν, τὸ δὲ ἡρεμεῖν καὶ ἡσυχάζειν, φησὶ, μήποτε ζῶων εἰσὶ συμπτώματα· λίθος γὰρ οὐκ ἡρεμεῖ. ζῶων δὲ καὶ τὸ ἡσυχάζειν. τὸ ἀκίνητεῖν καὶ ἀκίνητίζειν ἐπὶ τῶν σωμάτων λέγεται, ἃ πέφυκε μὴ κινεῖσθαι, ἀντὶ τοῦ μὴ κινεῖσθαι δὲ λέγεται.

24 Plura huius doctrinae testimonia vide in capite de fato et libero arbitrio. 38 τόπον] χρόνον ed. Bas. || καθ' ἕξιν ed. Bas. 40 τῷ ed. Bas.

§ 14. De loco et inani.

501 Sextus adv. math. X 7. εἴπερ οὖν ἔστιν ἄνω καὶ κάτω καὶ εἰς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ καὶ πρόσω καὶ ὀπίσω, ἔστι τις τόπος· μέρη γὰρ εἰσὶν αἱ ἕξ αὐτὰ παρατάσεις τοῦ τόπου, καὶ ἀδύνατόν ἐστὶ τινος τῶν μερῶν ὑπαρχόντων μὴ οὐχὶ κακείνο ὑπάρχειν οὐ ἔστι τὰ μέρη. ἔστι δὲ γε ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ἄνω καὶ κάτω καὶ εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ πρόσω καὶ ὀπίσω· ἔστιν ἄρα τόπος. οὐ μὴν ἄλλ' εἰ ὅπου ἦν Σωκράτης, νῦν ἔστιν ἄλλος, οἷον Πλάτων ἀποθανόντος Σωκράτους, ἔστιν ἄρα τόπος. ὡς γὰρ τοῦ ἐν τῷ ἀμφορέϊ ὕγροῦ ἐκκενωθέντος καὶ ἄλλου ἐπεγγυθέντος λέγομεν ὑπάρχειν τὸν ἀμφορέα τόπον ὄντα καὶ τοῦ προτέρου καὶ τοῦ ὕστερου ἐπεμβληθέντος ὕγροῦ, οὕτως εἰ ὃν τόπον κατεῖχε Σωκράτης ὅτ' ἔζη, τοῦτον ἕτερος νῦν κατέχει, ἔστι τις τόπος. καὶ ἄλλως εἰ ἔστι τι σῶμα, καὶ τόπος ἐστίν· <σῶμα γὰρ ἔστι τὸ κατέχον τόπον>· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. πρὸς τούτοις εἰ ὅπου τὸ κοῦφον φύσει φέρεται, ἐκεῖ τὸ βαρὺ φύσει οὐ φέρεται, ἔστιν ἴδιος τοῦ κοῦφου καὶ τοῦ βαρέος τόπος· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. τὸ γέ τοι πῦρ, φύσει κοῦφον καθεστῶς, ἀνάφορόν ἐστι, καὶ τὸ ὕδωρ, φύσει βαρὺ τυγχάνον, κάτω βρῖθει, καὶ οὔτε τὸ πῦρ κάτω φέρεται οὔτε τὸ ὕδωρ ἄνω ἄττει. ἔστιν ἄρα ἴδιος τοῦ φύσει κοῦφου καὶ τοῦ φύσει βαρέος τόπος. ὥσπερ τε εἰ τὸ ἕξ οὐ γίγνεται ἔστι, καὶ τὸ ὕφ' οὐ γίγνεται καὶ τὸ δι' οὐ, οὕτως ὑπάρχοι ἂν καὶ τὸ ἐν ᾧ τι γίγνεται· ἔστι δὲ τὸ ἕξ οὐ τι γίγνεται, οἷον ὕλη, καὶ τὸ ὕφ' οὐ, οἷον τὸ αἷτιον, καὶ τὸ δι' οὐ, καθάπερ τὸ τέλος· ἔστιν ἄρα καὶ τὸ ἐν ᾧ τι γίγνεται, τουτέστιν ὁ τόπος. οἷ τε παλαοὶ καὶ τὰ ὅλα διακοσμήσαντες ἀρχὴν τῶν πάντων ὑπέθεντο τόπον, κἀντεῦθεν ὀρηθεῖς ὁ Ἡσίωδος ἀνεφώνησεν· (Theog. 116sq.)

ἦτοι μὲν πρότεστα χάος γένητ', αὐτὰρ ἔπειτα
γαῖ' εὐρύτερος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ,

χάος λέγων τὸν χωρητικὸν τῶν ὄλων τόπον· μὴ ὑποκειμένου γὰρ τούτου οὔτε γῆ οὔτε ὕδωρ οὔτε τὰ λοιπὰ τῶν στοιχείων, οὐχ ὁ σύμπας κόσμος ἐδύνατο συστήναι. κἀν κατ' ἐπίνοιαν δὲ ἅπαντα ἀνέλωμεν, ὁ τόπος οὐκ ἀναρρηθήσεται ἐν ᾧ ἦν τὰ πάντα, ἀλλ' ὑπομένει, τὰς τρεῖς ἔχων διαστάσεις, μήκος βάρθος πλάτος, χωρὶς ἀντιτυπίας· τοῦτο γὰρ ἴδιον ἦν σώματος.

502 Galenus de qualitatibus incorporeis 1 Vol. XIX 464 K. ὅτι δὲ κοινόν ἐστὶ τοῦτο [δηλον] (λέγω δὲ τὸ τριγῆ διαστατόν) σώματος τε καὶ κενοῦ καὶ τόπου, Στωϊκοὺς μὲν ὁμολογεῖν ἀναγκαῖον, ἅτε κενὸν ἀπολιπόντας ἐν τῇ τῶν ὄντων πραγμάτων φύσει, κἀν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦθ' ὑπάρχειν μὴ λέγωσι.

Cf. ibid. 4 p. 474. ὅτι τε μηδὲν εἶναι φασιν ἐν τῷ κόσμῳ κενὸν οἱ Στωϊκοί.

503 Stobaeus Eclogae I p. 161, 8 W. Χρυσίππου. Τόπον δ' εἶναι ὁ Χρυσίππος ἀπεφαίνετο τὸ κατεχόμενον δι' ὄλου ὑπὸ ὄντος ἢ τὸ οἶόν <τε> κατέχεσθαι ὑπὸ ὄντος καὶ δι' ὄλου κατεχόμενον εἴτε ὑπὸ τινὸς <εἴτε> ὑπὸ τινῶν. Ἐὰν δὲ τοῦ οἴου τε κατέχεσθαι ὑπὸ ὄντος

13 σῶμα—τόπον addidi, ut syllogismus stare, ex Aët. I 12, 1 sumpta.

33 δηλον del. Kalbfleisch. 35 πραγμάτων Paris. Suppl. gr. 35, πραγματείαι ed. 41 τε add. Diels. 42 εἴτε add. Heeren.

τι μὲν κατέχηται, τι δὲ μή, τὸ ὅλον <οὔτε> κενὸν ἔσεσθαι οὔτε τόπον, ἕτερον δὲ τι οὐκ ἄνομασμένον· τὸ μὲν γὰρ κενὸν τοῖς κενοῖς ἀγγείοις λέγεσθαι παραπλησίως, τὸν δὲ τόπον τοῖς πλήρεσι· χώραν δὲ πότερον τὸ μείζον οἶόντε κατέχεσθαι ὑπὸ ὄντος καὶ οἶον μείζον ἀγγεῖον σώματος ἢ τὸ χωροῦν μείζον σῶμα; Τὸ μὲν οὖν κενὸν ἄπειρον εἶναι λέγεσθαι· τὸ γὰρ ἐκτὸς τοῦ κόσμου τοιοῦτ' εἶναι, τὸν δὲ τόπον πεπερασμένον διὰ τὸ μηδὲν σῶμα ἄπειρον εἶναι. Καθάπερ δὲ τὸ σωματικὸν πεπερασμένον εἶναι, οὕτως τὸ ἀσώματον ἄπειρον, ὃ τε γὰρ χρόνος ἄπειρος καὶ τὸ κενόν. Ὡσπερ γὰρ τὸ μηδὲν οὐδὲν ἐστὶ πέρασ, οὕτως οὐδὲ τοῦ μηδενός, οἶόν ἐστὶ τὸ κενόν. Κατὰ γὰρ τὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν ἄπειρόν ἐστὶ· περατοῦται δ' αὖ τοῦτο ἐκπληρούμενον· τοῦ δὲ πληροῦντος ἀρθέντος οὐκ ἐστὶν αὐτοῦ νοῆσαι πέρασ (Diels Arii Didymi Epit. phys. frgm. 25).

504 Aëtius Plac. I 20, 1. Οἱ Στωϊκοὶ . . . διαφέρειν κενόν, τόπον, χώραν· καὶ τὸ μὲν κενὸν εἶναι ἐρημίαν σώματος, τὸν δὲ τόπον τὸ ἐχόμενον ὑπὸ σώματος, τὴν δὲ χώραν τὸ ἐκ μέρους ἐχόμενον, ὡσπερ ἐπὶ τῆς τοῦ οἴνου πιθάνης.

505 Sextus adv. math. X 3. καὶ οἱ Στωϊκοὶ δὲ κενὸν μὲν εἶναι φασὶ τὸ οἶόντε ὑπὸ ὄντος κατέχεσθαι, μὴ κατεχόμενον δὲ, ἢ διάστημα ἐρημιον σώματος ἢ διάστημα ἀκαθεκτούμενον ὑπὸ σώματος, τόπον δὲ τὸν ὑπὸ ὄντος κατεχόμενον καὶ ἐξισαζόμενον τῷ κατέχοντι αὐτόν, νῦν ὃν καλοῦντες τὸ σῶμα, καθὼς καὶ ἐκ τῆς μεταλήψεως τῶν ὀνομάτων ἐστὶ συμφανές. χώραν δὲ φασὶν εἶναι διάστημα κατὰ μὲν τι κατεχόμενον ὑπὸ σώματος κατὰ δὲ τι ἀκαθεκτούμενον.

Cf. Pyrrh. Hypot. III 124.

idem adv. math. X 4. ἔνιοι δὲ (scil. Chrysippus cf. 503) χώραν ἐλεξαν ὑπάρχειν τὸν τοῦ μείζονος σώματος τόπον, ὡς ταύτη διαφέρειν τοῦ τόπου τὴν χώραν τῷ ἐκείνου μὲν μὴ ἐμφαίνειν μέγεθος τοῦ ἐμπεριεχομένου σώματος (κἂν γὰρ ἐλάχιστον περιέχη σῶμα, οὐδὲν ἥτιον τόπος προσαγορεύεται), τὴν δ' ἀξιόλογον ἐμφαίνειν μέγεθος τοῦ ἐν αὐτῇ σώματος.

506 Themistius paraphr. ad Arist. Phys. IV 4 p. 268 Sp. λείπεται τοίνυν ἡμῖν ὅτι μηδὲ τὸ διάστημα ὁ τόπος ἐστὶν ἀποδείξαι. διάστημα δὲ τὸ μεταξὺ νοούμενον τῶν περάτων τοῦ περιέχοντος, οἶον τὸ μεταξὺ τῆς κολῆς ἐπιφανείας τοῦ κάδου. παλαιὰ μὲν οὖν ἡ δόξα καὶ τοῖς τὸ κενὸν τιθεμένοις προσήκουσα, ἠκολούθησεν δὲ ὁμοῦς αὐτῇ καὶ ὁ περὶ Χρῦσιππου χορὸς καὶ Ἐπίκουρος ὕστερον.

507 Simplicius in Aristot. categ. f. 91 A ed. Bas. ὁ Ἰάμβλιχος ζητεῖ πρῶτον, πότερον αὐτὰ τὰ πράγματα ἐν τόπῳ ὄντα ἀφορίζει τὸν τόπον περὶ αὐτὰ ἢ σὺν αὐτοῖς, ἢ ὁ τόπος ἀφορίζει τὰ πράγματα, ὡς ἂν αὐτὸς αὐτὰ συμπεραίνων, καὶ φησὶν ὅτι „εἰ μὲν, ὡς οἱ Στωϊκοὶ λέγουσι, παρφυρίσταιται

1 οὔτε add. Canterus. 2 ἔσται οὔτε τόπος libri, corr. Usener. αἰτίοις et mox αἰτίον libri, corr. Canterus. 10 δὲ libri, οὐδέ Usener. 28 τὴν χώραν Bk., τὸν τόπον libri.

τοῖς σώμασιν ὁ τόπος, καὶ τὸν ὄρον ἀπ' αὐτῶν προσλαμβάνει τὸν μέχρι τοσοῦδε καθ' ὅσον συμπληροῦται ὑπὸ τῶν σωμάτων. εἰ μέντοι etc."

508 Simplicius in Aristot. Phys. p. 571, 22. ἢ γὰρ τὸ εἶδος τοῦ ἐν τόπῳ ἢ τὴν ὕλην αὐτοῦ ἢ τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τῶν ἑσχατῶν τοῦ περιέχοντος τὸν τόπον ἀνάγκη εἶναι (ὅτι τινες καὶ τῶν προτέρων ὡς οἱ περὶ Δημόκριτον καὶ τῶν ὑστέρων ὡς οἱ περὶ Ἐπίκουρον καὶ οἱ Στωϊκοί, τινὲς δὲ καὶ κατὰ Πλάτωνα τοῦτο τὸν τόπον εἶναι ἐνόμισαν) ἢ τὰ ἑσχατὰ τοῦ περιέχοντος. — τὸ δὲ διάστημα τοῦτο οἱ μὲν περὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον κενὸν εἶναι λέγουσιν οὕτως ὥστε ποτὲ μὲν πληροῦσθαι σώματος ποτὲ δὲ καὶ κενὸν ἀπολείπεσθαι, οἱ δὲ Πλατωνικοὶ καὶ οἱ Στωϊκοὶ εἶναι μὲν ἄλλο παρὰ τὰ σώματά φασιν, αἱ δὲ σώμα ἔχειν, ὡς μηδέποτε κενὸν ἀπολείπεσθαι.

§ 15. De tempore.

509 Stobaeus Eclogae I. p. 106, 5 W. (Arii Did. fr. 26 Diels).

15 Χρυσίππου· Ὁ δὲ Χρυσίππος χρόνον εἶναι κινήσεως διάστημα, καθ' ὃ ποτὲ λέγεται μέτρον τάχους τε καὶ βραδύτητος· ἢ τὸ παρακολουθοῦν διάστημα τῆ τοῦ κόσμου κινήσει, καὶ κατὰ μὲν τὸν χρόνον κινεῖσθαι τε ἕκαστα καὶ εἶναι· εἰ μὴ ἄρα διττὸς λέγεται ὁ χρόνος, καθάπερ ἢ τε γῆ καὶ ἡ θάλαττα καὶ τὸ κενόν, τὰ τε ὅλα καὶ τὰ μέρη τὰ αὐτῶν.
20 Ὡσπερ δὲ τὸ κενὸν πᾶν ἄπειρον εἶναι πάντη, καὶ τὸν χρόνον πάντα ἄπειρον εἶναι ἐφ' ἑκάτερα· καὶ γὰρ τὸν παρεληλυθότα καὶ τὸν μέλλοντα ἄπειρον εἶναι. Ἐμφανέστατα δὲ τοῦτο λέγει, ὅτι οὐδεὶς ὄλως ἐνίσταται χρόνος. Ἐπεὶ γὰρ εἰς ἄπειρον ἡ τομὴ τῶν συνεχόντων ἐστὶ, κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην καὶ πᾶς χρόνος εἰς ἄπειρον ἔχει τὴν τομήν· ὥστε μηθένα κατ' ἀπαρτισμὸν ἐνεστάναι χρόνον, ἀλλὰ κατὰ πλάτος λέγεσθαι. Μόνον δ' ὑπάρχειν φησὶ τὸν ἐνεστῶτα, τὸν δὲ παρωχημένον καὶ τὸν μέλλοντα ὑφεστάναι μὲν, ὑπάρχειν δὲ οὐδαμῶς φησιν, ὡς καὶ κατηγορήματα ὑπάρχειν λέγεται μόνον τὰ συμβεβηκότα, οἷον τὸ περιπατεῖν ὑπάρχει μοι ὅτε περιπατῶ, ὅτε δὲ κατακέκλιμαι ἢ κἀθημαι
30 οὐχ ὑπάρχει . . . . . (lacunam signif. Meineke).

Ad definitionem temporis initio prolatam cf. Phil. de incorrupt. mund. p. 238, 5 B. ὥστ' εὐθυβόλως ἀποδεδόσθαι πρὸς τῶν εἰωθότων τὰ πράγματα ὀρίζεσθαι χρόνον διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως ibid. 11. διάστημα δὲ κοσμικῆς κινήσεως ἐδείχθη ὁ χρόνος ὢν. ibid. 13.
35 τάχα τις εὐρησιλογῶν Στωϊκὸς ἐρεῖ, τὸν χρόνον ἀποδεδόσθαι διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως οὐχὶ τοῦ νῦν διακεκοσμημένου μόνον ἀλλὰ καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν ὑπονοουμένου.

510 Simplicius in Aristot. categ. f. 88 Z. ed. Bas. τῶν δὲ Στωϊκῶν Ζήνων μὲν πάσης ἀπλῶς κινήσεως διάστημα τὸν χρόνον εἶπε· Χρυσίπ-

2 συμπληροῦνται ed. Bas. 4 τὴν ὕλην scripsi, ἢ ὕλη libri. 15 καθ' ὃν libri, corr. Heeren. 27 φησιν scripsi, εἰσὶν libri. 39 Cf. I n. 93.

πος δὲ διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως· οὐ γὰρ δύο ὄρους εἰς ταῦτον συνάπτει, ἀλλ' ἓνα ὁρισμὸν ποιεῖται καὶ ἰδιάζοντα τοῦτον παρὰ τὰς τῶν ἄλλων ἀποφάσεις.

511 Philo de mundi orificio § 26 Vol. I p. 8, 7 Wendl. χρόνος γὰρ οὐκ ἦν πρὸ κόσμου ἀλλ' ἢ σὺν αὐτῷ γέγονεν ἢ μετ' αὐτόν. Ἐπεὶ γὰρ διά- 5
στημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως ἐστὶν ὁ χρόνος, προτέρα (δὲ) τοῦ κινουμέ-
νου κινήσεις οὐκ ἂν γένοιτο, ἀλλ' ἀναγκαῖον αὐτὴν ἢ ὕστερον ἢ ἅμα συν-
στασθαι, ἀναγκαῖον ἄρα καὶ τὸν χρόνον ἢ ἰσῆλικα κόσμου γεγονέναι ἢ
νεώτερον ἐκείνου.

512 Philo quod deus sit immut. § 31 Vol. II p. 63, 3 Wendl. δη- 10
μοουργὸς δὲ καὶ χρόνου θεός· καὶ γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πατήρ· πατήρ δὲ
χρόνον κόσμος, τὴν κίνησιν αὐτοῦ γένεσιν ἀποφήμας ἐκείνου.

513 Sextus adv. math. X 170. καὶ δὴ τινὲς φασὶ χρόνον εἶναι διά-
στημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως.

514 Aëtius Plac. I 22, 7. Οἱ πλείους τῶν Στωϊκῶν (χρόνον οὐσίαν) 15
αὐτὴν τὴν κίνησιν.

515 Plutarchus quaest. Plat. 8, 4 p. 1007a. ὀητέον οὖν τοὺς ὑπὸ
τούτων ταραττομένους δι' ἄγνοιαν οἶσθαι τὸν χρόνον „μέτρον εἶναι κινήσεως
καὶ ἀριθμὸν κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον“ ὡς Ἀριστοτέλης εἶπεν, ἢ „τὸ
ἐν κινήσει ποσόν“ ὡς Σπενσιππος, ἢ „διάστημα κινήσεως“ ἄλλο δ' οὐδέν, 20
ὡς εἶναι τῶν Στωϊκῶν ἀπὸ συμβεβηκότος ὁριζόμενοι, τὴν δ' οὐσίαν αὐτοῦ
καὶ τὴν δύναμιν οὐ συνορῶντες.

516 Simplicius in Aristot. phys. p. 700, 16 Diels. ἄδηλον οὖν καὶ
τὸ τί ἐστὶν (scil. ὁ χρόνος), εἶπερ οἱ μὲν τὴν τοῦ ὄλου κίνησιν καὶ περι-
φορὰν τὸν χρόνον εἶναι φασιν, — οἱ δὲ τὴν σφαίραν αὐτὴν τοῦ οὐρα- 25
νοῦ, ὡς τοὺς Πυθαγορεῖους ἱστοροῦσι λέγειν οἱ παρακρούσαντες ἴσως τοῦ
Ἀρχύτου λέγοντος καθόλου τὸν χρόνον διάστημα τῆς τοῦ παντὸς φύσεως, ἢ
ὡς τινες τῶν Στωϊκῶν ἔλεγον· οἱ δὲ τὴν κίνησιν ἀπλῶς.

517 Plutarchus de comm. not. ep. 41 p. 1081f. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ
καὶ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ περὶ τῶν Μερῶν τίθησι „τοῦ ἐνεστηκό- 30
τος χρόνου τὸ μὲν μέλλον εἶναι, τὸ δὲ παρεληλυθός.“

518 Plutarchus de comm. not. ep. 41 p. 1081f. Χρύσιππος δὲ
βουλόμενος φιλοτεχνεῖν περὶ τὴν διαίρεσιν, ἐν μὲν τῷ περὶ τοῦ
Κενοῦ καὶ ἄλλοις τισὶ „τὸ μὲν παρωχημένον τοῦ χρόνου καὶ τὸ
μέλλον οὐχ ὑπάρχειν ἀλλ' ὑφεστημέναι φησί, μόνον δὲ ὑπάρχειν τὸ 35
ἐνεστηκός.“

519 Plutarchus de comm. not. ep. 41 p. 1081c. παρὰ τὴν ἔννοιάν
ἐστὶ χρόνον εἶναι μέλλοντα καὶ παρωχημένον, ἐνεστῶτα δὲ μὴ εἶναι χρόνον,
ἀλλὰ τὸ μὲν ἄρτι καὶ τὸ πρόην ὑφεστάναι, τὸ δὲ νῦν ὄλος μηδὲν εἶναι.
καὶ μὴν τοῦτο συμβαίνει τοῖς Στωϊκοῖς ἐλάχιστον χρόνον μὴ ἀπολείπουσι 40
μηδὲ τὸ νῦν ἄμερὸς εἶναι βουλομένοις, ἀλλ' ὅτι ἂν τις ὡς ἐνεστὸς οἴη-
ται λαβῶν διανοεῖσθαι, τούτου τὸ μὲν μέλλον, τὸ δὲ παρωχημένον εἶναι
φάσκουσιν.

520 Diogenes Laërt. VII 140 (postquam de inani incorporeo locutus

6 δὲ add. ex Eus. 8 καὶ om. codd. FGH. || τοῦ κόσμου γενέσθαι codd.
ABP. 12 αὐτοῦ H² ἐαυτοῦ G.

est) εἶναι δὲ καὶ ταῦτα ἀσώματα ὅμοια, ἔτι δὲ καὶ τὸν χρόνον ἀσώματον, διάστημα ὄντα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως. τούτου δὲ τὸν μὲν παρρηγηκότα καὶ τὸν μέλλοντα ἀπείρους, τὸν δὲ ἐνεστῶτα πεπερασμένον.

5 521 Proclus in Platonis Timaeum p. 271D. ἔτι δὲ κάκεινο ληπτέον ἀπὸ τῶν προειρημένων, ὅτι πολλοῦ δεῖ τοιοῦτον ὑπονοῆσαι τὸν χρόνον ὁ Πλάτων οἷον οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ὑπέλαβον ἢ τῶν ἐκ τοῦ Περιπάτου πολλοί, οἱ μὲν κατ' ἐπινοίαν ψιλὴν αὐτὸν συνιστάντες ἀμενηνὸν καὶ ἔγγιστα τοῦ μὴ ὄντος· ἐν γὰρ ἦν τῶν παρ' αὐτοῖς ἀσωμάτων ὁ χρόνος, ἃ δὴ κατα-
10 πεφρόνηται παρ' αὐτοῖς ὡς ἀδρανῆ καὶ οὐκ ὄντα καὶ ἐπινοίας ὑφιστά-
μενα ψιλᾶς· οἱ δὲ συμβεβηγὸς τῆς κινήσεως λέγοντες.

1 ταῦτα cum non habeat, quo referatur, scribendum videtur: τὰ λεκτὰ et
mox ὁμοίως. antea de inani incorporeo locutus erat.